

BAKONYCSERNYEI BÓBITA ÓVODA- MINI BÖLCSŐDE

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója:203079	Intézményvezető: ..... neve
Legitimációs eljárás	
.../201... (....) határozatszámon elfogadta: ..... nevelőtestület nevében ..... alkalmazotti közösség nevében	Véleménynyilvánítók: ..... szülők közössége nevében
.../201... (....) határozatszámon jóváhagyta: ..... intézményvezető aláírás	Egyetértését kinyilvánította: ..... fenntartó nevében
Ph	
A dokumentum jellege: Nyilvános	Érvényes: A kihirdetés napjától 2018.09.01. visszavonásig

Pedagógiai Program

2018.

TARTALOMJEGYZÉK	
1. Törvényi háttér	4
2. Az óvoda jellemző adatai	5
3. Óvodánk bemutatása	6
4. Alapelvek, értékek, célkitűzések	7
4.1. Alapelvek	7
4.2. Célkitűzések	8
4.3. Gyermekkép	9
4.4. Óvodakép	10
5. Az óvodai nevelés feladatai	11
5.1. Az egészséges életmód alakítása	11
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	20
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	23
5.4. A mérés, értékelés és jutalmazás	24
5.5. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	25
6. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	26
6.1. Gyermekvédelmi munka az óvodában	26
6.2. Tehetséges gyermekek nevelése	28
6.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek	28
6.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	29
7. Az óvodai élet megszervezésének elvei	43
7.1. Személyi feltételek	43
7.2. Tárgyi feltételek	46
7.3. Az óvodai élet megszervezése	47
7.4. Napirend, hetirend	48
8. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	50
8.1. Játék	51
8.2. Verselés, mesélés	54
8.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	56
8.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka	58
8.5. Mozgás	60
8.6. A külső világ tevékeny megismerése	64
8.7. Munka jellegű tevékenységek	69
8.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	71
9. Hagyományaink, ünnepeink	73
10. Az óvoda kapcsolatrendszere	76
11. Tervezés, értékelés	82
12. Eszközjegyzék	85
13. Felhasznált irodalom	88
Mellékletek	
Témahét	89
Projekt	116
Intézményi innováció	116
14. Legitimációs záradék	205

1. Pedagógiai Program bevezetésének törvényi háttere

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magában foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve jól bevált, működő nevelési-fejlesztési gyakorlatokat, módszereket, amelyeket helyi adottságaink lehetővé tesznek.

2. Intézményünk jellemző adatai

Az óvoda neve: Bakonycsérnyi Bóbita Óvoda –Mini Bölcsőde

Az óvoda székhelye: 8056 Bakonycsérnye, Rákóczi út 141.

Az óvoda telephelye: 8056 Bakonycsérnye, Rózsa utca 67/a.

Az óvoda fenntartója: Bakonycsérnye Nagyközség Önkormányzata

A fenntartó székhelye: 8056 Bakonycsérnye, Rákóczi út 83.

Alapító okirat száma : BCS/1136-6/2018.

OM azonosítója: 203079

Óvodai csoportok száma: 3

Maximálisan felvehető gyermeklétszám: 75 fő.

Alaptevékenysége:

Óvodás korú gyermekek óvodai nevelése, ellátása,

sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása.

Működési területe: Bakonycsérnye Nagyközség és Balinka Község közigazgatási területe

A programot készítette: A Bóbita Óvoda nevelőtestülete

A program jóváhagyója: Gyuris Pálné óvodavezető

3. Bevezetés

Óvodánk bemutatása

Bakonycsernye Fejér megye szélén, 3 megye találkozási pontján található. Erdőkkel, dombokkal körülvélt, a Bakony minden szépségét magába foglaló község. 3300 fő lakosú, többnyire fiatal és középkorú lakossággal. A családok életkörülményei átlagosak. A falu folyamatos fejlődésben van, a szolgáltatások megfelelő mértékben javulnak. Mivel mindkét szülő dolgozik, nagy szükség van az óvodára. Az óvoda 1953 óta működik többszöri átalakítással. Jelenleg 3 csoportos intézmény, mely 2 épületben működik, 11 fős alkalmazotti közösséggel és átlagosan tanévenként 70 gyermekkel. Főépületünk a falu közepén található, közvetlen szomszédságában van az Általános Iskola. Könnyen megközelíthető, ezért kedvelt intézmény a szülők körében. Az Iskolával a kapcsolatunk jónak mondható. Másik óvodaépületünk a falu végén, gyönyörű természeti környezetben található, 1 óvodai csoporttal. Óvodánk közvetlen és közeli környezetében a természeti adottságok, szépségek meghatározóak, élünk és élni is kívánunk velük /pl. a Bakony szépsége, Halastó, Kisgyón, Szarvasbükki/. Gyermekcsoportjaink kirándulásai a közvetlen környezetben minden évszakban visszatérőek. A gyermekeknek így pozitív viszonya alakul ki a természethez. A környezetvédelemre, a természet tiszteletére és mindezekon keresztül a haza szeretetére nevelünk. Programunkban kiemelt helyet kap a játék és az anyanyelvi nevelésen kívül a környezet megismerésére nevelés. Óvodánk támogatást nyert a kompetencia alapú nevelés, oktatás bevezetése TÁMOP 3.1.4. pályázaton. Ennek szellemében végezzük nevelő munkánkat. A pályázat nyerteseként 7 millió forintot kaptunk az óvodapedagógusok átképzésére, eszközök beszerzésére. 1 csoportban kezdtük el a munkát, vállalkásunk szerint 3 év alatt kellett minden csoportunkat átszervezni a kompetencia elvei szerint 2007. szeptember 1-től Bakonycsernye Község Önkormányzata intézmény fenntartási jogát átadta a Móri Többcélú Kistérségi Társulásnak, így a Zengő Óvoda tagintézményeként működünk ettől az évtől. Intézményünk 2010. szeptember 01-től egységes-óvoda bölcsődeként bölcsődés korú gyermekek nevelését is vállalja 2 éves kortól. 2015. szeptember 01-től kiválva a Zengő Óvoda intézményegységből, önálló intézményként működünk tovább. Nevelőtestületünk által elfogadott legfontosabb értékek: családias, gyermekközpontú légkörben, érzélem gazdag, a környezetet óvó, környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, tevékeny, érdeklődő gyermekek nevelése, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával.

Mottónk :

„Minden ember egész életében boldogságra vágyik.....
s hogy mi jelent boldogságot?

Mindig az értékek birtoklása. Az pedig, hogy ki
mit tekint értéknek, az neveltetése során dől el.”

/Kovács Andrásné/

„ A gyermek fejlődése szempontjából döntő fontosságú, hogy érezze,
nemcsak szeretik, hanem olyannak szeretik amilyen.”

/Herman Alice/

4. Alapelvek, értékek, célkitűzések

4.1. Alapelvek

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás, és különleges védelem illeti meg.

Programunk fő feladatának tekinti - a 3-7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával az egészséges harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális és értelmi érettség kialakítását. Óvodánkban a gyermeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.

A 3-7 éves kor alapvető sajátossága: - az érzelmi biztonság alapszükséglete, az érzelemvezérelt megismerés, az élmény fonalán haladó gondolkodás, megmutatják a nevelésünk fő irányát. A kompetencia alapú pedagógiai szemléletben nem csak az ismeret fontos, hanem a gyermek fejlettsége, életkori sajátosságai és képességeinek szintje.

A testi-lelki szükségletek kielégítése a gyermekek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik. Óvodai nevelésünk a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás.

A harmonikus személyiségfejlesztésben a 3-7 éves éves korosztályra jellemzően alapvetés:

- Személyek közötti kapcsolatok alakítása, a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatban, hogy értelmes kooperációra alkalmassá váljanak, a felnőtt modellhatása és a szoktatás révén.

- Az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által.
- Az erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül. Alapvető, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait.
- Az értelmi nevelés feladatai az óvodai nevelési módszerek segítségével- különös tekintettel a játékra- a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezésével, célirányos bővítésével oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek kognitív képességei.
- A testi nevelés átfogó tevékenység és feladatrendszerét a gondozás és az egészségfejlesztő testmozgás által kívánjuk megvalósítani. A gondozással az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens, a dajka biztosítja a gyermekek komfortérzetét. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységhez. A legalapvetőbb megnyilvánulási forma, a testmozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi.

4.2. Célkitűzések

Nevelési céljaink:

- ❖ Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődését elősegíteni, kibontakoztatni az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.
- ❖ Gondoskodni az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről a gyermeki közösségben, ahol a gyermeki személyiséget tisztelet, megbecsülés, elfogadás és szeretet övezi.
- ❖ Sokoldalú képesség- és készségfejlesztéssel a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegíteni.
- ❖ Az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével biztosítani a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges gyermek nevelését.
- ❖ A szociális hátrányok enyhítésével a kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek egyenlő hozzáférést segíteni.
- ❖ Biztosítani kívánjuk a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységet az

életkornak és fejlettségnek megfelelően, különös tekintettel a JÁTÉK-ra.

- ❖ El akarjuk érni, hogy sokoldalú élmények segítségével erős érzelmi kötődést alakuljon ki a gyermekek és a népi hagyományok között.
- ❖ Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését, ezért kiemelten kell kezelni a családdal való együttműködést.

4.3. Gyermekkép

Minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá vezető útnak is annak kell lennie.

A gyermek

- mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény
- fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg
- egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak
- örökmozgó, lételeme a mozgás
- egy kicsit bizonytalan is, de könnyen alkalmazkodik, ugyanakkor kiszolgáltatott is, énképe most alakul;
- alapvető szükséglete a fizikai és érzelmi biztonság;
- önállóságra, elismerésre, elfogadásra, bizalomra vágyik;
- a szeretet életszükséglete, fejlődésének alapfeltétele.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens, a dajka és a gyermeket körülvevő nyugodt, biztonságos környezet segíti.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, arra törekszik, hogy a magas színvonalú, szeretetteljes nevelés hatására gyermekeink az élmény gazdag óvodás évek során önálló, érdeklődő, tevékeny, kiegyensúlyozott egyénekké váljanak, esetleges meglévő hátrányaik csökkenjenek.

Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

4.4. Óvodakép

Az óvodás gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda szakmai tekintetben önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője. Az óvodai nevelés a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig tart.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő-személyiségfejlesztő

Óvodai nevelésünk célja az óvodások sokoldalú, harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

Óvodánkban:

- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi
- gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- a kompetencia alapú programcsomag bevezetésével egyrészt biztosítjuk a gyerekek számára az önfeledt, boldog gyermekkort, másrészt az óvodáskor végére a gyermekben megteremtődnek kisiskolás korba való átlépés pszichikus feltételei.

Óvodai nevelésünkben biztosítjuk:

- a sokszínű tevékenységeket, különös tekintettel a szabad játékra,
- a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítését,
- a magyar hagyományok ápolását, az önazonosság megőrzését, erősítését, a szokások továbbörökítését az identitás megalapozását és fejlesztését,
- a multikulturális nevelésen alapuló integrációt,
- a preventív testi nevelést,
- az egészségfejlesztő testmozgást,
- a nyelv- és beszédfejlesztést,
- beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermekek egyéni fejlesztését és felzárkóztatását,

- a sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelését a családdal szorosan együttműködve,
- az átlag feletti, speciális képességekkel rendelkező kiemelten tehetséges gyermek tehetséggondozását, (intellektuális, szociális, pszichomotoros, művészi területen)
- a hátrányos helyzetű gyermekek szociális hátrányainak enyhítését,
- az általános társadalmi kultúra szokásainak, erkölcsi normáinak közvetítését, elősegítve a szocializálódást, a humanista értékrend megalapozását.

Mindezeket keretbe foglalja az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele, a háromszintű differenciálás.

5. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

5.1. Egészséges életmód alakítása egészségfejlesztési program

Egészségfejlesztési program

Cél:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

Az egészségfejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése;
- Az egészséges életmód, testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása;

- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása, környezettudatos magatartás megalapozása,
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- Szükség esetén, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.
- A gyermekek testi és lelki egészsége érdekében szokás és szabályrendszer kialakítása, fenntartása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű *a gyermek egészséges táplálása*. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító szolgáltatóval rendszeresen történik egyeztetés az étlap összeállításáról, melyhez az ANTSZ ajánlást vesszük figyelembe. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az *öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából* kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs

(2) gyümölcs, zöldség,

(3) hús, hal, tojás,

(4) tej és tejtermék,

(5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található *szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná*. Az óvodai ételmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladatai:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (szolgáltató vagy a család biztosítja).
- Hetenként egy gyümölcs- vagy zöldség-napot szervez.
- Különböző fórumokon tanácsot ad, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: például kerüljék a családi étkezés során a *haszontalan ételek és italok étrendbe állítását*, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat.
- Óvodai napirend keretében megismerteti a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszi, jó hangulatot teremt az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében megjelennek alternatív egészségfejlesztő programok, (pl. projektek), játékos alkalmakkal a gyermekek maguk is részesei lehetnek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- A nevelési év során legalább 2 alkalommal kerül lebonyolításra egészséges táplálkozást népszerűsítő program.

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek a különböző évszakokban zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, a mézzel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor, méz felhasználásával.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért

- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -10 fok, eső, viharos szél, hőség esetén nem) napi 1-3 órát levegő- és napfény-edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi. A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül: *a test tisztántartásán* a bőr, fogak, szájjüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, *a ruházat higiéniján* a ruházat cseréje, a mosás, tárolás feladatait, illetve *a közvetlen környezetünk* tisztántartásán a takarítást, rendrakást értjük. Fejlettség szerinti segítséggel fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Legalább kéthetenként, valamint a gyermek minden megbetegedése alkalmával az ágynemű cseréjéről gondoskodik.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiénias szabályok kialakítása.

- Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés.
- A higiénias szabályokat megismerteti, és betartatja a gyermekkel.
- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. A kezdeményezésekhez, foglalkozásokhoz csak a biztonsági előírásoknak megfelelő eszközöket használ. Különösen az udvari játékoknál, sétán, kirándulásokon felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a biztonságos közlekedés szabályaira. Kirándulásra szülői segítséget kérhet.
- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.
- A logopédussal folyamatosan konzultál. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.
- A Szakértői Bizottság szakemberével kapcsolatot tart, a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

- A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az *óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének*. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.
- A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei :
- **Szabad beszélgetések.** A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, képkivágások gyűjtésével, diafilm-vetítéssel stb. párhuzamosan. Alapelv: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- **Kirándulási élmények feldolgozása:** napsütés, szabad levegő, madárdal, füstmentesség, pormentesség, szabad légzés.
- **Élmények megbeszélése:** az utca forgalma, a gépkocsik füstje, a gyárak környékének kedvezőtlen levegője, az utcai porképződés, füstmérgezés...
- **Gyermekei vélemények arról, hogy kik dohányoznak, miért dohányoznak, hol dohányoznak, hol nem szabad.** Ismeretközlés, magyarázat arról, hogy a nem-dohányzókat törvény védi. Véleményalkotás: miért kell az embereket a dohányzástól megvédeni; az óvodában miért nem dohányoznak.
- **Tapasztalatok gyűjtése arról, hogy miről ismerjük meg a dohányos embert.**
- **Ismeretek összefoglalása a dohányzás ártalmairól:** károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavar, azokat, akik beszívják a dohányfüstöt
- **Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek:** mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

- A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek egyik eszköze a mese. Olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit, amelyben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg,
- A „Dohányzás Megelőzési Program Óvodai Programja” jól használható

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. *Az érzelmi bántalmazás* azt a rendszeres, hosszú időn át

tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet. *Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását* jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha *gyermek bántalmaz gyermeket*. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten – bántalmaz, vagy molesztál.

Az óvodapedagógus alapvető feladata:

- A rábízott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarokkal összefüggő, a sajátos nevelési igényből fakadó nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor a faliújságon tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős személyéről.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erőszakos cselekmények okozhatnak egészségkárosodást az óvodás gyermeknél, de ezek látványa is (agresszió, brutalitás, vérengzés, gyilkosság). Mindezek megelőzése

érdekében szülői értekezleteken kérjük az erőszakot sugárzó média-elemek mellőzését.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés (mi történt, mi fáj?). A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Az óvodapedagógus alapvető feladata

- A gyermekekkel az óvodai nevelési év kezdetén, valamint szükség szerint, a foglalkozás, az udvari játék, séta, kirándulás előtt ismertetni kell a védő-óvó előírásokat.
- Védő-óvó előírás: az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások, a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.
- A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés tényét és tartalmát a csoportnaplóban dokumentálni kell.
- Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.
- Elsősegély doboz az elsősegélyhelyen található.
- Az elsősegélynyújtás az elsősegélynyújtó személy iránymutatásával történik

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Kulturáltan étkezik.

Helyesen használja az evőeszközöket.

Különbséget tud tenni a szervezet számára szükséges egészséges, és az egészségtelen ételek között.

Szeret mozogni, jó állóképességű.

Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat.

Önállóan használja a vécét.

Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít, fogat mos.

Szükség szerint használja a zsebkendőt.

Felismeri az időjárás és az öltözködés összefüggéseit, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja.

Vigyáz a rendre maga körül, óvja, védi környezetét

Önállóan, igényesen végez a közösségért munkát.

Szeret és tud közösen dolgozni, együttműködni.

Társas kapcsolatait a jókedv, az odafigyelés jellemzi.

Képes kapcsolatot teremteni.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.

Különbséget tud tenni a szervezetre jótékonyan ható, és a káros tevékenységek között.

Szabályokhoz tud alkalmazkodni, önfegyelme alakul.

Megváltoznak a testarányai, megkezdődik a fogváltás.

Teste arányosan fejlett, teherbíró.

Mozgása összerendezett, harmonikus.

Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.

Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

5.2. Érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

A gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör veszi körül. Fontosnak tartjuk, hogy:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket;
- az óvoda alkalmazottai-gyermek, gyermek-gyermek és az alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit; nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól;

Az óvodapedagógus feladata:

Beszoktatáskor, befogadáskor:

- olyan módszereket alkalmaz, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat adnak, megkönnyítik a szülőktől való elválást
- az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek, bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit.
- megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába.
- megbeszéli az átadás, búcsúzás körülményeit.
- a párjával közösen készül az új gyermekek fogadására: csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása.
- kiemelt figyelmet fordít arra, hogy az újonnan érkezőket pozitív érzelmi hatások ériék már az előzetes óvodalátogatás során is.
- szeretetteljes óvónői magatartással, fokozott törődéssel, kooperatív magatartással a gyermekek beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti, meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

Az óvodai élet minden szakaszában:

- formálja az együttéléshez szükséges készségeket, jártasságokat, melyek által megalapozódnak a szükséges erkölcsi, akarat tulajdonságok, a gyermekkel megéreztetni, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el.
- a közös élményekkel, a tevékenységek ismétlődésével a gyermek biztonságérzetét erősíti, segíti a szokás- és normarendszer megalapozását a társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti, betartja és betartatja.
- arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bányon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, mely a fejleszthetőség alapját képezi.
- kialakítja a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit.
- a gyermekeket egymás tiszteletére, és annak elfogadására neveli, hogy az emberek különbözőek.
- az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést.
- a gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti.

- a gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével, mint pl. udvariasság, önzetlenség, együttérzés, segítőkészség, figyelmesség
- a gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység a foglalkozás során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben.
- változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt, a kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja
- A gyermek nyitottságára építve elősegíti, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, tudjon rácsodálkozni a jóra, és szépre, ami körülveszi.
- A kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési és magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében szükség szerint együttműködik speciális ismeretekkel, felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A közös tapasztalatok, a közös élmények összetartják a csoportot, a gyermekek olyan szokásokat tudnak elsajátítani, amelyek a jól működő társas kapcsolatokban elengedhetetlenek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.

Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.

A csoport kialakult szokásrendszerét betartja.

Önbizalma megfelelő.

Feladat és szabálytudata, önfegyelme kialakult.

Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.

Az udvariassági formák betartásával kommunikál.

Rá tud csodálkozni szülőföldje szépségére, megbecsüli környezetét.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására.

Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

5.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

A gyermek érdeklődésére kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítunk a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása elsősorban helyes mintaadással, a beszédkedv fenntartásával, a gyermek meghallgatásával, a gyermeki válaszok igénylésével történik. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése folyamatosan jelen van a mindennapokban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az értelmi képességek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.
- Tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmakat közvetít.
- Aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatja a gyermekeket problémamegoldó gondolkodásig
- Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.
- A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédushoz, vagy más szakemberhez irányítja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot,
- tisztán ejt magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek),
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat,
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,

- ismeri szűkebb lakóhelyét, környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának
- a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolakezdéshez testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges az eredményes iskolai munkához.

A kisebbségi óvodai nevelésben részt vevő gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája és nyelve iránt; ismerkedjék meg a helyi kisebbségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

5.4 A tervezés, mérés, értékelés és jutalmazás

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodai nevelés tervezésének, valamint a gyermekek fejlődésének nyomon követéséhez használandó kötelező dokumentumokat elkészíti, használja, vezeti: csoportnapló, műveltségtertmak éves terve, tematikus terve, egyéni fejlődési lapok, szükség szerint egyéni fejlesztési terv. Belső és külső ellenőrzéskor tevékenységvázlatot készít. A tematikus terv, az éves terv, a tevékenységvázlat tartalmi és formai követelményei az útmutatók alapján meghatározottak. Dokumentációs munkáját a reflektív gondolkodás jellemzi.
- Elsődleges mérőeszközként a célzott megfigyelés módszerét alkalmazza.

- Szakmai döntése alapján használhat tesztek, végezhet méréseket, feltérképezhet diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszerrel.
- Az 5 évesek körében kiemelten kezeli a testi képességek, készségek fejlettségének mérését.
- *Az értékelést* fontos személyiség és közösségalkító tényezőként kezeli, a pozitív értékelés az elsődleges.
- Pozitív megerősítéssel, biztatással alakítja a gyermek helyes megnyilvánulásait.
- A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján.
- Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.

5.5. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön.

6.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

6.1.Gyermekvédelmi munka az óvodában

Az óvodás korú gyermeket az emberhez méltó jogok és a gyermeki élethez méltó körülmények illetik meg.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, és a veszélyeztetett gyermekek nevelésében az óvoda kettős szerepet tölt be. Megvalósítja a gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatokat, jelző és kezdeményező funkcióval pedig segíti a speciális gyermekvédelmi rendszer tevékenységét.

Gyermekvédelmi munkánkat meghatározó dokumentumok a *gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. és a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.*

A gyermekek szocializációjának elsődleges terepe a család, ezért a megelőzésben is ez a legfontosabb szintér. A családvédelem, a sokoldalú családgondozás eszközeivel erősíteni kell a családot, abban, hogy alkalmassá váljon a nevelésre a szocializáció funkciójának ellátására.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyerekekre fokozottabban figyelve, egyéni fejlesztéssel olyan helyzeteket teremtünk, hogy képes legyen bekapcsolódni közösségünk életébe. A fejlesztés színtere elsődlegesen esetükben is a JÁTÉK, az önfeledt játék, amelyhez egyéb tevékenységek is kapcsolódnak.

Folyamatos kapcsolattartásra a családdal, az óvónők közötti beszélgetésekre, sok-sok ötletre, türelemre, empátiára, toleranciára van szükség ehhez a munkához.

Célunk:

- Elfogadó, toleráns légkört teremteni olyan pedagógiaileg tervezett fejlesztő környezetet kialakítani és bánásmódot alkalmazni, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, vallása, etnikai hovatartozása vagy bármely más oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.
- Minden gyermek részére biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a gyermek képességeit, tehetségét kibontakoztathassa, szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi szociális helyzeténél vagy bármely más oknál fogva fennállnak.

- Az óvoda jellemző funkciójának érvényesítésével olyan kapcsolatrendszer kiépítése a családdal, a gyermekjóléti és a szakszolgálati intézményekkel, amely lehetővé teszi, hogy szükség esetén a gyermek megkapja mindazt a segítséget, amely személyiségének pozitív fejlődéséhez nélkülözhetetlen.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodához fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása és fenntartása.
- A lemaradások korai felismerése, a hiányosságok pótlása.
- Közreműködés a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A nevelő- fejlesztő munkában figyelembe kell venni a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, lemaradását, segíteni a gyermekek képességeinek optimális kibontakozását, illetve a valamely oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek hátrányának csökkentését, felzárkóztatását.
- Kapcsolattartás a családdal, a védőnővel, a gyermekorvossal, szakszolgálattal, Gyermekjóléti Szolgálattal, indokolt esetben eljárás kezdeményezése a gyermekvédelmi hatóságnál.
- Nyitottan segítő együttműködéssel fordulni a szülő, a család problémája felé.

A gyermekvédelmi **munka koordinálását, a gyermekvédelmi felelős látja el**, aki a nevelőtestület tagja. Az intézményvezető megbízásából képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat. Szervezi, irányítja, személyes részvételével elősegíti ezen szempontok érvényesülését.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Nyilvántartást vezet a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről.
- Feljegyzi a nyilvántartásba vett gyermekekkel, illetve családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- A nevelési év elején gyermekvédelmi munkatervet készít, az adott évre.
- Segíti a csoportvezető óvónők munkáját, szükség esetén közös családlátogatást szervez.

- Kapcsolatot tart az önkormányzat szociális felelőssével és a gyermekjóléti szolgálattal
- Rendszeresen részt vesz a gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélésein.
- Környezettanulmányt készít szükség esetén, a hatóság felkérésére.
- Fontos feladata, hogy segítse a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet, illetve a halmozottan hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- Munkájáról, az ügyek intézéséről, az intézményvezetőt folyamatosan tájékoztatja, illetve időszakonként beszámol a nevelőtestületi értekezleten.

6.2. Tehetséges gyermekek nevelése

Tehetséggondozó tevékenységünk során nagy figyelmet fordítunk a kisgyermek egyéni képességeit figyelembevevő differenciált fejlesztésre.

Tehetséggondozásunk célja:

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek szükségleteit
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása

Az óvodapedagógus feladatai:

- sokféle tevékenység felkínálása, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében
- élmény gazdag lehetőségek biztosítása
- egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- elfogadó és támogató környezet kialakítása
- pedagógusok továbbképzések biztosítása e területen
- a szülők folyamatos tájékoztatása

6.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, személyiségfejlődése nehezített.

Célunk:

Felismerni, kielégíteni a gyermek speciális szükségleteit, támogatni a továbbfejlődésben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- alkalmazkodik az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez
- a tevékenységek során az adott szükséglethez igazodó módszereket választja
- differenciáltan fejleszt
- elfogadó és támogató környezetet alakít ki.

6.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Nevelőmunkánkat a befogadó szemlélet jellemzi. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel. A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés

folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus feladata:

- alkalmazkodik a sajátos nevelési igény típusához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz,
- a foglalkozások során az adott szükséglethez igazodó módszereket választja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elveit, feladatait alkalmazza az óvodai nevelés során, a 32/2012.EMMI rendeletben megfogalmazott irányelveknek megfelelően.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos

tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítjuk a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést beépítjük az óvodai foglalkozások körébe. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb.

Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok és kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.

A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya, stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat, a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése íxációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segítjük a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe vesszük a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegsége.

a) Az óvodai nevelésben részesül vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valósághű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazására kerül sor, a bútorok lehetőség szerinti állandó helyen maradnak.

A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők)nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

c) A gyengénlátó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.

A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.

A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.

A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló –gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs

fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény helyi tantervében, pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedomaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédtartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásveszteség 30–45 dB közötti, közép súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásveszteséget mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek.

Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti –beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások.

Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő.

A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tesszük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Autizmus spektrum zavar

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Az autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott

mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a

korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltér fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.

A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen, megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik

Beóvodázást megelőző családlátogatás és a beszoktatás során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekek megismerésére.

A szülőkkel kialakított partneri kapcsolat során őszinte véleményt kell elvárni a szülőktől, és nyújtani a család számára a gyermeke fejlettségéről, esetleges fejlődési zavarairól.

Az egyéni fejlesztés érdekében megfelelő szakember, nevelési tanácsadó segítségét kell kérni a gyermek vizsgálata és szükséges egyéni fejlesztése érdekében.

(szakorvos, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus stb.)

Azoknak a gyermekeknek a számára, akik óvodai körülmények között, közösségben nevelhetők, biztosítjuk az integrált óvodai nevelés lehetőségét.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek számára az óvodapedagógus szükség szerint fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja. A gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek alapján határozza meg a fejlesztési célokat. Az egyéni bánásmód érvényesítésében tudatosság, tervszerűség, együttműködés jellemzi.

7. Az óvodai élet megszervezésének elvei

7.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítők összehangolt munkája hozzájárul nevelési céljaink eléréséhez.

Az óvodapedagógus és a nem pedagógus alkalmazott modellt, mintát jelent a gyermekek számára. A felnőtt hat a gyermekre, a gyermek is hat rá, kapcsolatuk aktív és kölcsönös.

A pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési, és helyzetfelismerő képesség, az elfogadó, segítő, támogató attitűd meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra, elfogadásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel. Ez a fajta beállítódás hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztéséhez.

Meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültsége mellett az emberi értékeiket is.

Nevelőtestületünk etikai alapvetésként nyilvánítja ki:

- egymás munkájának megbecsülését
- lojalitást a kollégák és az óvoda iránt
- az egymástól eltérő gondolkodásmód, világnézet, ízlés, az autonóm szakmai döntések tiszteletben tartását.

Közös értéknek fogadjuk el, a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, az együttműködést, rugalmasságot, a demokratikus nevelési stílust.

Az óvodapedagógus hivatásához méltó magatartást tanúsít az élet minden területén.

A nemzeti köznevelési törvényben meghatározott felsőfokú szakirányú végzettség (óvónői, óvodapedagógusi) mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitása, az ismeretanyag csoportra, gyermekre lebontott tudatos, tervszerű, alkotó alkalmazása.

A pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményei, az óvodai neveléssel kapcsolatos új elképzelések, módszerek megjelenése szükségessé teszik a pedagógusok rendszeres belső- és külső továbbképzését, önképzését. A horizontális tanulást segítik a munkaközösségek, a házi továbbképzések, bemutató foglalkozások, a külső szakmai napok. Külső szakmai segítőink a pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények.

Az óvodapedagógus kötött munkaidejében (Nkt.62.§) köteles a nevelési intézményben tartózkodni, kivéve, ha kizárólag az intézményen kívül ellátható feladat ellátásával bízzák meg. Az óvodapedagógusnak a kötött munkaidejét a gyermekekkel való közvetlen, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásra kell fordítania, számára a munkaidő fennmaradó részében, legfeljebb heti négy órában a nevelést előkészítő, azzal összefüggő egyéb pedagógiai feladatok, a nevelőtestület munkájában való részvétel, gyakornok szakmai segítése, továbbá eseti helyettesítés rendelhető el.

A nevelőmunkát közvetlenül segítők munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Az alkalmazotti közösség minden tagjától elvárjuk, hogy munkájával, magatartásával, személyes példájával segítse megvalósítani nevelési feladatainkat. Feladatvégzését, szerepvállalását jellemezze a gyermekek tisztelete, szeretete, a tapintat, a jóhiszeműség, az elfogadó, befogadó attitűd, a felelősségtudat.

A gyermek személyisége a tapasztalatok, tevékenységek során fejlődik, a tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki játék, és egyéb tevékenységek

szervezésekor figyelembe vesszük a megismerési vágyat, kíváncsiságot, mint életkori sajátosságot.

Az óvodai nevelés biztosítja a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, valamint a különleges bánásmódot igénylő, a hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségét is.

Óvodánkban Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa végzi és segíti a beszédhibás gyermekek fejlesztését, a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyéni fejlesztését az SNI típusnak megfelelő végzettségű gyógypedagógussal biztosítjuk

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában résztvevő különböző szakemberekkel együttműködünk.

Személyi feltételeink:

Jelenlegi óvodapedagógusaink képzettségi mutatói.

Iskolai végzettség:	Összesen fő
Felsőfokú óvónőképző	7
Német nemzetiségi óvodapedagógus	1
Szakvizsgák:	
Vezető óvodapedagógus	1
Fejlesztő pedagógus	1
<u>Tanfolyamok, továbbképzések</u>	
Gyermekvédelem	1
Mozgásterápia a tanulási nehézségek megelőzésére és oldására	1
Vizuális nevelés óvodapedagógusok számára	1
Differenciált személyes bánásmód az óvodai nevelésben	1
Kompetencia-alapú programcsomag alkalmazása – óvodai programcsomag	4
Projektmenedzsment ismeretek tréning jellegű továbbképzése	1

Óvoda-iskola átmenet támogatása	1
Képességfejlesztő zenei játékok és az élményszerű zenehallgatás	1
Az Integrációs Program bevezetése és gyakorlati alkalmazása	2
ECDL számítógép használói vizsga	1
Tevékenység és személyiségfejlődés	2
Intézményi önértékelés	1
Változás és projektmenedzsment a közoktatási intézmények gyakorlatában	1
2 éves kortól az óvodában	4

A nevelőmunkát segítő alkalmazottak valamennyien szakképzettek: 3 dajka, 1 pedagógiai asszisztens hatékony közreműködői intézményünk zavartalan működésének, tevékenyen segítik a csoportok napirendi tevékenységeit munkaköri leírásaiknak megfelelően.

7.2. Tárgyi feltételek

Az intézményben folyó nevelőmunkához szükséges szakmai felszereltség jónak ítéltető.

A nevelési program speciális eszközöket, plusz erőforrásokat nem igényel, csak a meglévő, a kötelező eszközjegyzékben szereplő eszközök tudatos, célszerű felhasználását, karbantartását, szükség szerinti cseréjét.

Az óvoda épületei, udvarai, a berendezés a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, lehetővé teszi mozgás- és játékgényük kielégítését. Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít a dolgozóknak.

A csoportszobák tágasak, világosak, a gyermeklétszámnak megfelelően rendelkezésünkre áll elegendő asztal, szék, játékok, játéktároló szekrények, ágyak. Minden gyermeknek otthonról hozott saját takarója, párnája, lepedője van, melynek huzatát hetente cseréljük. A gyermeköltözőben minden gyermek számára öltözőszekrény biztosított. A gyönyörűen felújított mosdóban jellel ellátott törölköző- és fogmosó pohár tartó, új tükrök, vécék, mosdókagylók, folyékony szappantartók állnak a gyerekek rendelkezésére. Foglalkoztató szobánkban az egyéni fejlesztéshez szükséges eszközeink biztosítottak. Tornaszobánkban minden gyermek számára elegendő eszközünk van a mozgásfejlesztés megvalósítására.

Orvosi szobánk nincs, de az óvodaorvossal kötött megállapodási szerződés szerint az óvoda közelében lévő Anya- és csecsemővédelmi központ helyiségében végzi az óvodások egészségügyi ellátását. Mindkét épületünkben külön gazdasági irodánk van, mely a nevelői szobával közösen kialakított. A szülők fogadására (fogadóórák, beszélgetések) az óvodapedagógusi szoba, az óvodavezetői iroda, valamint a logopédiai foglalkoztató is zavartalan lehetőséget biztosít. A dolgozók részére felnőtt öltözők, vécék, öltözőszekrények biztosítottak. Óvodaudvarunk 2 van, tágasak, fűvel borítottak, az árnyékos és napos területek aránya megfelelő. Az udvari játékok alkalmasak arra, hogy a gyermekek kedvük szerint csúszdázzanak, hintázzanak, labdázzanak, kergetőzzenek, vagy homokozzanak. Motorozhatnak, biciklizhetnek a 60 m² területű fedett, gumilappal burkolt motoros pályán. A játékok száma a gyermeklétszámnak megfelelő.

A gyermekek biztonságára különösen ügyelünk, a kapun biztonsági retesz található, a bejáratú ajtó csengős rendszerrel működtetett.

7.3. Az óvoda élet megszervezése

Óvodai életünket az alábbiak szerint szervezzük és működtetjük:

Az intézmény teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógusi jelenléttel biztosítjuk a nevelőmunka folyamatosságát.

Az óvoda a helyi igényeknek megfelelő nyitvatartási időben működik. Óvodánk napi 10 órát van nyitva, 6.30-16.30.óraig.

A nevelőmunkát segítő alkalmazottak –dajkák munkaidejét azon elv alapján szervezzük, hogy a munkaköri tevékenységeiket, mint takarítás, csoportrendezés a gyermekek érkezése előtt illetve távozásuk után végezhessek.

Szemléletünk ebben is a gyermekközpontúságon alapszik /balesetvédelem, napirend zavartalansága/. A napi tevékenységekbe segítő közreműködésükkel és a gondozási feladatok ellátásával kapcsolódnak be az óvodapedagógusok irányításával. Nevelési elveinkről, a kialakítandó szokás és szabályrendszerünkéről, munkatervi feladatainkról rendszeres tájékoztatást kapnak.

A csoportok vezetését két óvónő, heti váltásban látja el. Pedagógiai asszisztensünk kétheti váltásban mindhárom csoportunkban segíti a nevelőmunkát. Az óvodapedagógusok a csoportokban végzett nevelőmunka eredményességéért szakmai szabadságuk biztosítása mellett, a gyermekek biztonságos környezetéért, a szülőkkel kialakított kapcsolatrendszer működtetésért egyenértékű felelősséggel tartoznak.

A csoportok óvónő párosait igyekszünk felmenő rendszerben biztosítani, ezzel a gyermekek biztonságérzetét és kötődését is segítve. A pedagógus továbbképzések során külön figyelmet fordítunk arra, hogy ugyanazon csoportból egyszerre egy óvónő legyen távol a képzési kötelezettsége miatt.

Az óvodai nevelés csoportokban folyik, óvodánk **csoportalakítását befolyásoló tényezők:**

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény rendelkezései a létszámhatárokról
- Az Alapító Okiratban elfogadott maximális csoportlétszám
- A jelentkező gyermekek életkori megoszlása
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételének biztosítása
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztása a csoportokban
- A szülői igények
- Az óvoda sajátosságai

7.4. Napirend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend** és a **hetirend** biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek, másrészt a növekvő időtartamú (5-35) perces csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

A napirend biztosítja a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét. A napirend megszervezésénél alkalmat adtunk arra, hogy a gyermekeink: sokat játszhassanak, sürgetés nélkül minden tevékenységüket befejezhessék, illetve feladataikat pontosan teljesítsék.

Figyelembe vettük azt a gyermeki igényt is, hogy elegendő idő jusson a mozgásos tevékenységekre, táplálkozásra, a szabad levegőre való tartózkodásra, pihenésre. A mindennapos testnevelés megalapozza azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó, és egészséges. Az 5-10 perces testmozgást általában a foglalkozások után végezzük, de a nap folyamán bármikor végezhető. A mozgásos tevékenységet a pihenés szakaszai váltják fel, így nem terheljük gyermekeinket.

A nap folyamán, ha szükséges, rövid megbeszélésre hívjuk a gyermekeket. Itt röviden fontos eseményeket, közös dolgainkat beszéljük meg, és máris folytatható az, amit félbehagytunk, vagy éppen kezdődhet a megbeszélt esemény.

A **napirend rugalmasságával** lehetővé tettük, hogy az **előre nem tervezett**, de a gyermek személyiségfejlesztését szolgáló **események is helyet kapjanak a mindennapi életbe**.

A különböző **csoportok napirendjét a csoportok között egyeztetjük, összehangoljuk**.

A napirend alkalmazkodik az évszakokhoz, így ősszel, télen, tavasszal egy napirenddel működünk, nyáron pedig új, nyári napirendet írunk, igazodva az évszak adta lehetőségekhez, tevékenységekhez. Pl.: hosszabb séták, kirándulások.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Napirend	
Időtartam	Tevékenység
6.30-10	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység.
	Közben folyamatos reggeli 8 órától, óvónő által kezdeményezett tevékenység: mesélés, verselés, nyelv- és beszédfejlesztés, külső világ tevékeny megismerése, rajz, mintázás, kézimunka mindennapos mozgás, szervezett foglalkozások: mozgás, ének-zene, gyermektánc,
10-11.45	Levegőzés, játék az udvaron, séta, kirándulás
11.45-12	Öltözködés, mosdóhasználat, előkészület az ebédhez
12 -12.30	Ebéd
12.30-12.45	Testápolási teendők, készülődés a pihenéshez, elalvás előtti mese, altatódal
12.45-14.45	Pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés
14.45-16.30	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, folyamatos uzsonna, játék, szabadon választott tevékenység, jó idő esetén levegőzés, játék az udvaron.

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A heti rend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

A napirend és a heti rend a megfelelő időtartamú tevékenységformák megteremtése fejleszti a gyermek időérékét, rendszerességre neveli őket. A csoportok napi-és heti rendjét a csoportnaplók tartalmazzák.

A csoportok hirdetőtábláin kifüggesztve biztosítjuk az érintettek tájékoztatását, illetve évente szóbeli információval is a nevelési év első szülői értekezletein. Az óvoda **házirendjét** minden új szülő részére a beiratkozáskor átadjuk.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetesen és szimulált környezetben kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységeken és szervezett foglalkozásokon és időkeretben valósul meg.

A programban megjelenített **hetirend és napirend csak javaslatként értelmezhető, mert az alapprogram értelmében a napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki, a gyermekek egyéni szükségleteihez és a helyi igényekhez igazodva.**

8. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Óvodánk nyert a kompetencia alapú nevelés, oktatás bevezetése TÁMOP 3.1.4. pályázaton. Ennek szellemében végezzük munkánkat.

A kompetencia alapú óvodai programcsomagban a képességfejlesztés az elsődleges. Szociális, értelmi, verbális és testi kompetenciák fejlesztése.

Az integráló nevelési terület – megegyezően az ONAP- pal – a külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a környezeti és a matematikai tartalmú tapasztalatok. Az integrált nevelési területek – anyanyelv, irodalmi nevelés; vizuális nevelés- zárják a komplexitást. Ezek a nevelési területek adják a törzsanyagot.

A komplex fejlesztési tervek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követi:

Levegő: július, augusztus, szeptember

Tűz: október, november, december

Víz: január, február, március

Föld: április, május, június

A négy komplex fejlesztési terv három fejlesztési tématerv köré csoportosul: család, élő és élettelen világ, közösségi nevelés

Alapvető szempontjaink az elfogadás, a kihívás, az egyéni sajátosságok és különbségek, az egyéni fejlődési tempó figyelembe vétele.

TEVÉKENYSÉGFORMÁK:

- 1) Játék**
- 2) Verselés, mesélés**
- 3) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc**
- 4) Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**
- 5) Mozgás, mozgásos játékok**
- 6) A külső világ tevékeny megismerése**
- 7) Munka jellegű tevékenységek**
- 8) A tevékenységekben megvalósuló tanulás**

1. Játék

A játék - szabad-képzettársításokat követi szabad játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre es egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű,

elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

Az emberek a csecsemőkortól kezdve felnőtt korukig, az életük végéig játszanak, vagy szívesen nézik, szurkolnak mások játéknak. Szeretünk játszani, mert társaságban lehetünk, együtt izgulhatunk, nevethetünk és élhetünk át örömteli pillanatokat. Ugyanezeket a pozitív érzelmeket élik át a gyermekek játszás közben.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag által közreadott játékok (Fehér Anna: Játszunk? Természetesen! A világ befogadásának elérhetősége 1.) nem helyettesítik a szabadban szerzett élményeket, megfigyeléseket, az egyéb cselekvés közben ható érzékszervi tapasztalatokat, hanem annak eszközei, módszerei, kiegészítői lehetnek, akár a helyszínen, akár az élmények feldolgozásában. Alkalmazásukat csak abban az esetben ajánlott, ha adott terepi foglalkozáshoz kapcsolható, vagy a gyermekek már szereztek természetes környezetben olyan tapasztalatokat, ismereteket, amelyhez a játék illeszthető.

Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez 5. egy gyűjtemény, kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervek használatához. *Kiegészítő*, mert a négy elemhez (levegő, tűz, víz, föld), valamint a nyomon követéses mérés fejlesztési területeihez kapcsolódik; *segédlet*, mert olyan anyagok gyűjteménye, amelyek kiegészítői a tématervi ajánlásoknak és a szakmai koncepcióban megfogalmazott elvek alapján a kompetencia alapú óvodai nevelésnek.

A dramatikus játékok a bensőséges, közösségi együtt játszást célozzák meg, melyben a játszó, a gyerekek, érzelmileg és szellemileg egyaránt tapasztalatot gyűjthetnek.

A közös együtt játszás, a közös és egyéni tanulási formák nem teljesítményre fókuszálnak, hanem valaminek a megélésére. Mindez persze bizalom teli légkörben történik.

A mozgásos játékok célja az örömteli, mindennapos mozgás, a mozgáskedv fenntartása. A mozgásigény a gyermek életkori sajátossága, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. A mozgáskedv fenntartása az óvodapedagógus feladata és egyben felelőssége is. A gyűjtemény abban segíti az óvodapedagógust, hogy a mozgás-foglalkozások

kereteiből kilépve a mindennapi mozgáson túl változatos mozgásformákkal ismertesse meg a gyermeket.

A játékok jellemzői:

- A játékok sokrétűek, rugalmasak, komplex módon fejlesztik az egész személyiséget.
- Fokozzák a gyerekek aktivitását, hiszen a közösségben, a közösségért tevékenykednek.
- Segítik a gyermekeket önmaguk, társaik és a környező világ megismerésében.
- Fejlesztik a rugalmas gondolkodást, az önálló alkotóképességet.
- Segítik a gyermekek időérzékének fejlődését, térbeli tájékozódásuk és testi biztonságuk
- javulását.
- Nagymértékben fejlesztik a nyelvi kommunikációs képességet, beszédkészséget.
- Ellensúlyozhatják a tömegkommunikációs eszközök okozta passzivitást.
- Küzdenek a gyermeki elmagányosodás ellen.

Legfontosabb feladatok

- A gyermekek jelzéseinek megfigyelése és elemzése személyiségük megismerése érdekében.
- Közös élményeket nyújtó látogatások szervezése
- A gyermekek elképzeléseinek támogatása
- A játéktevékenységben az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak alakítása
- A csoportélethez kötődő hagyományok ápolása
- A gyermekek fejlettségétől függően, igényeiknek megfelelően a játékfolyamat segítése
- Egyéni élményeinek meghallgatása
- A társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatásai
- Az egyezkedések, választások, döntések segítése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Már megértik és elfogadják és alkalmazkodnak a szabályokhoz, játszótársaik elgondolásaihoz.
- Elvállalják a kevésbé érdekes és kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Tudnak vezetni és alkalmazkodni
- Képesek, játékhelyzeteket létrehozni, kialakulnak a tartós, szoros baráti kapcsolatok.
- Képesek önállóan barkácsolni, bábozni saját készítésű bábokkal.
- Konstruáláskor már egyre igényesebbé válnak, egyre bonyolultabb alkotásokra képesek, sok önálló ötlettel rendelkeznek.

• Módszertani alapelvek:

- Biztosítsa a játékhoz szükséges élményeket, folyamatos játékidőt.
- Váltson ki a játék pozitív élményeket, legyen örömforrás.
- Teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek kedvezően hatnak a játék alakulására.

• Kapcsolatok más nevelési színterekkel

- Valamennyi nevelési területtel, hisz a játék nemcsak célja, hanem eszköze is az óvodai nevelésünknek.

2. Verselés, mesélés

Érzelmi biztonságot nyújtó, az anyanyelvi nevelésnek fontos eszköze a mese és a vers. Összefonódik a zenével, énekkel és mozgásos játékkal. A mondókák, dúdoló, versek a gyermekeknek érzelmi élményeket nyújtanak. A mese oldja a szorongást.

A mese, a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésnek és fejlesztésének legfőbb segítője. Nem szükséges foglalkozási kereten belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. A kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese egyaránt fontos a maga helyén és idején. A lényeg az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában, reggel, vagy délben, elalvás előtt mindig, vagy délután. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek mentálhigiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének.

Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi

világot is megeleveníti, átlelkesíti szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal **ráébredt** a mélyebb értelemben vett pszichikus realitás**ra** és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A magyar gyerekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese- vers kezdeményezésének anyaga változatos legyen, gerincét a magas népmesekincs megismertetése adja, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek is kapjanak helyet.

A nagyobb gyermekeknél megjelenik a személyes történetek, elbeszélések iránti érdeklődés és a saját mese létrehozásának igénye. A gyermek saját vers – és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Ezt mindenképpen támogatnunk kell, de ezek természetesen nem helyettesíthetik a magyar gyerekköltészet, népmesék, népi mondókák világát.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a meshallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermek élményfeldolgozásának egyik legfontosabb formája.

Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. A mese, vers élményeiket a gyerekek szívesen eljátsszák, dramatizálják.

A kompetencia alapú óvodai nevelés programcsomagjában a dramatikus tevékenység kiemelt jelentőségű, hozzájárul a kommunikáció és metakommunikáció, a kifejezőkészség fejlesztéséhez. Mindezt tevékenységbe ágyazottan teszi. A dramatikus játék segíti a csoporttá szerveződést, a kommunikáció, a kreativitás fejlesztésén keresztül az egész személyiség fejlődését.

Az irodalom, anyanyelv tevékenységeink megvalósításához ötletet merítünk a:

Játék a bábokkal, játékok a meseládikóval – A világ befogadásának elérhetősége 6. kötetéből.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Segítse a beszoktatást, ill., beilleszkedést az óvónő dúdolgató, ringató, lovagoltató mondókákkal, versekkel, mesékkal.
- Tudjon az óvónő sok verset, mondókát és mesét, segítse az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat kialakulását.
- Készítsen tetszetős tárgyakat, képeket, szemléltetőeszközöket
- Teremtse meg a meséléshez szükséges nyugodt, csendes légkört.

- Legyen élményszerű az óvónő előadása, hogy a gyermeki fantáziát megindítsa
- Naponta többször is mondjon verset, mesét, mondókát, az életkori sajátosságaiknak és érdeklődésüknek megfelelően.
- Segítse elő a spontán mondókázást, mesekönyv nézegetést
- Szerettesse meg velük az irodalmat.
- Törekedjen arra, hogy a kedvenc meséket, verseket többször is hallgathassák.
- Fontos feladatunk a megfelelő feltételek biztosítása (hely, idő, légkör).

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Figyelmesen csendben hallgatják a mesét, verseket
- Kedvelik a folytatásos meséket, tartalmi szálait össze tudják kötni.
- Vannak kedvelt mesehőseik, beleviszik játékukba, báboznak, dramatizálnak róluk.
- Szívesen nézegetik a mesekönyveket és vigyáznak rá.
- Érdeklődnek a betűk iránt, vágyuk van az olvasáshoz.

• Módszertani alapelvek

- Törekedjenek nyelvileg tiszta, értékes, népi és irodalmi művek kiválasztására.
- A mese és a vers erősítse az emberi kapcsolatokat
- Fontos az emlékezetből való mesélés

• Kapcsolatok más nevelési szintekkel

- Elsődlegesen az anyanyelvi neveléssel van kapcsolatban, hisz az irodalom szövege a nyelv
- A közösségi neveléssel szoros összefüggésben áll, hisz a mese, a vers az emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti a gyermek önismeretét, segíti a világ megismerését.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Felkelti a gyermek zenei érdeklődését, esztétikai élményhez juttatja, formálja ízlésüket, örömet nyújt, a gyermekeknek Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat, rászoktatja őket a tiszta éneklésre. Segíti a hagyományok továbbadását. A

felnőtt is modell, utánzásával az éneklés, a zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységéhez. Az óvodai ének-zenenevelésnek jelentős hagyományai vannak a magyar népdalok mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. Ezeket az alkalmakat színesítjük játékos, táncos mozdulatok elsajátításával is. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Népi kultúránk értékeit továbbra is fontosnak, a felnövekvő nemzedék számára átadandónak tartjuk. Az egyik lehetséges út a bölcsődei és óvodai gyerekközösségek ilyen irányú nevelése. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások. Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásnak alakításában. Az élményt nyújtó közös éneklés a körjáték, gyermektánc vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál vegyük figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A foglalkozások megvalósítása során alkalmanként használjuk:

Reikort Ildikó: Zenevarázs – A világ befogadásának elérhetősége 2.

Túri György: Játék – tánc – élet – A világ befogadásának elérhetősége 9.

Az óvodapedagógus feladatai

- Juttassa zenei élményekhez a gyermekeket, keltse fel zenei érdeklődésüket, izésüket, esztétikai fogékonyságukat
- Fejlessze zenei hallásukat, ritmusérzéküket, mozgáskultúrájukat
- Játékos képességfejlesztés, a mondókák, a gyermekjátékok, táncok, dalok és népdalok megismertetése.
- Az óvónő és a gyerekek használjanak hangszereket

- Segítse a családi nevelést abban, hogy a gyermekek otthon is énekelhessenek szüleikkel, családtagjaikkal
- Zenei kompetenciák fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek a környezet hangjainak megkülönböztetésére.
- Tisztán, szépen örömmel énekelnek
- Ismerik és megkülönböztetik a zenei fogalompárokat (halk-hangos, gyors-lassú, vékony-vastag, magas-mély...)
- Mozgásuk harmonikus, képesek mozdulatok utánzására.
Ismeri az egyszerű játékos, táncos mozgásokat és képes ezt önmagához viszonyítva esztétikusan kivitelezni.
- Örömmel hallgatják az élő és gépi zenét
- Szívesen játszanak énekes játékokat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- A ritmusjátékos hangszereket ismeri, képes azokon lüktetést, ritmust, motívum hangsúlyt hangoztatni.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő készítse tiszta élményt nyújtó éneklésével utánzásra gyermekeket, segítse alkotókedvük kibontakozását
- Az értelmi, szociális, kommunikációs és testi kompetenciák fejlesztése.

• Kapcsolatok más nevelési színterekkel

- Elsődlegesen az irodalmi neveléssel, hisz hozzájárul a néphagyományok megőrzéséhez.
- Kapcsolata van még a testneveléssel, hisz esztétikusabbá szebbé teszi mozgásukat, testtartásukat.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus környezettel való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki

személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. (Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak.)

Biztosítsunk az ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán teret, lehetőséget. Mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos valamint az igény kialakítása, az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezek a tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó – és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását, és annak képi kifejezését: a gyerekek tér-forma és színeképzeiteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógia alapot adnak az évszakok változásai, a négy őselem (TÜZ, VÍZ, FÖLD, LEVEGŐ) témái. A természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez, és megmozgatják fantáziájukat. Az ötlettől a megvalósításig, főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a vizuális neveléshez szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk.

Az anyagok tulajdonságainak megismerése közvetlen tapasztalatszerzés útján történjen.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ismertesse meg a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Újfajta technikák megismerése, anyagismeret bővítése, különböző technikák kombinálása.
- Alkotó, kísérletező kedv fenntartása.
- Úgy alakítsa ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a vizuális tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.

- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a vizuális tevékenység biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a nyugodt légkör megteremtésére.
- A barkácsolás lehetőségeinek jobb kiaknázása, kihasználása
- A vizuális tevékenységek során az értelmi, szociális, kommunikációs és testi kompetenciák fejlesztése.
- Vegye figyelembe az egyéni érési tempót.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A vizuális tevékenységet élményként élik meg/Nem az eredmény, hanem az élmény fontos, ami örömforrás/
- Az óvodáskori élmények megjelennek a gyermekek vizuális tevékenységeiben.
- Szívesen, örömmel rajzolnak, festenek, gyurmáznak stb.
- Biztos a ceruza fogásuk, mert gyakorlatuk van benne.
- Örömmel játszanak a színekkel.
- Alkotó, kísérletező kedvük nő.
- Fejlődik látásuk, tapintásuk, finommotorikájuk, kreativitásuk, kompozíciós készségük
- Képesek síkban, a lap felületén tájékozódni
- Sokféle technikát, anyagot, eszközt ismernek, alkalmaznak

5. Mozgás, mozgásos játékok

Célunk: a gyermekek egészséges életmódjának, testi-lelki harmóniájának biztosítása.

A rendszeres egészségfejlesztő testedzés, testmozgás szokásrendszerének kialakítása. A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, segítsék az alapvető testi képességek és mozgáskészségek a pszichomotoros készségek kialakítását, formálását.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az érzelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az óvodapedagógus feladata:

A gyermek egészséges fejlődése érdekében teremtsen meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést.

Rendszeres mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok biztosításával szerettesse meg a mozgást.

Kondicionáló képesség, erőnlét, fizikai állóképesség, koordináció fejlesztése.

Teherbíró képesség növelésével az egészséges fejlődés elősegítése.

Nagy és finommozgások, testséma, téri tájékozódás, izomegyensúly fejlesztése.

Mozgáskultúra javítása.

Személyiségfejlesztés, akarat tényezők alakítása.

Egészséges életmódra nevelés.

Problémamegoldást erősíti mozgással végzett feladatmegoldásokkal.

A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti.

Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást fejleszti.

A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat.

A mozgással, mozgásos játékkal fejleszti a gyermekek természetes mozgását, valamint testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció)

Pozitív irányba befolyásolja a mozgás által a gyermek teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítő képességét.

Segíti a gyermek térbeli tájékozódását, helyzetfelismerését, alkalmazkodó képességének fejlesztését.

Elősegíti a gyermeki személyiség akarat tényezőinek alakulását.

Az egymásra, társakra figyelemmel elősegíti az egészséges versenyszellem alakítását, a gyermekek sikerének, kudarcűrő és alkalmazkodó képességének fejlesztését.

Heti 1 szervezett mozgás foglalkozás-t biztosít a gyermekek számára.

Ha lehetséges tornateremben, vagy a csoportszobában, udvaron.

Az életkorhoz az alábbi szempontok szerint a mozgásanyagot összeállítja.

Járás, futás, mászás, csúszás, kúszás, ugrás, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás. Gimnasztika és talajtorna elemek.

Sokszínű, változatos mozgásos játékok.

Sportnap sok versenyjátékkal, minden évben a gyermekhét egyik napján.

Séták, kirándulások szervezése, zenés torna a nagyobbaknak.

Tegye lehetővé a jó levegőjű, tiszta környezetet és a megfelelő öltözetet minden gyermek számára a teremben és a szabadban egyaránt.

Differenciált feladatadásokkal segíti, hogy a gyakorlatokat saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre a gyermekek. Kellő aktivitást és terhelést biztosít.

Ha szükséges, kérje szakember segítségét a mozgásban elmaradt gyermekek fejlesztéséhez.

Az óvodában bekerülő gyermekek szeretnek ugrándozi, futkározni, csúszni-mászni, manipulálni, vagyis mozogni. Az őket körülvevő felnőttek szemléletétől és a megfelelő feltételek, megteremtésétől függ, hogy megmarad-e természetes mozgáskedvük. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges felkeltsük a gyermekek mozgáskedvét, és tudatosan építsünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése szükséges és elégséges szabályok megtanítása. A gyermekek napirendjét úgy kell kialakítani, hogy egész nap biztosítunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

Ilyen: A Mindennapos mozgás, mely játékos formában minden testrészt /kar, -törzs, -láb megmozgat, s mely magába foglal egy mozgásos játékot, és levezetésképpen egy játékos légző gyakorlatot.

A mozgásos játékok célja az örömteli, mindennapos mozgás, a mozgáskedv fenntartása. A mozgásigény a gyermek életkori sajátossága, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. A mozgáskedv fenntartása az óvodapedagógus feladata és egyben felelőssége is. A gyűjtemény (Kiegészítő segédlet 5.) abban segíti az óvodapedagógust, hogy a mozgás - foglalkozások kereteiből kilépve a mindennapos mozgás keretében változatos mozgásformákkal ismertesse meg a gyermeket.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének—a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődésére.

Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodjunk.

A spontán-a játékban, azon belül a szabad játékban-megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni

szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Intézményi innováció: Nagycsoportosok tízpróbája

A nagycsoportosok részvételével minden évben február hónapban ügyességi gyakorlatokkal, mozgással, 10féle játékkal szerveződik a tízpróba.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Fejődik tér, időtájékozódó képességük.
- Szeretik és igénylik a mozgást.
- Képesek csoportos sor- és váltóversenyt játszani.
- Megértik az egyszerűbb vezényszavakat.
- Ismerik a járás és a futás közötti különbséget, tudnak adott jelre irányt változtatni.
- Képesek a labdaadogatásra, célba-dobásra, pattogtatásra.
- Képesek az egyensúlyozásra.

• Kiemelt nevelési elvek

- Szoros együttműködés és bizalom a családdal való kapcsolattartásban.
- Az óvónő modell szerepe kiemelkedő jelentőségű.
- Az egyéni különbségek tiszteletben tartása, nagyfokú tolerancia. Hátrányos helyzetűek segítése, a gyermeki jogok érvényesítése.
- Különös figyelem a tehetséggondozásra, a fejlődésben elmaradtak felzárkóztatására.

- **Módszertani alapelvek**

- Egyéni teljesítőképességüket tartsa szem előtt az óvónő, érvényesítse a fokozatosság elvét.
- Játékvezetése érthető legyen.
- Fejlessze önállóságukat, bátorságukat, kitartásukat

- **Kapcsolatok más nevelési szintekkel**

- Elsődlegesen a gondozással, mivel az egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.
- A közösségi neveléssel, hisz fontos tulajdonságokat fejleszt, mint Pl.: az együttműködés, egymás segítése
- Más foglalkozásokkal is kapcsolatban van, hisz fejlődik térbeli és időbeli tájékozódása, helyzetfelismerése, döntési és alkalmazóképessége, tehát komplexen fejleszti a gyermek személyiségét.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Az egész nevelésben érvényesülő folyamat célja az, hogy segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje, és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természet szeretetnek. A séták, a kirándulások, tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben

végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában is fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Témahét: Mihály napi vásár és szüreti felvonulás-(néphagyomány felelevenítése, vásáros játékok játszása, vásári kikiáltók tanulása, barkácsolás őszi termésekből. Részvétel a falusi felvonuláson, népviseletbe öltözés, népdalok éneklése.)

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Projekt: Őszi kóstolgató(almaszedés, dióverés, szőlőszüret) az őszi gyümölcs- és termés betakarítási tevékenységek végzése a gyermekekkel. Dalok, versek, mondókák tanulása az ősziről. Barkácsolás őszi termésekből, kiállítás szervezése a gyermekmunkákból, sütemény sütés, gyümölcssaláta készítés. Szülők meghívása, megvendéglése:”Alma parti”szülői nyílt nap

(időtartama 3 hetet meghaladó)

A természeti, néprajzi, népművészeti, épített környezeti értékeinek felkeresése sétákon, kirándulásokon, esetleg erdei óvodai programok keretében, megfelelő helyszínek a gyerekeket

körülvevő világ, a szűkebb és tágabb környezet, a természet csodáinak felfedezésére, mozgásuk, játékigényük kielégítésére. Érzelmileg feltölti a gyerekeket, erősíti környezetükhöz való kötődésüket, alapozza hazaszeretetüket, erősíti magyarságtudatukat. Sokoldalú érzékszervi tapasztalatot szerezhetnek, ezeket érzékenyítő játékokkal erősíthetik, elmélyíthetik. A tapasztalatokhoz esztétikai, erkölcsi, intellektuális, pozitív és negatív érzelmek társulnak. A tapasztalat és az érzelem együtt újszerű, meglepő, erős, maradandó stb. élményt jelent a gyerekeknek. Az érzelmi viszonyulás hatására nyitottá válnak az ismeretek befogadására. Tehát a kiránduláson átélhetik a tudás megszerzésének élményét is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.

Matematikai tapasztalatok szerzése

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokhoz juttatjuk a gyerekeket, melyeket tevékenységeikben alkalmazhatnak.

A matematikai nevelés a külső világ megismerésének tevékeny része, az analízis-szintézis, konkretizálás, elvonatkoztatás, gondolkodási műveletek alkalmazásának gyakorlati lehetősége. A gyermekekkel a környező valóságot, a természet törvényszerűségeit és összefüggéseit ismertetjük meg. Megalapozzuk a logikus gondolkodást.

Matematikai érdeklődésüket folyamatosan kielégítjük, élményeket, eszközöket biztosítunk a tapasztalatszerzéshez. Szemléletüket úgy formáljuk, hogy gondolkodási műveleteik, készségeik, képességeik, fejlődjenek.

Megismertetjük gyermekeinket: mennyiségi viszonyokkal, a színekkel, halmazokkal, tö- és

sorszámnevekkel, egyszerű labirintus játékokkal, ritmikus sorokkal, a pár fogalmával, variációs lehetőségekkel, egyszerű és bonyolultabb társasjátékokkal, a tükörkép fogalmával, a relációkkal, az irányokkal, névutókkal, a kiterjedésekkel, tér és síkmértani formákkal és egyéb gyűjtőfogalmakkal.

A gyermekek által kezdeményezett játék kínálta lehetőségekben folyamatosan figyeljük ötleteiket, alakítjuk gondolkodásmódjukat. A matematikai nyelv használatával példát adunk a gyerekeknek, amellyel konkrét tapasztalataik megfogalmazására biztatjuk őket. Biztosítjuk a választás lehetőségét a különböző játéktevékenységekben, amelyekben lehetőséget adunk az önálló gondolkodásra, szabályalkotásra. Tudatosan figyelünk arra, hogy a gyermekek találjanak megoldásokat egy-egy számukra problémát jelentő helyzetben. A differenciált fejlesztést mikro csoportos foglalkozás keretein belül valósítjuk meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Oly eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, vágyaira ill. igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten kell megvalósítani.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Megkülönbözteti az évszakokat, ismeri jellemzőiket, tudja, hogyan követik egymást, felismeri a napszakokat.
Ismeri a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket, esztétikai alkotásokat, lakóhelyünk nevezetességeit.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.

- Ismerik környezetük növényeit s azok gondozását, az ezekhez kapcsolódó falusi élet szokásait (szüret, kukoricatörés, stb.).
- Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok alkalmazásában, tud tájékozódni közvetlen környezetében, veszélyérzete életkorának megfelelően kialakult.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább tízig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint (több, kevesebb, ugyanannyi)
- Megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket, kifejező névutókat (alá, fölé, közé, stb.)
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket
- Képes két kiterjedést vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kevesebbet, nagyobbbat létrehozni.
- Ismer néhány egyszerű fogalmat, tárgyakat képpel egyeztet számosság szerint elemi számlálási műveletre képes.

Környezetvédelemre, természet szeretetére nevelés

- elsajátítják a természet, környezetvédelem alapismereteket
- tudatosodik bennük, hogy az élőlényeket és azok élőhelyeit óvni, védeni kell
- kirándulások alkalmával a természetjárás, túrázás közben kialakul a környezetbarát magatartás, megismerik az erdő növény és állatvilágát, felhívjuk figyelmüket a környezeti ártalmakra, károokra
- hallanak, megismernek olyan anyagokat, amelyek szennyezik a környezetet, károsak az emberre és környezetére
- megismernek olyan élelmiszereket, amelyek fogyasztása szükséges az egészséges testi fejlődéshez
- részt vesznek elemi természetvédelmi-környezetvédelmi tevékenységekben/udvartakarítás, élőlények óvása, növényápolás
- megismerkednek a szelektív hulladékgyűjtés módjával
- az újrahasznosítható anyagokat/papír, flakon/ felhasználják barkácsoláshoz, játékhoz
- papírgyűjtés szervezése és annak jelentősége

7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere. A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során. (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.)

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása

- kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- érzelmi-akarat: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása
- Elegendő munkalehetőség szervezése
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése
- A differenciálás elvének érvényesítése feladatadáskor
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyeltetése
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtás
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről

- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mértén fejlesztő hatású
- A munka jellegű feladatokat elsősorban jutalomból adja (nem büntetésként!)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Önkiszolgáló tevékenységek

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint végzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködésnél önállóak, tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Közösségi munkák

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük,
- önbizalmuk.
- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
- Felelősi munkákat szívesen vállalnak (például mosdós, élősarok), és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában(csoportszoba, udvar, óvoda környezete)
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.

Alkalomszerű munkák

- Pontosán megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatokat is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóak.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületeket igényelnek.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében, komposztálásában.
- A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobába, udvaron egyaránt.

- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.
- Gondoskodnak a halak etetéséről, figyelemmel kísérik az akvárium tisztaságát.

- **Módszertani alapelvek**

- A gyermek életkori sajátosságait vegye figyelembe az óvónő
- Legyen igényes, de nem támasszon túl nagy követelményeket a gyermek munkájával szemben.
- Érje el, hogy a munkát is örömmel végezzék.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.

- **Kapcsolatok más nevelési szinterekkel**

- Mivel az óvodai gyermekmunka a közösségért végzett tevékenység, így elsődlegesen a közösségi neveléssel van szoros kapcsolatban

8.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),

- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Célunk:

- Az alap-kultur technikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése.
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciáinak alakítása.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Szokások alakítása utánzások mintá- és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
- Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása)
- Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
- Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- A fejlesztést célzó pedagógusi feladatok:

- A tehetség és megjelenési formájának felismerése
- A gyermek segítése a továbbfejlődésben
- Speciális szükségleteinek kielégítése
- A szülő segítése gyermeke nevelésében
- Részképesség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és a tagintézmény vezetőnek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.
- Megvalósul a gyermekek szokáskialakításában a tanulás folyamat jellege.
- Növekszik a gyermek önállósulási vágya.
- Kialakul a gyermekben a tanulás iránti vágy.
- A pozitív élmények hatására kialakul egészséges önbizalma, önértékelése.
- Nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolai tanulmányok megkezdésére.

9. Óvodánk hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei

Hagyományaink, ünnepeink

Falusi óvoda révén, a környékünkön egyre jobban feledésbe merült szokások, hagyományok felelevenítését, megőrzését, azok fenntartását fontos feladatunknak tekintjük. Azért is, hiszen a népszokás közösségi magatartás, és cselekvési mód, amelynek a közösség tagjai alávetették magukat. A kultúra hagyományozódásának spontán formája, amelyben a nép ünnepei és hétköznapijai lejátsozódtak.

A népszokásokkal megéreztetjük a gyermekekkel az összetartozás melegségét, a közös vidámság örömét, megismertetjük a különböző életmódokat, gyakoroltatjuk a viselkedés és illem különböző formáit.

Mindennapi életünk során nemzeti, kulturális és vallási hagyományokat jelentő ünnepekkel

találkozunk. Az óvoda nem veheti át a család szerepét, kiegészítő és támogató feladatot látunk el, mely a gyerekekkel való közös készülődés, hangulatteremtés folyamán valósul meg. Fontosnak tartjuk az ünnepek, hagyományok felidézését, hiszen ezek által a gyermekek számára áttekinthetőbbé válik a természeti környezet. Elfelejtett kultúránk felelevenítésével a közösségi életre nevelünk, a személyiséget formáljuk, ez segít jobban megismerni az élethelyzeteket, a viselkedési és magatartási formákat. Nagyon lényeges, hogy maga az ünnep a külsőségével együtt se legyen erőltetett, betanított, hanem vidám, felszabadult. Érzelmi nevelésünk egyik fő alapját képezi a gyermekek **születésnapjának** megünneplése. Ez erősíti a szeretetteljes, családi légkör kialakulását, elősegíti a gyermekek kapcsolatainak alakulását, az érzelmi kötődések formálódását a csoportban.

ÜNNEPEK, RENDEZVÉNYEK

ŐSZ	Mihály napi vásár és szüreti felvonulás -néphagyomány felelevenítése, vásáros játékok játéka, vásári kikiáltók tanulása, barkácsolás őszi termésekből. Részvétel a falusi felvonuláson, népviseletbe öltözés, népdalok éneklése.
	Őszi kóstolgtató(almaszedés, dióverés, szőlőszüret) az őszi gyümölcs- és termés betakarítási tevékenységek végzése a gyermekekkel. Dalok, versek, mondókák tanulása az őszeiről. Barkácsolás őszi termésekből, kiállítás szervezése a gyermekmunkákból, sütemény sütés, gyümölcssaláta készítés. Szülők meghívása, megvendégelése:”Alma parti”szülői nyílt nap
	Utazó bábszínház segítségével bábelőadás szervezése
TÉL	Advent- karácsonyi négy hetes előkészület időszaka- minden héten gyertyagyújtás- koszorúkészítés-adventi naptár készítés
	Mindenki karácsonyfája -részvétel a közös falusi ünnepségen, az első gyertyagyújtáson-adventi vásárba asztaldíszek, adventi koszorúk, karácsonyi ajándéktárgyak készítése
	Mikulás ünnepség-a Mikulás legenda felelevenítése, közös versmondás, éneklés, a gyermekek megajándékozása-a Mikulás eljövetele az óvodában. Részvétel a Művelődési Házban szervezett Mikulás ünnepségen.
	Luca-nap -a néphagyomány felelevenítése-búzaültetés, mondókázás
	Karácsony -készülődés, ráhangolódás az ünnepre dallal, verssel, ajándékkészítés, mézeskalács sütés, csoportdíszítés, fenyőállítás,

	ajándékozás
	Idősek karácsonya -részvétel a falusi ünnepségen-idősek köszöntése műsorral
	Farsang -a télbúcsúztatás ünnepe, tavaszvárás őszi ünnepe. Mulatságos énekek, versek, táncok tanulása, farsangi álarcok, szemüvegek készítése, farsangi multság szervezése jelmezbe bújással, tánccal, finomságok kóstolásával.
	Nagycsoportosok tízpróbája-sportnap a gyermekeknek-mozgásos játékok, ügyességi feladatok, versenyjátékok szervezése
TAVASZ	
	Március 15. megünneplése. Ismerkedés a Nemzeti jelképekkel, szimbólumokkal. Nemzeti színű zászlókat, kokárdákat, huszár sapkákat, pártát készítünk, díszítünk változatos technikákkal. Vonulós katonás játékokat játszunk, Kossuth nótákat énekelünk. Közös megkoszorúzzuk az emlékművet, virágokkal, zászlókkal díszítjük.
	Húsvét. A húsvétvárás elengedhetetlen része, a népi hagyományok elemeinek beépítése a mindennapi tevékenységünkbe. Különböző technikákkal, eszközökkel készítjük el a húsvéti jelképeket (tojás, nyuszi bari, üdvözlőlap, virágok, stb.) és a tojásfát. Felelevenítjük a húsvéti népszokásokat: locsoló verset tanulunk. Közös eljátszunk a locsolkodást, tojáskereső játékot játszunk, megajándékozzuk a gyerekeket.
	Víz világnapja -uszodalátogatás szervezése-vízhez szoktatás, vízi sportok megkedveltetése a gyermekekkel.
	Óvodanyitogató: óvodai játékdélután szervezése a leendő óvodásoknak, bölcsődéseknek. Iskolalátogatás a nagycsoportosokkal: ismerkedés az iskolával, a tanító nénivel, az iskolai élettel.
	Anyák napja –Már hetekkel előtte ráhangolódunk, és készülődünk az édesanyák, nagymamák köszöntésére. Egy közös délutánon bemutatjuk ünnepi műsorunkat, ahová szeretettel várjuk az édesanyákat, és a nagymamákat, a gyermekek az általuk készített ajándékkal, virággal kedveskednek.
	Évzáró-nagyok búcsúztatása Ebből az alkalomból csokorba kötjük az egész évben megkedvelt dalokat, verseket. Mesét dramatizálunk, táncolunk, énekelünk, a szülőknek, vendégeknek, így búcsúztatjuk el nagycsoportosainkat az óvodai élettől.
	Gyerekhét -mely június első hetében kerül megrendezésre. Autóbuszos kirándulás, sportnap, mesedél előtt, kézműves nap, fagyizás szerepel a programban. Ezen a héten az önfeledt szórakozás, kikapcsolódás a cél, a nagyok számára az utolsó igazi együttlét a csoporttársakkal.

	Családi nap: Ezen a napon mindenki megtalálhatja a számára szimpatikus elfoglaltságot. A gyermekek szüleikkel együtt játszhatnak, versenyezhetnek, énekelhetnek, verselhetnek, részt vehetnek kézműves tevékenységeken. A nap folyamán lehetőség nyílik az ugrálóvár kipróbálásra is. Hagyomány, hogy minden évben zenés, vagy meseelőadást nézhetnek, illetve hallgathatnak meg a gyermekek.

10. Az óvoda kapcsolatrendszere

- 1) Családdal
- 2) Az iskolával
- 3) Közművelődési intézményekkel
- 4) Fenntartóval
- 5) Önkormányzati Hivatallal
- 6) Pedagógiai szakszolgálattal, szakmai szolgáltatókkal
- 7) Módszertani bölcsődével
- 8) Gyermejkölési Szolgálat
- 9) Orvos, fogorvos, védőnő
- 10) Civil szervezetek

1. Az óvoda és a család

A családban és az óvodában nevelkedő gyermekért mind a két környezet felelőst. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolatban valósuljon meg. Alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Az óvónő ennek érdekében tájékoztassa a szülőket arról, hogy mi történik az óvodában. Ismerje meg a családok életmódját, a gyerekek helyét a családban. A család tapasztalatait, információit az egyéni különbségek megértésében nélkülözhetetlenek. A lassúbb értelmi fejlődés, vagy a kiemelt figyelmet igénylő magatartási megnyilvánulás csak a család megismerése, megnyerése és aktív, őszinte

közreműködése útján enyhíthető. A szülő találjon az óvónőben támaszt és segítőtársat gyermeke fejlesztéséhez. Fontos, hogy a gyermekét elhanyagoló, vagy nem megfelelő módszerekkel nevelő szülő is érezze, hogy az óvónő vele együtt, az ő egyetértésével kíván neki és gyermekének segíteni. A kölcsönös kapcsolat kifejezője az is, ha a szülők kérését, javaslatát, esetleg bírálatát az óvónő komolyan fontolóra veszi, nem hárítja el, nem értékeli a közösséggel szemben álló, egyéni kedvezményeket igénylő megnyilvánulásként.

- A szülők indokolatlannak tűnő kéréseit beszélje meg a szülővel és tegyen kísérletet az általa megfelelőnek tartott álláspont elfogadtatására. A 8-9-10 órás óvodai tartózkodás, amely mindenképpen megterhelő, különösen fontossá teszi a családi és óvodai élet közötti folyamatosság biztosítását. Ebben az is, segíthet, ha a gyerek nem átmenet nélkül, hirtelen, hanem fokozatosan kerül be az óvodába, ha egy-egy saját tárgyát, játékát beviheti, magánál tarthatja. Segíthet az is, ha
- figyelembe veszik egyéni igényeit, szakásait, ha szülei megbecsülését tapasztalja abban, ahogyan az óvónő a családi eseményekről szóló beszámolóit meghallgatja, ahogyan az óvoda dolgozói szüleivel és családjával beszélnek. Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen tudjon közeledni minden családhoz. Fontos, hogy a szülő anyagi, társadalmi helyzete, kulturáltsága, a legkisebb mértékben sem befolyásolja elfogadó, megértő, a gyerekek szüleinek kijáró megbecsülést kifejező magatartásukban.. A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő gyermekek szüleinek az óvónő megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezzen kapcsolatot. Ha szükséges, az óvodapedagógus, valamint a gyermekvédelmi felelős kezdeményezze a gyermekvédő hatóság segítségét. / gyermekjóléti szolg./

Együttműködés tartalma

a) A családok helyzetének figyelembevétele

- A család legfontosabb társadalmi funkciója a gyermeknevelés a család hatásának döntő szerepe van a gyermek egészséges testi, érzelmi és értelmi fejlődésében. Az óvódás gyermek fejlődését is az otthon érzelmi biztonsága alapozza meg. A szülők életkora is eltérő lehet. Többségük azonban az otthonteremtés nehéz időszakában élő fiatal. A gyermeknek a testvérsorban elfoglalt helye sem egyforma. Van, aki egyetlen, van, aki egy vagy több idősebb vagy fiatalabb testvérével együtt nevelkedik Sajátos helyzetben, vannak azok a gyerekek, akik csak az egyik szülővel, vagy a szülővel, vagy a szülők egyikének új házastársával, esetleg féltestvérekkel, is együtt élnek.

b) A kapcsolattartás módja, formái

- A szülők általában örömmel fogadják minden tájékoztatást az óvoda életéről és különösen érzékenyen figyelnek a gyermekükről szóló információkra, értékelő megnyilatkozásokra. Az óvónő reálisan tájékoztassa a szülőket. Tisztelje érzelmeiket, mindig tapintatosan és segítőkészséget kifejezően nyilvánuljon meg. A segítő kapcsolat kialakításának előfeltétele, hogy az óvónő javaslatait mindig a szülőkkel megbeszélve tegye, az ő véleményüket, gondolataikat is hallgassa meg, hogy a megoldást közösen keressék. A kapcsolat alakulásában lényegesen, az is, hogy a szülő bízhatson az óvodapedagógus diszkréciójában. Az óvodapedagógus tudatosítsa a szülőknél, hogy a gyermek közösségi érzéseit a család is formálja. A szülők érdeklődését fokozza, gyermeke élményeinek, örömeinek és gondjainak megértését segíti, ha ismeri az óvoda életét, az óvodapedagógust, a többi gyermeket és azok szüleit is. A szülő jelenléte a csoportban a gyermek számára is fontos esemény, mert a családi és óvodai környezet összekapcsolódását fejezi ki.
- A kapcsolattartás formái: szülői értekezlet, családlátogatás, nyílt nap, rendezvények, ünnepek, napi beszélgetés, fogadóóra, faliújság.

c) A Szülői Munkaközösség

- Az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában fontos szerepe van a Szülői Munkaközösségnek. Nem csak koordináló, hanem kezdeményező is a folyamatos együttműködés elősegítésében. A Szülői Munkaközösség vezetőségébe olyan szülőt igyekezzünk bevonni, aki mind a szülőkkel, mind az óvodapedagógusokkal képes közvetlen kapcsolatot teremteni, és partnerként együttműködni.

2. Az óvoda és az iskola

a) Az együttműködés alapelvei

- Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, a két intézmény együttműködését. Az óvoda és iskola kapcsolatában, tartani együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös nyitottság. Az óvoda pedagógus szoros együttműködését, nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógusokkal. A kapcsolattartást az iskolával az óvodai nevelőmunka szerves részének tekintse. Az óvoda iskola előkészítő munkája akkor tekinthető sikeresnek, ha a gyerekek örömmel, bizalommal, érdeklődéssel várják az iskolát. Ennek érdekében az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyerekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal. Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése.

3. Az óvoda és a közművelődési intézmények

- A közművelődési intézmények – Könyvtár, Művelődési Ház, Színház - sajátos lehetőségeit tudatosan használja fel az óvodapedagógus a nevelőmunkában. Úgy válogasson a kínálatból, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú megoldását. Úgy építse be ezeket a nevelési folyamat egészébe, hogy a gyerekek napirendjét, nyugodt játékát, pihenését ne zavarják meg. Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolatában érvényesüljön a kölcsönös nyitottság. Az óvónő keltse fel a gyermekek és a szülők érdeklődését, ismertesse meg velük az óvoda közelében levő Köz. Mű. Intézményeket, az ott folyó különböző tevékenységeket. Készítse elő őket az esztétikai élményre, a művészetek befogadására, érzelmileg megalapozva és segítve igényeik fokozatos kielégítését. Készítse elő a könyvtár, a színház látogatását. Az együttműködés megteremtésében a nagyobb felelősség az óvodáé. A kapcsolat kezdeményezője irányítója az óvodavezető. Az óvodapedagógus, a különböző foglalkozásokhoz kapcsolódóan tervezze meg az ismerkedést a közművelődési intézmények funkcióival. Az óvónő a gyerekek esztétikai élményeire építve formálja kulturált magatartásukat, fejlessze érdeklődésüket, kíváncsiságukat és tevékenységi vágyukat. A közművelődési hatások beillesztése a nevelési folyamatba akkor lehet harmonikus, ha az óvónő maga szerezte és vezette programokban alkalmanként külső szakember segítségét is igénybe, veszi. A könyvtár az óvodai könyvkészlet és szakkönyvtár mellett gazdagítja a gyermekirodalom és a szakirodalom kínálatát, segíti az óvónőket és a szülőket a tájékozódásban. A látogatás az óvodai irodalmi nevelést kiegészítve felkelti a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt. A színházlátogatás nagycsoportban már ünnepi alkalommá válhat. Fejleszti a gyermekek erkölcsi érzelmeit, esztétikai fogékonyságát, erősíti az óvodai közösséggel alakuló kapcsolatukat, formálja magatartásukat.

4. Fenntartó

A folyamatos kapcsolattartás elengedhetetlen, hiszen a fenntartó gondoskodik az intézmény fenntartásáról, finanszírozásáról, az itt folyó nevelés színvonalának biztosításáról.

Az Önkormányzat legfőbb döntéshozó szerve a Képviselő Testület. Tagjai a döntéseit ülésen, határozat formájában hozza meg. A testület ülésein való részvétel a kapcsolattartás legfontosabb formája.

5. Önkormányzati Hivatal

Kapcsolatunkat a szakmai segítségnyújtás, kölcsönös tájékoztatás jellemzi. **A hivatal** munkatársaival napi kapcsolatban vagyunk, személyi, ügyviteli vagy gazdasági kérdésekben bármikor fordulhatunk segítségért, tanácsért.

Formái:

- Megbeszélések szükség szerint
- Elektronikus kapcsolattartás napi szinten
- Jelentések, tájékoztató anyagok megküldése

6. Pedagógiai szakszolgálatok és szakmai szolgáltató intézmények

A pedagógiai szakszolgálatok az óvodai élet alatt a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel elősegítik.

A pedagógiai-szakmai szolgáltató az óvoda, a fenntartó, az óvodapedagógusok munkáját segíti (szaktanácsadás, mérés-értékelés, pedagógiai tájékoztatás, továbbképzés szervezése...).

7. Gyermekjóléti szolgálat

Az együttműködés tartalmát a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek, és a hátrányos helyzetű gyermekek nevelésével összefüggő feladatok alkotják.

8. Orvos, fogorvos, védőnő

A rendszeres, ütemezett vizsgálatok a gyermekek egészségvédelmét szolgálják, az egészséges életmód alakítása terén kiemelt jelentőségűek.

9. Civil szervezetek

A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában az óvoda nyitott.

11. Nevelési Programunk tervezési, értékelési dokumentumai

Pedagógiai tervezésünk struktúrája

ONAP – kormány szintű rendelet

A Pedagógiai munka dokumentációi

Az óvoda működését meghatározó dokumentumok:

- SZMSZ

- Házi rend

Az óvoda hosszú és középtávú terveit tartalmazó dokumentum

- Pedagógiai Program

-Kompetencia alapú óvodai programcsomag (2009.)

A program tervezési, értékelési dokumentumai:

Az óvodavezető pedagógiai, működési terve - Munkaterv

Tervezési időkerete: egy év / az adott nevelési év/

Csoportnapló:

mely tartalmazza a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás – szabályrendszereket, a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat és az eseményekkel járó szervezési feladatokat időpontokkal meghatározva.

A gyermekcsoport nevelési terve:

Tervezési időkerete: félév

Értékelés: 3 havonta

A gyermekcsoport tevékenységi terve:

Tervezési időkeret: negyedév (évszakokként, modulonként)

Szervezési feladatok:

Tervezési időkerete: havonta

Egyéni fejlődési napló

Tervezési időkerete: folyamatos

Tartalma:

- Anamnézis
- Gyermek fejlődési mutatói (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgás)
- Gyermeki mérések
- Gyermek fejlődését elősegítő megállapítások, intézkedések, eredmények
- Szakértői vélemények
- Szülő tájékoztatására szóló feljegyzések

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet

megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttestel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

12. Eszközjegyzék a Bakonycsernyei Bóbita Óvoda – Mini Bölcsőde Pedagógiai programjának megvalósításához (az eszközöket és felszereléseket a tevékenységeknek és a gyermekek létszámának megfelelően biztosítjuk)	
Tevékenység megnevezése	Eszközök
Játék	<u>Gyakorlójáték:</u> húzogatós, tologatós játékszerek, autók, manipulációs játék eszközei, mágneses golyóvezetők, horgászbotok, halak, anyagokkal való játék eszközei: homok, kavics, papír, gyurma, termények, levelek, homok-víz asztal <u>Konstruáló játék:</u> Montessori-torony, csavaros építőjátékok, műanyag és fa kockák, LEGO, DUPLO játékok, pöttyi játék, tüsi játék <u>Szerepjáték:</u> a valóság tárgyainak, jelenségeinek kicsinyített eszközei. Pl.: babák, cumisüvegek, babaruhák, edények, műanyag és fa élelmiszerek, háztartási gépek, babakocsi, babaház, orvosi és fodrász eszközök, köpenyek, közlekedési eszközök, szerelőtáskák, szerszámok, állat-figurák, jelmezek, autók, autósszőnyegek, munkagépek, pénztárgépek, <u>Szabályjátékok:</u> társasjátékok, puzzlek, képkirakók, formakirakók, memória játékok, mágneses torony játékok, szín-számdominók, labdák, szalag ok, képes lottók, mesekockák, logikai játékok <u>Udvari játék:</u> hinták, csúszdák, mászóházak, babaház, trambulín, homokozó játékok, kisautók, motorok, labdák, kisebb-nagyobb karikák, ugráló kötelek, biciklik, mókuskerekek. Sérülés specifikus fejlesztőjátékok a sajátos nevelési igényű gyermekek részére.

	Esztétikus eszköztárolók, fonott kosarak,
Verselés, mesélés	Képes- és mesekönyvek, ismeretterjesztő könyvek állatokról, növényekről, foglalkozásokról, a tanyavilágról, leporellók, ujj és kesztyűbábok, jelmezek, állítható magasságú paraván, fejdíszek, mesedramatizáláshoz jelmezek, kellékek
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Ritmusfejlesztő és hallásfejlesztő hangszerek, zenehallgatáshoz gitár, furulya, CD-k, magnó, dalosjátékok játszásához kellékek: fejdíszek, kalapok, kosarak, szoknyák, kendők.
Rajzolás, mintázás, kézi munka	Jó minőségű ecsetek festékek, gyurmák, gyurmatáblák, sodrófák, formanyomók, agyag, ceruzák, zsírkréták, ollók, különféle méretű, színű és anyagú papírok, ragasztók, fonalak, textíliák, nyomdák, kavicsok, kövek, termések, termények, természetes anyagok, formalyukasztók, szövőkeretek, körmöcskék, nyomdák, szivacsok, szalvéták, üveglapok, üvegfestékek, szárító koci a kész munkák tárolására
Mozgás	tornaszoba eszközei: különböző méretű labdák, egyensúlyozó és billenő eszközök, kötelek, tornabotok, padok, zsámolyok, bordásfalak, tornaszivacsok, bóják, hengerek, babszákok, szalagok, Gerswald-fal, trambulin
A környező világ tevékeny megismerése	<u>A természeti és társadalmi környezet:</u> diák, diafilmek különböző témakörökben, diavetítő, diavászon, érzékelő játékok, földgömb, nagyítók, bogárvizsgálók, gyümölcsaszaló, kukoricapattogtató, robotgép, botmixer, villanyrezsó, homok-víz asztal, naprendszerünk bolygói makett, mikroszkóp, karos mérleg állatok, növények, emberek világa képkártya sorozat, akvárium, babaház makett, láthatósági mellények, forgalomirányító táblák Környezetünk mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyai: mágnes táblák, sík- és térbeli formák, logikai készletek, szöges tábla, hosszúság- magasság szemléltetés eszközei, színes rúd készlet, MINIMAT készlet <u>Környezetvédelem, környezetkultúra:</u> komposztáló, virághagymák, virágmagvak,

	virágládák, palánták, locsolókannák, madáretetők, magvak, élősarok
Munka jellegű tevékenységek	gyermekméretű kerti szerszámok, lombseprű, gereblyék, lapátok, kisvödrök, napos kötények

Technikai eszközeink: laptopok, kazettás és CD magnók, videokamera, fényképezőgépek, projektor, lamináló gép, spirálozó gép, tv, videomagnó, számítógép, nyomtatók, fénymásolók, fax, számológépek, tűzőgépek, lyukasztók, ragasztópisztoly

Érvényességi rendelkezés:

A helyi óvodai Pedagógiai program érvényességi ideje:

2018. szeptember 1.-től visszavonásig.

A helyi Pedagógiai program módosításának:

Kötelező indoka:

- Törvényi jogszabály változás.

Lehetséges indoka:

- A minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása, vagy bővítése új elemekkel.
- Szülői igények változása.
- Nevelőtestületi javaslatok.
- Szervezeti átalakulás.
- Személyi és tárgyi feltételek megváltozása.

A helyi óvodai Pedagógiai program nyilvánossága:

- Minden óvodai csoportban megtalálható.
- Egy példány az óvodavezető irodájában.
- Egy példány a fenntartónál található.

Felülvizsgálata: évenként, ill. jogszabályváltozásnak megfelelően.

Módosítása: az óvodavezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület

A kihirdetés napja: 2018. 09. 01.

A PP személyi hatálya kiterjed: az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkire. Azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonybannem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.

A PP területi hatálya kiterjed: az óvoda területére. Az óvoda által szervezett – a Pedagóprogram végrehajtásához kapcsolódó – óvodán kívüli programokra.

13. Felhasznált irodalom:

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?- Bp. Alex typo Kiadó 1992

Forrai Katalin: Ének az óvodában- Budapest Editio Musica 1974.

Nagy Jenőné: Tehetségígéretetek gondozásának elmélete és gyakorlata

Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában - Bp. Calibra Kiadó, 1993.

Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában - Debrecen, 1995.

Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája - Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.

- Bp. Gondolat, 1978.

B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék - Tankönyvkiadó. Budapest 1982.

Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához. - Szolnok JNSZM. Pedagógiai Intézet 1983. - Dabas Mezőgazdasági Kiadó 1984.

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. - Bp. Zeneműkiadó 1982.ü

Balázsné Szűcs Judit, Szaitzné Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel (Budapest 2003.)

Dramajátékok Óvodásoknak (Veszprém 2003.)

Dr. Hegyi Ildikó. Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban (Budapest, OKKER 1998.)

Dr. Kovács György – Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában (Debrecen 1995.)

Dr. Kovács György – Dr. Bakosi Éva: Óvodapedagógia (Debrecen 2004.)

Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban

Csoma Gyula: Pszichológiai alapismeretek (1995.)

Fábián Katalin: A tevékenységeken alapuló szokásrendszer kialakítása. A gondozás és egészséges életmódra nevelés az óvodában (1998.)

B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék (1982.)

Bakonyi Anna: A család, mint óvodahasználó meghatározó szerepe a gyermeknevelésben
Bizalomelőleg-esettanulmányok 2003 Repro Stúdió

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Gondolat Kiadó Budapest 1978.)

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában (Alex-Typo Kiadó 1992.)

Salamon Jenő: Az értelmi fejlődés pszichológiája (Gondolat Kiadó 1983.)

ÓVODAI NEVELÉS KOMPETENCIATERÜLET. ELMÉLETI ALAPVETÉSEK.

ÓVODAI KOMPETENCIA TERÜLET –Tématerv javaslatok (Tűz, Víz, Föld, Levegő)

Fehér Anna. Játsszunk? Természetesen! - A Világ befogadásának elérhetősége 1.

Reikort Ildikó: Zenevárázs. - A Világ befogadásának elérhetősége 2.

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0219

(OM azonosító 201027/009)

„A kompetencia alapú oktatás, nevelés bevezetése

Bakonycsernyén és Bodajkon”

Zengő Óvoda Bakonycsernyei Tagóvodája

Témahét: „Mihály-napi vásár és szüreti felvonulás”

Megvalósítás: 2009. szeptember 23-29.

Készítette: Gyuris Pálné
Hekl Livia

Bevezetés

„Önmagunkat becsüljük meg azzal, ha nem feledkezünk meg elődeinkről, akiktől nemcsak az életünket, de tudásunkat, kultúránkat, erkölcsünket kaptuk. Olyan örökséget, melynek ismeretében emberibben, tartalmasabban tudunk élni.”

/Gazda József: Mindenek mestere/

1. Témaválasztás indoklása:

Óvodánk Helyi Programja a környezeti nevelésre épül, melyben nagy hangsúlyt fektettünk a szűkebb környezetünk, szülőfalunk megismerésére, a néphagyományok ápolására. Minden évszakban kirándulásokat szerveztünk, melynek célja az volt, hogy a gyermekek nyomon követhessék a természet változásait, felfedezhessék szépségeit, gyűjtögethessenek, aztán az óvoda falai között barkácsolhassanak azokból az anyagokból, melyeket a természetben találtunk. Játékokat, eszközöket, tárgyakat készítettünk, megtapasztalták, hogyan kel életre a gesztenye, a csuhé, a rongy, ezáltal megismerkedtek a természetes anyagokkal. Megtanulták becsülni a természet adta kincseket, megtanulták azok újrahasznosítását, feldolgozását.

Az őszi különösen gazdag évszak, nagyon sokféle, változatos téma kapcsolható hozzá, mely élményt nyújt a gyermekeknek, tapasztalatokat, ismereteket szerezhettek. A gesztenye és diószedés, szüretelés, az őszi kirándulások, színes falevelek gyűjtése, kukoricatörés és morzsolás, tökgyűjtés mindig is kedvelt tevékenységeink voltak.

Az őszi tevékenységek zárásaként szerettük volna egy jeles nappal bővíteni Óvodai Programunkat. Így esett a választásunk a Mihály-napi vásár megrendezésére. Tapasztalatcserére ellátogattunk az egyik tagóvodába, nyílt napon vettünk részt, személyes tapasztalatokat gyűjtöttünk, ötleteket merítettünk a megvalósításhoz.

2. A tevékenység célja, feladata

Komplex lehetőséget rejt az óvodai nevelés számára:

- élményt ad,
- szórakozást nyújt,
- ismeretekhez segít,
- fejleszti az ízlést,
- közösséget épít,
- hazaszeretetre nevel,
- viselkedési mintákat közvetít,
- megalapozza a gyermek érzelmi, esztétikai és morális biztonságát.

A gyermek saját és társai megismerésével (ki milyen feladatra a legalkalmasabb – kiben milyen képesség a legerősebb – amelyre alapozva saját személyiségét alakíthatja, s amelyet használva leginkább) szolgálja társait, a közösséget.

Személyes kapcsolatokon keresztül közvetve vagy közvetlenül tanul, kifejleszti képességét. Az anyaghoz, a mesterséghez, az alkotáshoz, munkához való viszonyáról a tevékenységeken, élményeken keresztül fontos tudást szerez.

Beilleszkedik, alkalmazkodik.

Az anyanyelv szépségét, játékosságát, zeneiségét megízleli.

Eligazodik a világ dolgaiban, mérlegel, dönt, normákat, szabályokat alkot és használ.

Takarékosságot tanul – találkozik különböző anyagok újrahasznosítási lehetőségeivel.

3. Megelőző tevékenységek

- őszi versek, dalok, mondókák tanulása, mesehallgatás
- vizuális tevékenységek az őszi témakörben
- -csoportszoba őszi díszítésének elkészítése
- őszi kirándulás, séta, a természet kincseinek gyűjtögetése
- -őszi udvari tevékenység, levélsöprés, komposztálás
- vásáros képek, könyvek nézegetése, jeles napokról beszélgetés
- mozgásos játékok játéka

4. Módszerek

Megfigyelés, összehasonlítás, beszélgetés, gyakorlás, magyarázat, tapasztalatszerzés, cselekedtetés, felidézés, számlálás, tapintás, differenciálás, gondolkodás, ítéletalkotás, következtetés, megállapítás, osztályozás, viszonyítás, együttműködés, bemutatás, válogatás, díszítés, észlelés, tájékozódás, alkotás, utánpótlás, felfedezés, megismerés, általánosítás, dicséret, ösztönzés.

5. Eszközök:

- kiskosarak, őszi termékek, őszi gyümölcsök, rajzlap, színes papírok, ollók, ragasztók, színes ceruzák, filctollak, festékek, ecsetek, ecsettálak, hurkapálcák
- kalapács, babzsákok, sátor, magnó, fényképezőgép, labdák, színes szalagok, kalapok, kiskönyvek, népviseleti ruhák, asztalok, hangszerek, székek, mesepárnák, gyertya, képeskönyvek, színes fotók, fejdíszek, kavicsok

TÉMA	Mihály-napi vásár 1. nap Kirándulás a gesztenyés kertbe
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: környezet- és természetvédelem alapozása, természetjárással, természeti ismeretek nyújtásával, alkalmazkodás együttműködéssel ▪ Értelmi képességek fejlesztése: téri tájékozódással, megfigyelőképességgel, emlékezettel, feladattartással, látás és hallásérzékeléssel, valamint téri viszonyításokkal ▪ Verbális képességek fejlesztése: összefüggő folyamatos beszéddel, szókincsbővítéssel ▪ Testi képességek fejlesztése: nagy- és finommozgásokkal, állóképesség növelésével
A tevékenység feladata	Őszi termékek, levelek gyűjtése a Mihály-napi vásárhoz. Őszi időjárás, természet, fák, levelek megfigyelése (színek, formák, avar, lombhullató, örökzöld fa, szeles, esős, hűvösebb idő...); ▪ Időjárásnak megfelelő öltözék; ▪ Fák, bokrok megkülönböztetése ▪ Természet hangjainak megfigyelése, megkülönböztetése (madárhangok, fák leveleinek susogása, szél zúgása, ágak roppanása)
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	A csoportszoba őszi dekorációjának elkészítése Őszi gyümölcsökből üvegfestékekkel ablakdísz készítés Fényképnézegetés a tavalyi őszi kirándulásról, vásárokról
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Kiskosár minden gyermeknek Fényképezőgép
Szervezeti keretek	Csoportos, mikrocsoportos
Munkaformák	Csoportos, mikrocsoportos

Vázlat	Megbeszéltük a gyerekekkel már előző héten, hogy Mihály napi vásárt rendezünk, és ehhez szükségünk lenne gesztenyére, dióra. A szülők segítségét kértük, hogy minden kisgyermek, ha tud, hozzon otthonról kiskosarat, melyben gyűjteni tudja a terméseket. Gyülekezési időben beszélgetünk arról, hogyan kell kiránduláskor viselkedni, milyen szabályokat kell betartani. Tízórai után elindulunk a közeli gesztenyéskertbe. Párosával megyünk, figyelünk egymásra. Útközben megfigyeljük a kiskertekben milyen virágok nyílnak ilyenkor ősszel, milyenek a fák, milyen színűek lettek a levelek. Megbeszéljük a fenyőfa miért nem változtatta meg színét, miért nem hullatta le tüskés levelét. Hogy hívjuk az ilyen fákat? Örökzöldek. A többi fa miért hullatja le levelét? Lombhullatók. Igyekszünk minél több tapasztalatot szerezni az őszi időjárásról. Miért kellett melegebb ruhát felvenni a kirándulásra? Ha valaki észrevesz érdekes dolgot szól, megállunk, megbeszéljük. Ha valakinek mondanivalója van, meghallgatjuk. Figyelünk egymásra. A gesztenyéskertbe érkezve mindenki elkezd felszedgetni a lehullott gesztenyét. Közben megfigyeljük, hogy milyen tüskés burokból van, óvatosan gyűjtjük, nehogy megbökjön. Összehasonlítjuk azokkal, amelyek kiestek már a burokból, milyen fényesek, simák. Számlálgatjuk, kinek mennyi van már, kinek van több, kevesebb Miből van több, tüskésből vagy simából? Osztályozzuk, összehasonlítjuk. Melyik kisebb, nagyobb, ugyanakkora? Összemérjük. Mennyi van a kosárban? Sok-kevés. Kinek van már tele? Miért lesz egyre nehezebb a kosár? Matematikai tapasztalatok szerzünk. Amikor mindenkinek tele a kosara, leülünk a fa alá, hallgatjuk a természet hangjait. Madarak csicsergését, levelek susogását, a szél zúgását. Mindenki felvesz egy lehullott levelet és elmondjuk Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél versét.

	Mozgásos játékok következnek: Mókusok ki a házból. Mindenki elbújik egy fa mögé, jelre másik odút kell keresni. Addig játsszuk, míg kedvük van. Szél játék: Elkezd fújni a szél, mindenki hajlong, utánozzuk a szél hangját. Egyre erősebben fúj, egyre jobban kell hajlongani. Futóverseny következik: Ki ér elsőnek a kijelölt fáig? Taps jelre indulás. 3-4 gyerek versenyez egyszerre, a többiek biztatják társaikat. Amikor elfáradunk, visszaindulunk az óvodába.

Képességfajták	Differenciálási szintek		
	I. szint	II. szint	III. szint
Értelmi	Vizuális percepció, gondolkodás fejlesztése a megfigyelésekkel, magyarázattal. Vizuális percepció, gondolkodás, logikai műveletek fejlesztése halmazalkotással, csoportosítással.	Vizuális percepció, gondolkodás fejlesztése megfigyelésekkel, magyarázattal, ok-okozati összefüggések megvilágításával. Vizuális percepció, gondolkodás, logikai műveletek, számfogalom fejlesztése halmazalkotással, csoportosítással, következtetéssel, ítéletalkotással, halmazok számosságának számlálásával.	Vizuális percepció, gondolkodás fejlesztése megfigyelésekkel, magyarázattal, ok-okozati összefüggések megállapításával. Vizuális percepció, gondolkodás, logikai műveletek, számfogalom fejlesztése halmazalkotással, csoportosítással, következtetéssel, általánosítással, osztályozással, halmazok számosságának megállapításával.
Szociális	Társas magatartás, közösségi érzés formálása közös séta során.	Társas magatartás, társas kapcsolatok fejlesztése az együttműködés gyakorlásával tevékenység közben.	Társas magatartás, társas kapcsolatok fejlesztése az együttműködés gyakorlásával, a konfliktushelyzetek önálló megoldásának motiválásával.

Verbális	Verbális kommunikáció fejlesztése, az együttműködést kísérő verbalitás segítségével, párbeszéd kezdeményezésével.	Verbális kommunikáció fejlesztése, az együttműködést kísérő verbalitás, az összefüggő, folyamatos beszéd gyakorlásának segítségével.	Verbális kommunikáció fejlesztése, az együttműködést kísérő verbalitás, az összefüggő, folyamatos beszéd használatával, segítő kérdésekkel.
Testi	Nagymozgások, mozgáskoordináció fejlesztése mozgásutánzással. Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése gesztenyeszedéssel, kosárba helyezéssel.	Nagymozgások, mozgáskoordináció fejlesztése kreatív mozgásformák kitalálásával. Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése a gesztenyék szedésével, válogatásával.	Nagymozgások, mozgáskoordináció fejlesztése kifejező mozgással. Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése gesztenyék csoportosításával, szétválogatásával.

TÉMA	Mihály-napi vásár 2. nap Irodalom-anyanyelv Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack /Népmese-Benedek Elek feldolgozása/
A tevékenység célja	▪ Az új mese élményszerű bemutatása, és a mesében szereplő párbeszédet játékos előadása ▪ Mesetudat és gondolkodási műveletek fejlesztése ▪ Ok-okozati összefüggések felfedeztetése a bemutatás során és a közös beszélgetés alkalmával
A tevékenység feladata	▪ Az óvónő kifejező előadásmódjával érzékeltesse a mese hangulatát, képi világát. ▪ A mese szemléletes bemutatásával fejlesszük a koncentrációt és a képzeletet. ▪ Beszélgetés a vásárról, a vásárfiáról. ▪ Ki mit venne a vásárban. ▪ Szókincsbővítés: rittyegtetett, odacövekelt, odacsődült.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Őszi gyümölcsökről mondókák, versek mondogatása, őszi dalok énekelgetése Vásáros képek nézegetése, beszélgetés
Nevelési területek	
Eszközök	Kosárban őszi gyümölcsök: alma, körte, barack Laptop
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos, mikrocsoportos

Vázlat	A mesét szokásunkhoz híven mesepárnával, mesegyertyával kezdeményezzük. Amikor felhangzik a Hosszú az erdő kezdetű dal, a gyermekek a mesesarokba mennek, kiveszik a mesepárnát, ráülnek. Az óvónő meggyújtja a mesegyertyát és kezdődik a mese. Motiválhatjuk a gyerekeket király vagy királylány bábbal is. Lehetőséget adunk a gyerekeknek a mese többszöri meghallgatása után a mese eljátszására is.

Képességfajták	Differenciálási szintek		
	I. szint	II. szint	III. szint
Értelmi	Figyelem, képzelet fejlesztése a mese hallgatásával.	Figyelem, koncentráció, képzelet fejlesztése a mese hallgatásával, a párbeszéd előadásával.	Figyelem, koncentráció, gondolkodás fejlesztése a mese hallgatásával, ok-okozati összefüggések megfogalmazásával, a játékos előadással.
Szociális	Akarati tényezők fejlesztése, a figyelem, kivárási helyzeteinek gyakorlásával, a mese végighallgatásával.	Akarati tényezők fejlesztése a figyelem, kivárási helyzeteinek gyakorlásával, a mese végighallgatásával, a párbeszéd előadásával.	Akarati tényezők fejlesztése a figyelem, kivárási helyzeteinek gyakorlásával, a mese végighallgatásával, előadásával, az ok-okozati összefüggések megoldásával.
Verbális	Beszédértés fejlesztése az új szavakkal–rittyegtetett, odacsövekelt, odacsődült– való ismerkedéssel a mesehallgatás során.	Verbális kommunikáció fejlesztése, az együttműködést kísérő verbalitás, az összefüggő, folyamatos beszéd gyakorlásának segítségével.	Verbális kommunikáció fejlesztése, az együttműködést kísérő verbalitás, az összefüggő, folyamatos beszéd használatával, segítő kérdésekkel.
Testi	A nagymozgások fejlesztése a meseelőadást kísérő mozgásformák utánzásával.	Nagymozgások, mozgáskoordináció fejlesztése kreatív mozgásformák kitalálásával.	Nagymozgások, mozgáskoordináció fejlesztése kifejező mozgással.

TÉMA	Mihály-napi vásár 3. nap Vizuális nevelés Vásári portékakészítés egyes technikával
A tevékenység célja	A technika- és anyagismeret bővítése a már alkalmazott technikák vegyítésével. ▪ A kompozíciókészség fejlesztése ▪ A finommozgások gyakorlása az olló használata során ▪ Az értelmi képességek fejlesztése a foglalkozás alatti beszélgetés során
A tevékenység feladata	A síkfelületen való tájékozódás gyakorlása. ▪ A kitartás, a kreativitás fejlesztése a díszítés élményének átélésével ▪ Beszélgetés az ajándékkészítés öröméről
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ A vágás, ragasztás, rajzolás technikájának gyakorlása ▪ Vásáros versek mondogatása ▪ Az olló balesetmentes használatának (szabályainak) megbeszélése
Nevelési területek	
Eszközök	Színes vékony kartonok, színes papírok, olló, ragasztó, festék, gyöngyök, dióhéj, filctollak
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos, mikrocsoportos

Vázlat	Megbeszéljük a gyerekekkel, hogy a Mihály napi vásárba készítünk különböző portékákat, amelyeket majd meg lehet vásárolni. A fizetési eszköz a gesztenye lesz, amelyet a különböző ügyességi játékok teljesítésével lehet szerezni. Négy asztalnál folyik a munka, mindenki kedve szerint kiválaszthatja, mit szeretne készíteni. Az asztalokon az eszközök előre ki vannak készítve. Az elkészített tárgyakat kiskosarakba gyűjtjük. Akinek kedve van, egy-egy termékből többet is készíthet. Mindkét óvó néni és a dajka néni is jelen van a foglalkozáson, segítik, irányítják a gyereket, ők maguk is készítenek különböző tárgyakat. Elmondom a gyerekeknek, melyik asztalnál mit lehet készíteni: ▪ az első asztalnál dióhéjból, papírból csattogó készíthető ▪ a második asztalnál csizma díszítése történik gyöngyökkel, vagy ujjfestéses díszítéssel ▪ a harmadik asztalnál szalvétagyűrű készül festéssel, ragasztással ▪ a negyedik asztalnál kisegér készíthető ragasztással, rajzolással A gyerekek forgó technikával dolgoznak, amikor a másik asztalnál felszabadul hely, akkor lehet odaülni. Nem ismeretlen számukra ez a módszer, vizuális tevékenységeknél gyakran alkalmazzuk. Előre kivágott formák, vagy megrajzolt formák is találhatók az asztaloknál, a kisebb gyermekek részére. A kisegér készítésénél pedig a különböző formákból kell összeállítani az állatkát, test-fül-farok-fej-bajusz, a szemeket, valamint a száját pedig filccel kell megrajzolni. A felnőttek folyamatosan segítik a gyerekeket, munka közben pedig énekelgetünk, verseket, mondókákat mondogatunk a vásárral kapcsolatosan. Igyekszünk jó hangulatot teremteni a foglalkozás alatt. A tevékenység addig tart, míg a gyerekeknek kedvük van. Aki elfáradt vagy megunt már, közben elmegy játszani.

Képességfajták	Differenciálási szintek		
	I. szint	II. szint	III. szint
Értelmi	Vizuális, taktilis percepció, gondolkodás fejlesztése a munka tervezésével, kivitelezésével.	Vizuális, taktilis percepció, gondolkodás fejlesztése a munka tervezésével, kivitelezésével, részegész viszonyának megvilágításával.	Vizuális, taktilis percepció, gondolkodás fejlesztése a munka tervezésével, kivitelezésével, részegész viszonyának megvilágításával.
Szociális	Akarati tényezők fejlesztése a forma kitöltésével.	Akarati tényezők fejlesztése a forma, háttér kitöltésével.	Akarati tényezők fejlesztése a forma, háttér aprólékos, illesztéses kitöltésével.
Verbális	Beszédértés, nyelvi kifejezőképesség fejlesztése a munkát kísérő beszélgetés segítségével, párbeszéd kezdeményezésével.	Beszédértés, nyelvi kifejezőképesség fejlesztése a munkát kísérő beszélgetéssel.	Nyelvi kifejezőképesség fejlesztése a munkát kísérő beszélgetéssel, a gondolatok megfogalmazásával.
Testi	Finommotorikus mozgások fejlesztése ragasztással.	Finommotorikus mozgások fejlesztése kisebb darabok ragasztásával.	Finommotorikus mozgások fejlesztése a kisebb vagy azonos méretű darabok vágása, ragasztása során.

TÉMA	Mihály-napi vásár 4. nap Ének-zene, énekes játékok Vásári dalok, kikiáltók tanulása, gyakorlása
A tevékenység célja	▪ A közös játékkal, énekléssel a gyermekek hangulati előkészítése a közelgő eseményre új dalok, mondókák, kikiáltók tanulása ▪ Vásári hangulat teremtése
A tevékenység feladata	▪ A közös játékkal, énekléssel a gyermekek zenei ízlésének fejlesztése ▪ Köralakítás, körbejárás gyakorlása a körjátékok eljátszása során ▪ Éneklési kedv fejlesztése ▪ Néphagyomány megismertetése, ápolása ▪ Együttmozgás örömeinek biztosítása a társakkal
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Őszi gyümölcsökről dalok, mondókák tanulása ▪ Almás fejdíszek készítése vágással, ragasztással ▪ Mihály-napi vásárhoz kapcsolódó néphagyományokról beszélgetés
Nevelési területek	
Eszközök	fejdíszek, kavicsok, kendők, ritmushangszerek
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos, mikrocsoporthoz

Vázlat	Székek egymás mögé rakásával vonatozós játékot kezdeményezek a gyerekeknél. Választunk egy vonatvezetőt, elindulunk, lassabban, majd gyorsabban megy a vonat, megállunk, behúzzuk a féket, hú kiáltással megállunk. Ezt játsszuk többször, egyre több gyermek kapcsolódik a játékba. Közben megbeszéljük, hova menjünk. Javaslom, menjünk Debrecenbe, ott vásár van. Elindulunk a Debrecenbe kéne menni..dalra. Többször elénekeljük, mert a gyerekek ezt a dalt más ismerik, ha vonatos játékot játsszunk, ezt szoktuk énekelni. Kiszállunk, megérkeztünk. Elmondom a vásáros mondókát: „Gyere velem a vásárba, fussunk oda hamarjába. Vehetsz majd ott minden szépet, ha nincs pénzed, majd csak nézed.” Többször közösen gyakoroljuk. Utána 5 gyermeket választunk, akik a vásári kikiáltók lesznek, mindenki mást árul, ehhez tanuljuk a következő rigmusokat: „Tessék, tessék jó portéka, egynek sincsen maradéka, ma még vehet, holnap mehet.” „Erre, erre ifiasszony, más boltosra ne hallgasson, Ma még vehet, holnap mehet.” „Olcsó az alma, itt van halomba, Aki veszi, meg is eszi, olcsó az alma.” „Mézes bábót vegyenek, tükrös szívet, szépet, Idenézz, odanézz, fele cukor, fele méz.” (mondóka) „Jákobnak volt hat fia, mind a hat csizmadia, Dini, Dani, Dániel, Simi, Samu, Sámuel.” (mondóka) Eljátsszuk a: Hej, a sályi piacon ... dalt, almás fejdísszel 1 gyermek az alma, kendővel 1 gyermek az almaárus asszony. Többször eljátsszuk, váltogatva a szereplőket. Ügyelünk a körtartásra, egymáshoz alkalmazkodunk, tisztán, szépen éneklünk. Ezután kedvenc őszi körjátékunkat, a „Kiszáradt a diófa...” kezdetűt játsszuk. Addig játsszuk, míg a külső kör el nem fogy. Ezután, mindenki, kettő kavicsot kap a kezébe, ezzel egyenletes löktetéssel elmondjuk a „Jákobnak volt...” kezdetű, és a „Gyerekek, gyerekek...” kezdetű mondókákat. Lassabban és gyorsabban mondjuk és ütjük a kavicsokat, ezt a ritmusfejlesztő gyakorlatot a gyerekek nagyon szeretik.

Ezután állatos fejdísszel 3-4 gyermeket választunk, az új dal bemutatásához, az „Én elmentem a vásárba...” kezdetűhöz. Addig énekeljük, míg minden állatot megveszünk, a gyerekek közben megtanulják az új dalt. Ha kedvük van még, új szereplőket választunk.

A foglalkozás végén az „Este van már...” óvónői dalra beszállunk újra a vonatba és visszaindulunk az óvodába. Ezzel ér véget az énekes foglalkozás. A hét folyamán alkalmanként többször mondogatjuk, gyakoroljuk az itt elhangzott rigmusokat, dalokat, míg a gyerekek meg nem tanulják.

Képességfajták	Differenciálási szintek		
	I. szint	II. szint	III. szint
Értelmi	A néphagyomány ápolásával új ismerethez juttatás, hazaszeretetre nevelés. emlékezet, figyelem fejlesztése az új mondókák, dalok megtanulásával.	A néphagyomány ápolásával új ismerethez juttatás, hazaszeretetre nevelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás fejlesztése.	A hagyományápolással új ismeretek nyújtása, figyelem, gondolkodás, időérzék fejlesztése, a múlt és a jelen összekapcsolásával analízáló, szintetizáló képesség fejlesztése.
Szociális	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék során az együttmozgás követésével.	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék során az együttmozgás követésével, a társak mozgásának utánzásával.	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék helyzeteiben való aktív részvétellel, a társak támogatásával.
Verbális	Beszédritmus fejlesztése a mondókák, dalok felidézésével, gyakorlásával.	Auditív memória, beszédritmus fejlesztése a mondókák, dalok felidézésével, gyakorlásával	A tiszta artikuláció és a helyes hangzóképzés gyakorlása hangutánzással /s, sz/.
Testi	Nagymozgások fejlesztése a körbejárással.	Nagymozgások, koordinációs képességek fejlesztése a körbejárással, az egymáshoz igazodással, a körforma tartásával.	Nagymozgások, koordinációs képességek fejlesztése a körbejárás során az önálló formatartással.

TÉMA	Mihály-napi vásár 5. nap Mozgásos játékok
A tevékenység célja	Mozgásos, ügyességi játékok gyakorlásával a gyermekek felkészítése a Mihály-napi mozgásos tevékenységekre.
A tevékenység feladata	▪ Mozgásigény kielégítése ▪ Ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése ▪ Testedzés ▪ Kitartás, türelem, egymásra odafigyelés képességének fejlesztése a közös játékok során
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Különböző mozgásos játékok játszása a mindennapokban
Nevelési területek	
Eszközök	babzsákok, labdák, kendő, padok
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos, egyéni

Vázlat	A foglalkozáson mindkét óvónő és a dajka néni is jelen van, segítik a gyerekeket, ha kell a feladatok végzésében. Padokat helyezünk el L alakban, ez a garázs, autók vagyunk, körben járás padok körül, jelre /taps/ bemegyünk a garázsba. Többször végezzük. Utána lassú futás pad körül, majd gyorsítunk, jelre befutása garázsba. Többször végezzük. Babzsák gyakorlatok következnek: ▪ járás babzsákkal a fejen-kalapos emberek vagyunk ▪ babzsák feldobása, elkapása – „Dobd fel a kalapod, majd kapd el!” ▪ most csigák vagyunk, hátunkon visszük a zsákot, ez a házunk! Játék következik: „Kakasok a szemétdombon!” Mindenki rááll a babzsákjára, kiskakasok vagyunk, kukorékolunk, ez a szemétdombunk. Mindenki szanaszét megy a terembe, jelre vissza kell menni a szemétdombra. Mindig eggyel kevesebb lesz a szemétdomb. Ki lesz a győztes? Aki kiesett a játékból,

	leül a padra. A győztes kiskakast megtapsoljuk. Csoportokat alkotunk, ügyességi gyakorlatok következnek: ▪ labdavezetés két vonal között ▪ labdadobás felfordított zsámolyba ▪ nyuszi ugrás cikk-cakk alakba elhelyezett karikákba Játék következik: „Színcápa játék” Választunk egy gyermeket, ő a cápa. Elkiáltja magát, jöjjenek a kékek, akin nincs, ilyen szín menekül, mert elkapja a cápa, akin ilyen szín van, nyugodtan sétál, őt nem bántja. Mindig más színt mond, akit elkap, leül a padra. Ki lesz a győztes? Addig játszunk, míg elfogynak a játékosok. Befejezésül Rakéta légző gyakorlat. Orrunkon beszívjuk a levegőt, „á” kiáltással kifújuk. Többször végezzük.

Képességfajták	Differenciálási szintek		
	I. szint	II. szint	III. szint
Értelmi	Figyelem, koncentráció fejlesztése a feladatok pontos végrehajtására törekvéssel.	Figyelem, koncentráció, kitartás fejlesztése a feladatok pontos végrehajtására törekvéssel.	Figyelem, koncentráció, kitartás fejlesztése a feladatok pontos végrehajtásával, szabálytudat alakítása a játékok végrehajtása során. Térségi tájékozódás fejlesztése.
Szociális	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése az együttmozgás követésével.	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a együttmozgás követésével, a társakra odafigyeléssel a futásoknál.	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék helyzeteiben való aktív részvétellel, a társak támogatásával.
Verbális	Beszédértés fejlesztése a játékok során előforduló szavak, fogalmak, játék során történő értelmezésével.	Beszédértés, verbális kommunikáció fejlesztése a játék során előforduló szavak, fogalmak, játék során történő értelmezésével, a	Beszédértés, összefüggő, folyamatos beszéd fejlesztése a játék során előforduló észrevételek, gondolatok

		játékban való aktív verbális részvétellel.	megfogalmazásával, azok összefüggő, folyamatos beszédben történő előadásával.
Testi	Nagymozgások fejlesztése a körbejárással. Mozgáskoordináció, motoros képességek fejlesztése.	Nagymozgások, koordinációs képességek fejlesztése a körbejárással, az egymáshoz igazodással, a körforma tartásával.	Nagymozgások, koordinációs képességek fejlesztése a körbejárás során az önálló formatartással. Ritmikus mozgás fejlesztése.

TÉMA	Mihály-napi vásár 6. nap A vásár
A tevékenység célja	A Mihály naphoz fűződő néphagyomány felelevenítésével egy új jeles nap bevezetése óvodai életünkbe.
A tevékenység feladata	▪ Néphagyomány ápolás, a népi kultúra megismerése ▪ Hazaszeretetre nevelés a múlt megismerése által ▪ Közösségi nevelés, közösségépítés ▪ Élménybiztosítás ▪ A gyermekek érzelmi, morális, esztétikai biztonságának megalapozása
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Énekes, mozgásos játékok játszása ▪ Versek, rigmusok tanulása ▪ Ábrázolási és kézimunka tevékenységek végzése ▪ A jeles naphoz fűződő népszokások megismertetése a gyermekekkel
Nevelési területek	
Eszközök	sátor, kiskosarak, vásárfiak, ügyességi játékok kellékei, őszi termések, cd lejátszó, fényképezőgép, videokamera
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos, egyéni

Vázlat

A szervezési feladatokhoz tartozott a szülők bevonása az előkészületekbe: tök, kukorica, dió, szőlő gyűjtése, meghívók szétosztása, mivel nyílt ünnepnek terveztük. Busz rendelése, mellyel a Napocska csoportunkat felszállítottuk a másik óvodaépületünkből. Dolgozók aktív bevonásával vásárfiak készítése. A vásárt megelőző nap felállítottuk a sátrat, feldíszítettük őszi termésekkel, kihordtuk az asztalokat, hogy igazi piaci hangulatot teremtsünk. Egyeztettünk a néptáncossal, aki a táncházat biztosította a gyermekeknek. A helyi Hagyományörző Együttessel kölcsönkértük a ruhát, amelyet a felnőttek viselnek majd a vásárban. A kislányok részére előkészítettük a kékfestő szoknyákat, a fiúknak a szülőktől kértünk kalapokat, mellényeket, fehér inget. Az öltözékünkkel is a néphagyományt szeretnénk volna feleleveníteni.

A vásár napján reggel előkészítjük az ügyességi játékok kellékeit az udvaron, a piacon pedig az asztalokra helyezzük az elkészített ajándékokat, amelyeket a gyerekek megvásárolhatnak majd a játékok során szerzett gesztenyéikkel. Minden terméknek megállapítottuk az árát, azaz hány gesztenyét ér.

9 órakor megérkezik a Napocska csoport is a busszal. Mindenki népviseletbe öltözik, gyerekek felnőttek egyaránt. Megérkeznek a szülők, nagyszülők, Tombor Bea néptáncos is, így elkezdődik a vásár.

A gyerekek csoportonként elmondják vásári kikiáltóikat, mondókáikat, eléneklik dalaikat, amelyekkel megismerkedtek a készülődés után. Utána az udvaron elkezdődnek a játékok, melyek a következők:

- kukoricamorzsolás
- tökgurítás
- célba dobás
- diógurítás, törés
- szembekötősd-di-tökfilkó fején eltalálni a kalapot

Addig játsszuk a játékokat, amíg a gyerekeknek kedvük van. Egy-egy feladat elvégzéséért gesztenyét kapnak, melyet kiskosarakban gyűjtenek. Utána a piacra mennek, ahol meg lehet vásárolni a portékákat gesztenyéért. Ajándékba szüleiknek, testvéreiknek is vásárolhatnak vásárfiát. Alkudni is lehet a piacon. /A termékeket a gyerekek, valamint az óvoda dolgozói, szülők készítették: textilből kalapformájú varrótű tartó, dióból csattogó, kisegér, levélen katica, díszített csizma, töklámpás hurkapálcán, papírból alma, körteforma,

	karkötő gyöngyből, nyaklánc térszaból./ Befejezésül táncházba hívjuk a gyerekeket. A néptáncos új dalt tanít a gyerekeknek, egyszerű tánclépésekkel ismerkednek, melyet zenére próbálnak alkalmazni, megtanulni. Tekeredős, vonatozós, párválasztós dalokat, táncokat táncolunk, amíg kedvük van a gyerekeknek. A Mihály-napi vásár zárása a szüreti felvonulás, mely falunkban immár hagyomány, a lakosság apraja-nagyja részt vesz rajta. Óvodánk is minden évben csatlakozik a menethez. Van kisbíró, menyasszony-vőlegény, táncosok, zenészek, csikósok, kocsisok. Óvodánk is két lovas kocsit feldíszített, melyre az óvodai dolgozók, óvodásaink szüleikkel, testvéreikkel felülhettek. A menet végigvonult a falun, több helyen megállt, a táncosok táncoltak, a csikósok pattogtatták ostoraikat, táncoltatták lovukat, mi a kocsin őszi dalokat énekeltünk, doboltunk, kerepeltünk, cserébe a nézőktől, süteményt, cukorkát, csokoládét kaptunk. Sok volt a néző, nagy esemény volt a faluban. A faluházban vacsora várta a felvonulókat, majd táncház következett a nagyobbaknak hajnalig.

Képességtípus	Differenciálási szintek		
	I. szint	II. szint	III. szint
Értelmi	Összehasonlítások és következtetések levonása az elvégzett feladatok és az értük kapott gesztenyék száma között. Udvariassági szokások gyakorlása a vásárlás során.	Következtetés levonása, ítélet alkotása az elvégzett feladatok és a gesztenyék száma között /két feladatért két gesztenyét lehet kapni/. Összehasonlítások és következtetések levonása.	Összehasonlítások és következtetések levonása a játékok során: ugyanazt a feladatot lassabban és gyorsabban is el lehet végezni. Osztályozás műveletének gyakorlása ajándékok és gesztenyék között.
Szociális	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése az együttmozgás követésével.	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése az együttmozgás követésével, a társakra odafigyeléssel a táncnál.	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék helyzetében való aktív részvétellel, a társak támogatásával.
Verbális	Beszédértés	Beszédértés, verbális	Beszédértés,

	fejlesztése a játékok során előforduló szavak, fogalmak, játék során történő értelmezésével.	kommunikáció fejlesztése a játék során előforduló szavak, fogalmak, játék során történő értelmezésével, a játékban való aktív verbális részvétellel.	összefüggő, folyamatos beszéd fejlesztése a játék során előforduló észrevételek, gondolatok megfogalmazásával, azok összefüggő, folyamatos beszédben történő előadásával.
Testi	Finommotorikus képesség fejlesztése a kukoricamorzsolásos játékkal.	Szem-kéz-koordináció fejlesztése a kukoricamorzsolással, a célba dobással.	Finommotorikus képességek fejlesztése a gesztenyék, vásárfiák rendezgetésével.

Befejezés

Az őszi témahét zárásaként megtartott Mihály-napi vásár jó tapasztalatai azt bizonyítják, hogy az óvodákban a pedagógusok sokat tehetnek a néphagyomány ápolásáért.

Az elmúlt évtizedek gyorsuló változásai a néphagyományainkat sem hagyták érintetlenül. Közülük sok átalakult vagy eltűnt. A ma nemzedékének egyik fontos kötelessége, hogy népünk, magyarságunk hagyományait, értékeit megőrizze és a jövő számára átmentse. Ebben a folyamatban az óvodának, az óvó néniknek szerepe meghatározó. A hagyományok éltetésének, újrateremtésének a gyermeki személyiség kibontakoztatásában hatékony szerep jut. Mi is az a néphagyomány?

„Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük.”

Csak hagyományok révén őrizhetjük meg azt a rengeteg tudást, tapasztalatot, amelyet elődeink felhalmoztak. Az emberek így tanulták meg az egyes munkafolyamatok célszerű sorrendjét, ezekhez ragaszkodtak, ez tért vissza évről évre, alkalomról alkalomra. Tiszteletben tartották a náluk hatalmasabbnak vélt erőket: a tüzet, a vizet, a csillagokat.

A kompetencia alapú nevelés szintén a négy őselem köré építi fel tevékenységeit, ezért különösen jól illeszthető óvodánkban ez az új program és a néphagyomány ápolás egymáshoz.

A hagyomány azonban nemcsak köt és kötelez, hanem a társadalom fejlődésével változik is. A civilizáció előrehaladásával a megtartó hagyományok általában gyengültek, egyes helyeken el is tűntek. Legerősebben és legtovább a paraszti közösségek őrizték meg hagyományos életmódjukat, és ezzel a magyar népi kultúra értékhordozójává is váltak.

Vannak jeles napok, melyek az évente visszatérő naptári ünnepeket jelentik, melyeket az egyes közösségek megünnepelnek, számon tartanak. Ezek a jeles napok az őszi, téli, tavaszi és nyári napforduló köré csoportosulnak. Az évszak változásai, a természettel szembeni kiszolgáltatottság szükségessé tette, hogy a közösség minden tagja értsen a növényekhez, az állatokhoz, ismerje a csillagok járását, tudjon szerszámot készíteni, építeni, szőni, fonni, főzni, gyermeket nevelni. Az emberhez a megélhetést szolgáló munkafolyamatok ismerete

mellett a mesélés, az éneklés, a tánc tudása is hozzátartozott. A mindennapi élet sokoldalú, egész embert kívánt.

Óvodában a népművészet ágai közül a népköltészetet használjuk /mondókákat, gyermekjátékokat, a népdalokat, a népmeséket, a találós kérdéseket, a szólásmondásokat és a rigmusokat/. A népi díszítőművészetben belül szőni, fonni, hímezni, nemezelní, rongybabákat készíteni, agyagozni, húsvéti tojást lehet festeni a gyermekekkel. A jeles napokon népviseletbe öltözhétünk, népzene néptáncot táncolhatunk, megismerkedhetünk a népi hangszerekkel. Készíthetünk népi gyermekjátékszereket.

Az óvodában, játékidőben, a mindennapok tevékenységébe, az udvari játékba, az ünnepkörökbe nagyon jól illeszthetők a hagyományápoló szokások.

Fejlesztési céljaink:

- családokkal együttműködés a hagyományápolásban: szüretelés egy-egy családnál, őszi erdei termésgyűjtő kirándulás családokkal közösen, karácsonyi közös előkészület, farsangi téltemető, húsvéti tojásfestés, májusfaállítás,
- nagyszülők bevonása egy-egy népi kismesterség bemutatásába,
- falusi hagyományörző együttessel kapcsolatfelvétel,
- művelődési ház hagyományörző tevékenységébe bekapcsolódás

„Örökségünk van, melyet át kell élnünk és hirdetniünk kell minden újonnan születőnek.”

/Károlyi Gáspár/

Ajánlás

- Dr. Bucherna Nándorné, Faust Dezsőné, Zadravecz Teréz: Néphagyományőrzés az óvodában (Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, Budapest, Harmadik kiadás, 2005)
- S. Tóth László, Schmidt Egon, S. Csóka Eszter, Balázs Anna, B. Méhes Vera: Minden napra egy kérdés (Móra Ferenc Könyvkiadó, Második kiadás, 1987)
- Ünnepsoroló (Móra Ferenc Könyvkiadó, Negyedik kiadás, 1979)
- Tudománytár a gyermekeknek: Az időjárás (Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1990)
- Napról napra a mi kalendáriumunk (Szerzők a Sinai Miklós utcai Óvoda Nevelőtestülete, Pedellus Bt., Debrecen, Második kiadás)
- Ötlettár/a hagyományőrzésre nevelő pedagógusoknak/(Dr. Tóth István)
- 1000 játék/Esztergályos Jenő/
- „Peregnek, porolnak csöppnyi levélhadak...” (Óvodásokhoz szóló őszi témájú irodalmi alkotások gyűjteménye, Color Print Nyomda, Szolnok)
- Játékszerzőtár (Tóth Könyvkereskedés és kiadó Kft.)
- Itt az ősz (Irodalmi szöveggyűjtemény óvodásoknak és kisiskolásoknak, NOVUM kiadó)
- Beke Mária – Bubcsó Klári: Játék természetes anyagokkal (Magyar Könyvklub, Budapest, 1999)
- Deák Istvánné- Kiresné Vincze Ilona, Zámbo Béla: Nagy barkácsuli könyv (Szalay Könyvkiadó, 2007)
- Alkotni jó! Igazgyöngy (1. füzet, Pedellus Tankönyvkiadó, Kinizsi Nyomda, Debrecen, 2005)
- Platthy György-Dr. Rónai Béla: Népművészet /Tankönyvkiadó Budapest/
- Kriston-Ruzsonyi: Mozgásos játékok könyve (Új Esély Kiadó, 1993)
- Christine Gall: Termésfigurák (Cser Kiadó, Budapest, 2001)
- Szobiné Kerekes Eszter: Kelj ki, cipó... (KEMAR, 1996)
- Icinke-picinke (Móra Ferenc Könyvkiadó, Ötödik kiadás, 1972)
- Kókény kisasszony (Kossuth Könyvkiadó, 1988)
- Forrai Katalin: Ének az óvodában (Zenemű Kiadó, 8. kiadás, 1974)
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0219

„A kompetencia alapú oktatás, nevelés bevezetése

Bakonycsernyén és Bodajkon”

Zengő Óvoda Bakonycsernyei Tagóvodája

3 hetet meghaladó projekt: ”Őszi kóstolgató”

(dióverés, almaszedés, szőlőszüret)

Megvalósítás: 2009. október 6-22.

Készítette: Gyuris Pálné

Hekl Livia

Bevezetés

*„Keresem minden gyermek saját titkát, és azt kérdezem:
hogyan segíthetnék abban, hogy ön maga lehessen.”*

(Janus Korczak)

1. Témaválasztás indoklása

Óvodánk Helyi Programja a környezeti nevelésre épül, célunk az, hogy a gyermekek jól ismerjék szűkebb, tágabb környezetüket, az őket körülvevő külső világot, ahol élnek.

Mit értünk külső világon? A külső világon, környezeten értjük egyrészt a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok), másrészt a külső, ember alkotta, épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, a környezetbarát szokások, vásárlás és árucikkek, az emberi kapcsolatok, a falusi és városi környezet, hulladékkezelés).

Az egész nevelésben érvényesülő folyamat célja az, hogy segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje, és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak.

Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire, és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természet szeretetnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, a kirándulások, tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában is fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel,

amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni.

A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletében tartása arra, neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások / idősebbek, felnőttek, társak/ tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává, válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen addig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ez által megérthető társadalmi folyamatok között még gazdasági kérdések is felmerülhetnek. Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban. Nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg. Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás az apró történéseken keresztül érvényesül.

A környezet minél átfogóbb megismertetése lehetőséget ad az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományok közvetítésére. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. Ha mindehhez hozzájárul az óvodapedagógus lelkesedése, színes egyénisége, a dajka pozitív példája, biztos, hogy gyermekeink megszeretik környezetüket. Ragaszkodnak hozzá, védik és megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne.

2. A tevékenység célja, feladata

A gyerekek legyenek részesei az őszi betakarításnak, az almaszedésnek, a szüretnek, a dióverésnek. Ízleljék, kóstolják a gyümölcsöket, tapasztalják meg mire használhatók, mi minden készíthető belőlük. Milyen szüreti szokások élnek még falunkban, éljék át azt, hogyan lesz a szőlőből bor, milyen eszközöket használtak nagyapáink, szüleink a munkálatok során. Legyenek kreatívak, barkácsoljanak, készítsenek ajándéktárgyakat a termésekből, éljék át az ajándékozás örömét. Tanuljanak énekeket, mondókákat, melyek az őszi, a szüretéről szólnak. Érezzék át azt, milyen jó ebben a csodálatos falusi környezetben élni, dolgozni, együtt lenni, ide tartozni.

3. Rövid távú cél

- A természeti környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása
- Meglévő ismereteik rendszerezése, elmélyítése
- Egyéni képességek differenciált fejlesztése
- Helyi néphagyományok ápolása
- Változatos tevékenységek biztosításával felfedezésre, megfigyelésre lehetőség biztosítása
- Közös élmények biztosításával szociális képességeik fejlesztése
- Szülői házzal kapcsolat erősítése, a közös rendezvénnyel betekintés az óvodában folyó munkáról.

4. Hosszú távú cél

Tekintettel arra, hogy falusi környezetben élünk, csodálatos természet vesz körül bennünket, ezzel a természettel meg kell tanulnunk harmóniában élni. Hangsúlyos szerepet szánunk a természeti környezethez való pozitív viselkedési formák és magatartásmódok alakításának. Támaszkodunk a gyerekek saját tapasztalataira, élményeire, meglévő ismereteiket elmélyíteni, rendszerezni szeretnénk, megláttatni az ok-okozati összefüggéseket, megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét. Tovább örökíteni saját hagyományainkat, melyek falunkban az őszhöz, a szürethez kapcsolódnak. A hagyományőrzésen keresztül közvetíteni az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.

5. Tevékenységgel érintett korosztály

- óvodások (3-7 évesek)

6. Tevékenység időtartama

- 16 nap

7. Tevékenység javasolt helyszíne

- óvoda, almáskert, szőlőhegy

8. Megelőző tevékenységek

- természeti megfigyelések egész évben
- gyümölcsök kószolása, fogyasztása folyamatosan
- kirándulások, természeti kincsek gyűjtése (termések, levelek, magok, fakérgék, csigaházak, kavicsok)
- élősarok kialakítása, gondozása a csoportszobában, téli madáretetés
- óvodaudvaron kertgondozás, növények ültetése
- komposztáló kialakítása

9. Módszerek

Megfigyelés, összehasonlítás, beszélgetés, gyakorlás, magyarázat, tapasztalatszerzés, cselekedtetés, felidézés, számlálás, differenciálás, gondolkodás, ítéletalkotás, következtetés, megállapítás, osztályozás, viszonyítás, együttműködés, bemutatás, észlelés, tájékozódás, utánzás, felfedezés, megismerés, dicséret, ösztönzés.

10. Eszközök:

- kosarak, létrák
- kisvödrök, ollók, bogrács, alapanyagok főzéshez
- barkácsoláshoz termések, ollók, ragasztók, festékek, rajzlapok, hurkapálca, színes papír, gipsz, dekupázs ragasztó, szalvéta
- sütéshez konyhai eszközök, alapanyagok, gyümölcsök, dióbél, méz
- vetítéshez laptop, projektor, vetítövászón
- gyermekeknek fejdíszek, kiskendők

11. Szervezési feladatok

- Nevelőtestülettel megtervezni a tevékenységeket, kiválasztani a helyszíneket
- Egyeztetni a gazdákkal az időpontokat
- Megvásárolni az alapanyagokat a sütéshez, főzéshez
- Elkészíteni a prezentációt az „alma - partyra”
- Munkatársak bevonása az eszközök és ajándékok elkészítésébe
- Szülők tájékoztatása a rendezvényről

TÉMA	1. nap: Szervezés
A tevékenység célja	Az almaszedés és dióverés tevékenységének megszervezése.
A tevékenység feladata	▪ Előzetes telefonbeszélgetés után személyes találkozás az almáskert tulajdonosával. ▪ A helyszín szemrevételezése, a rendelkezésre álló eszközök számbavétele. Van-e elegendő véka, kosár az almaszedéshez, létra a magasabban lévő gyümölcsök leszedéséhez. ▪ A tevékenység kezdési időpontjának megbeszélése. ▪ A diófák megtekintése, dióverő póznák, zsákok előkészítése a dióveréshez.

TÉMA	2. nap: Szervezés
A tevékenység célja	A szüret megszervezése.
A tevékenység feladata	Előzetes egyeztetés után találkozás a szőlősgazdával a helyszínen, a szőlőhegyben. A helyszín megtekintése során megbeszéljük a szüretet: ▪ mely területen tevékenykedjenek a gyerekek ▪ milyen eszközök szükségesek a szürethez ▪ hova hordják a termést ▪ milyen tevékenységbe vehetnek részt: a szőlő szemezése, darálása, préselése, must fokolása stb. ▪ a főzéshez a hely kiválasztása, előkészítése (tűzrakó hely kialakítása, favágás, gyújtós készítés, bográcsállvány felállítása stb.) ▪ étkezéshez hely kialakítása, tisztálkodási lehetőség felmérése ▪ időpont egyeztetés a kezdésről

TÉMA	3. nap: Almaszedés, dióverés
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: társas magatartás erősítésével, pozitív érzelmek keltésével, viselkedési szabályok alakításával. ▪ Értelmi képességek fejlesztése: megfigyelésekkel, összehasonlításokkal, térbeli kiterjedések felismertetésével, ítéletalkotással ▪ Verbális képességek fejlesztése: nyelvi kifejezés gyarapításával, beszédértéssel ▪ Testi képességek fejlesztése: nagymozgással, állóképesség növelésével
A tevékenység feladata	▪ Ismerkedjenek meg az almaszedés, dióverés során használatos eszközökkel, a munkafolyamattal. ▪ A látottakat, tapasztalatokat önállóan fogalmazzák meg a gyermekek, alkalmazzák a már megismert fogalmakat. Új fogalmak: dióverő pózna, diótermés, dióbél, lombhullató fa, csonthéjas, magház, jonatán, golden. ▪ Csodáljuk meg a gyönyörű őszi természetet, élvezzük a napsütést. Fogalmazzuk meg, hogy a növények ültetésével, gondozásával a természet megajándékozta gyümölcsével az embert, annak hasznára lesz. ▪ Kóstoljuk, ízleljük az almát, betartva az egészségügyi szokásokat, tudatosítva annak fontosságát.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Diótörés, kóstolás Gyümölcsnapon alma kóstolás
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Vékák, kiskosarak, létra, dióverő pózna, zsák
Szervezeti keretek	Csoportos, egyéni
Munkaformák	Csoportos, egyéni

Vázlat

Elsétálunk az almáskertbe, otthonról, aki tudott, kiskosarat hozott, ebbe szedi az almát, a diót.

Először almát szedünk.

Megbeszéljük, hogy óvatosan szedjük le a fa ágáról a gyümölcsöt, ne sérüljön az ág, ne törjük le. A leszedett almát óvatosan tegyük a kosárba, ne ütődjön, mert akkor nem áll el télire. A nagyobbak felnőtt felügyelete mellett létrára mászhatnak, így érhetik el a magasabban lévő almákat. Akinek tele a kosara, kiönti a vékába. Számolgatunk, méricksélünk, kinek van több, kevesebb, kinek nehezebb, könnyebb a kosara. Ha végeztünk a munkával, pihenésképpen megmosunk gyümölcsöt, megkóstoljuk.

Aztán átmegyünk a diófákhoz, megnézzük a termést, megbeszéljük, hogyan szedjük le. Ennek van egy speciális eszköze, a dióverő pózna. A gyerekek kipróbálják, leütögetik a termést, a felnőttek segítenek. A kisebbek felszedik kosarukba a fa alól, majd ha tele a kiskosár, kiöntik a zsákba. Összeroppantjuk a héját, dióbelet kóstolunk, ízlelünk. A munka végeztével körbetáncoljuk a diófát, eljátsszuk a „Kiszáradt a diófa...” kezdetű játékot, diós, almás verseket, mondókákat mondunk. Felszaladunk a dombtetőre, megcsodáljuk a gyönyörű kilátást.

Képességfajták	Képesség fejlesztés
Értelmi	▪ Ok-okozati összefüggések megtapasztalása, az időjárás hatása a növények fejlődésére. ▪ Általános tájékozottság fejlesztése ismeretbővítéssel. ▪ Gondolkodás, logikai műveletek, számfogalom fejlesztése relációk megállapításával (magasság, számosság), egyszerre kettő vagy több szempontfigyelembe vételével halmazalkotás, ítéletalkotás
Szociális	▪ Érzelmek, motivációk fejlesztése a környezet szépségének észre vétetésével, a környezettisztasága iránti igény alakításával, szemétfelszedéssel, a környezet megóvására neveléssel.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Szókincsbővítés, beszédértés fejlesztése a témát érintő fogalmak használatával, párbeszéd kezdeményezésével.
Testi	▪ Nagymozgások, mozgáskoordinációs képességek fejlesztése a tér bejárásával a gyümölcsszedés során, állóképesség fejlesztése a dombtetőre feljutással.

Almaszedés

Dióverés

TÉMA	4. nap: Vizuális nevelés „Csendélet” –gyümölcsös gipszkép készítése dekupázs-technikával
A tevékenység célja	▪ Értelmi képességek fejlesztése: a vizuális figyelem fejlesztése az önállóan meghatározott sorminta pontos kivitelezésével ▪ Szociális képességek fejlesztése a felnőttel való együttműködéssel az új technika elsajátítása során ▪ Verbális képességek fejlesztése párbeszéd lefolytatásával a kép készítése során ▪ Testi képességek fejlesztése finommotoros képességek fejlesztése által
A tevékenység feladata	▪ Szerezzenek tapasztalatot a dekupázs ragasztó tulajdonságairól ▪ Kitartásra ösztönzés, a kreativitás és a fantázia fejlesztése a munka és a munkáról kapcsolatos beszélgetés során ▪ Tudjanak megnevezni őszi gyümölcsöket. Beszélgetés arról, hogy a napsütésnek milyen szerepe lehet a növények életében ▪ A gondolkodási műveletek gyakorlása a tervezés és a megvalósítás folyamatának gyakorlásával
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Ismerkedés gyümölcsökkel közvetlen megtapasztalás útján ▪ A rész-egész viszonyának érzékeltetése matematikai játékokon keresztül ▪ Gyümölcsös versek mondogatása ▪ Ismerkedés a dekupázs ragasztó használatával
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Dekupázs ragasztó, az óvónő által előre kiöntött gipszképek, gyümölcsöket ábrázoló szalvéták, ecset, tál vízzel, terítő
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat

Szép mintájú szalvéták nézegetése után motiváljuk a gyerekeket arra, hogy készítsenek gyümölcsös csendéletű képeket egy különleges technikával. Ezt a képet meglepetésnek szánjuk a szülőknek, ajándékba kapják az alma-partyn.

A szalvéta legfelső, mintás rétegét használva a gyerekek vágjanak ki belőle gyümölcsöket (óvatosan). Tervezzék meg a kompozíciót, majd a ragasztó segítségével ragasszák fel óvatosan a szalvétát a már kiöntött gipszképre. Lehet sormintát kialakítani, vagy a kép közepére ragasztani, majd a képkeretet lefesteni. Célunk az, hogy a gyerekek önállóan, saját elképzelésük szerint készítsék el a kompozíciót. Természetesen segítséget nyújtunk a vágásnál, aki igényli, hiszen nehéz a vékony szalvétát kivágni

Dekupázs képek

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ A vizuális, a szeriális emlékezet fejlesztése a kivágott gyümölcsformák megadott mintaszerinti ritmikus sorba rendezésével. ▪ A koncentráció, a feladattartás képességének fejlesztése a ritmikus sor kivitelezésével. ▪ A színharmónia kialakítására való képesség fejlesztése a gipsz befestésével, és a színmintához és formához illő megválasztása által.
Szociális	▪ A felnőttel való együttműködés a dekupázs technika elsajátítása, a kép közös megtervezése során. Az önértékelő-képességfejlesztése a sorminta közös áttekintése során.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A kép kivitelezése közben párbeszéd folytatása a felnőtt és a gyermek között. Egyszerű és összetett mondatok alkotása a vizuális minta kivitelezése és értékelése során.
Testi	▪ Finommotoros képességek fejlesztése az eszközök használata során (olló, ragasztó), a szalvétaformák illesztése során.

TÉMA	5. nap: Vizuális nevelés Barkácsolás őszi termésekből
A tevékenység célja	▪ Értelmi: A technika- és anyagismeret bővítése a már alkalmazott technikák vegyítésével, a kompozíciókészség fejlesztése ▪ Testi: A finommozgások gyakorlása az olló használata során ▪ Szociális: Önmegvalósítás és pozitív énkép kialakítása ▪ Verbális: A témához kapcsolódó beszélgetés folytatása a barkácsolás során felnőtt és gyermek, valamint gyermek és gyermek között
A tevékenység feladata	▪ Szerezzenek tapasztalatot arról, hogy a természetben található kincsek mi mindenre használhatók. Semmit nem kell eldobni, mindenből készíthetünk apróbb tárgyakat, ajándékokat, csak fantázia kell hozzá. ▪ Tanulják meg a barkács ragasztó, a fűrógép használatát felnőtt felügyelete mellett. ▪ Esztétikai érzékük, kompozíciós készségük fejlesztése. ▪ Éljük át az ajándékkészítés örömét, izgalmát, a titoktartás, a meglepetés érzését.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ A vágás, ragasztás technikájának gyakorlása. ▪ Gesztenyéből százlábú készítése. ▪ Festés technikájának gyakorlása. ▪ Ollóval vágás. ▪ Gyurmázás
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Dió, gubacs, gesztenye, só-liszt gyurma, fonal, falap, barkács ragasztópisztoly, barkács fűrógép, színes kartonok, színes papírok, ecset, festék, ecsettál, ragasztó stifte, hurkapálca.
Szervezeti keretek	Mikrocsoportos
Munkaformák	Mikrocsoportos, egyéni

Vázlat

A barkácsolás során többféle lehetőség közül választhatnak a gyermekek, mindkét óvó néni és a dajka néni is jelen van, segítik, irányítják a munkát, biztosítják az eszközöket, cserélik a vizet, a barkács eszközök használatát felügyelik

Almafa készítése só-lisztből

Felhasználva az almaszedés élményét, ez motiválja a gyermekeket, mikor a domborművet elkészítik. A sodrás, gömbölyítés technikáját kell alkalmazni, melyet már kiscsoportban megtanultunk. Megbeszéljük a gyerekekkel, hogyan rendezzük az almákat a fán, hogy szép kompozíció készüljön.

Dióhéjból hajó, katica, teknős, kiséger készítése

Szintén a dióverés élményét felhasználva elővesszük a diókat, melyet előzőleg a dajka néni kettétört, a dióbelet félretéve a sütéshez, kaptunk két fél dióhéjat. Ebből készíthet mindenki kedve szerint valamilyen állatkát, vagy hajót. Festeni, ragasztani lehet ennél az asztalnál.

Nyaklánc készítése gesztenyéből

Az előző kiránduláson összegyűjtött gesztenyét használjuk arra, hogy nyakláncot készítsünk belőle. A dajka néni a barkács fűrógéppel átlukasztja a gesztenyét, a gyerekek pedig fonálra fűzik mindaddig, míg elegendő hosszúságú nem lesz. Az ügyesebb gyermekek próbálkozhatnak a fűrógép használatával.

Százlábú dióból

A dióverés során gyűjtött egész diókat használjuk arra, hogy százlábút készítsünk. A ragasztó pisztollyal egymáshoz ragasztjuk a diókat, míg elegendő hosszúságot kapunk, majd fonalból a lábakat, a fejet, a szemeket készítjük el, kartonlapra tesszük, mely levél formájúra van kivágva.

A gyerekek a vizuális tevékenység során megszokták, hogy ha felszabadul üres hely az asztalnál, akkor lehet leülni. Most forgó rendszerben dolgozunk, mivel egyszerre 4 asztalnál folyik a munka. Akkor lehet átülni másik asztalhoz, ha felszabadul egy szék. A tevékenységet addig folytatjuk, míg a

	gyerekeknek kedvük van.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	- A vizuális, taktilis percepció, gondolkodás fejlesztése a munka tervezésével, kivitelezésével, rész-egész viszonyának megvilágításával. - A produktív képzelet fejlesztése a dombormű önálló megtervezésével, az új technika gyakorlásával és kivitelezésével.
Szociális	- A felnőttel való együttműködésre nevelés a barkácsolási tevékenység végzése során. - Kitartásra nevelés a munkák türelmes létrehozása által.
Verbális (verbális, nonverbális)	A témához kapcsolódó beszélgetések folytatása a munkák készítése közben (díszítőformák változatai, anyagok típusai). Barkácsolás közben érthető párbeszéd folytatása gyermek és gyermek között.
Testi	Az ujjak összehangolt mozgásának fejlesztése az eszközök használatával. A finommotoros koordináció fejlesztése a gyurmázás kivitelezésével.

TÉMA	6. nap: Ének-zene, énekes játékok
A tevékenység célja	▪ Értelmi képességek fejlesztése az új dalos játék szabályának elsajátításával, megtanulásával, ritmusképzéssel. A testséma fejlesztése a testrészek önálló megnevezésével, a gyermekek egymás közötti interakciójával, a testtáj irányított mutatójával, megnevezésével a körjáték játszása során. ▪ Szociális: A játék segíti gyermekeinket abban, hogy testi és lelki egészségüket megőrizték, egyúttal aktívszórakozást is biztosít számukra. ▪ Verbális: párbeszédes helyzetek teremtésével, a kommunikáció gyakorlásának lehetőségével. ▪ Testi: nagymozgások, a mozgáskoordinációs képességek fejlesztése karmelésekkel, mozgásutánnal
A tevékenység feladata	▪ A közös játékkal, énekléssel a gyermekek zenei ízlésének fejlesztése ▪ Köralakítás, körben járás gyakorlása a körjátékok eljátszása során ▪ Éneklési kedv fejlesztése ▪ Néphagyomány megismertetése, ápolása ▪ Együttmozgás örömeinek biztosítása a társakkal. A játék segíti gyermekeinket abban, hogy testi és lelki egészségüket megőrizték, egyúttal aktív szórakozást is biztosít számukra.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Őszi dalok, mondókák tanulása. ▪ Körjátékok játszása játékidőben.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Almás fejdíszek, ritmushangszerek,
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat

Az énekes, játékos foglalkoztatás célja, hogy gyakoroljuk, eljátsszuk az eddig tanult őszi körjátékainkat, játékainkat, elmondjuk a mondókákat, fejlődjön hallás- és ritmusérzékünk, tanuljunk újat is. Körben állunk, kiszámoljuk ki lesz az almaárus, az alma, eljátsszuk a Hej, a sályi... kezdetű dalos játékot többször. Ezután a Lipem-lopom... kezdetű játék következik. Hallásfejlesztésként bekötött szemmel kell eltalálni, ki ütögeti össze a diót a körben. Ügyelünk arra, mindenki valamilyen játékban részt vehessen.

Új dal tanulása: Kiszáradt a diófa...

Eléneklek a dalt, közösen gyakoroljuk, majd a játékát is megtanítom. Többször játsszuk.

Ritmusfejlesztés: ritmushangszerek használatának gyakorlása, dob, cintányér, háromszög, csattogó, ismert mondókák ütemét és ritmusát gyakoroljuk.

- Ecc, pecc...

- Jákobnak volt...

- Gyerekek, gyerekek...

Befejezésként rögzítjük az új dalt elénekléssel.

Zenehallgatás: óvónői énekkel, A part alatt... kezdetű dallal

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ Az új játék tanításával játékkincsük bővítése. ▪ Emlékezet, figyelem, koncentráció a tanult dalok, mondókák felidézésével, az új játék szabályának megtanulásával, rögzítésével.
Szociális	▪ Az együttműködési képesség, az egymásra odafigyelés a közös játék játszása során. ▪ A játék elsajátítása során a közösség tagjaiként együttesen vesznek részt a tevékenységben, ezzel közösségi érzésüket, az egymáshoz tartozást erősítjük.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A játékban a gyerek a felnőttek világát utánozza, abban ő játszik vagy játszhat ▪ vezető szerepet, feloldhatja bánatát és kifejezheti örömeit. A játék segíti gyermekeinket abban, hogy testi és lelki egészségüket megőrizték, egyúttal aktív szórakozást is biztosít számukra.
Testi	▪ Nagymozgások fejlesztése a körben járással, a fogós játékkal. ▪ A játékban fussanak, sétáljanak, guggoljanak le. A páros mozgásban hangolják össze a mozdulataikat, igazodjanak a társhoz, a körben járásnál mindkét szomszédjukhoz. Próbálják meg tartani a körformát.

TÉMA	7. nap: Irodalom-anyanyelv Dióbél királykisasszony (Móra Ferenc meséje)
A tevékenység célja	▪ Az új mese élményszerű bemutatása ▪ A mesében szereplő párbeszédnek játékos előadása. A mesetudat és a gondolkodási műveletek fejlesztése a közös beszélgetéssel ▪ A mese alatti csendes, nyugodt viselkedéssel a társakhoz alkalmazkodás. ▪ A mesepárnán ülve a helyes testtartás gyakorlása.
A tevékenység feladata	▪ Kifejező előadásmóddal érzékeltsük a mese hangulatát, humorát, mondanivalóját. ▪ A képzelet, a fantázia és az emlékezet fejlesztése a szemléletes bemutatás és az azt követő beszélgetés során ▪ Beszélgetés a mesében szereplő babákról, kinek milyen van otthon, melyik a kedvence. ▪ Szókincsbővítés: körtemuzsika, mákos csík, kevély.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Diós versek, mondókák, dalok énekelgetése ▪ Babaszobai játék ▪ Mesekönyvek nézegetése
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Mesepárnák, mesegyertya, elkészített dióbél baba
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat	A mesekezdeményezés a Hosszú az erdő... óvónői énekkel indul mindig a csoportban. A gyerekek megszokták már, hogy az óvó néni a meseerdőbe megy ilyenkor, meggyújtja a mesegyertyát és valami csodálatos történik. Mindig egy szép mese vagy vers következik, és a gyerekek már veszik is le a mesepárnájukat és elhelyezkednek. A mai mese Móra Ferenc: A dióbél királykisasszony című mese, mely jól illeszkedik a megelőző tevékenységekhez, az ős hangulatához. Ügyelünk arra, hogy mindenki kényelmesen üljön, jól lássa és hallja a mesélőt. Csendesedjünk el, mert csak úgy lehet igazi mesehangulatot teremteni. A mesegyertya varázslatos fénye nagyban hozzájárul ehhez. A mese végén mutatok a gyerekeknek egy dióbél babát, melyet az egyik vásárban vettem. Megfoghatják, megnézegethetik, közben beszélgetés alakul ki, kinek milyen babája van otthon, melyik a kedvence. Megbeszéljük, készíthetünk dióbél babát, ha kedvük lesz hozzá.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ Az auditív percepció és a figyelem fejlesztése a mese végighallgatásával ▪ Az emlékezet és a képzelet fejlesztése a mese élményszerű előadása során.
Szociális	▪ Az érdeklődés, a motiváltság fejlesztése az irodalom iránti fogékonyság alakításával, a mese meghallgatásával. ▪ Egymásra odafigyelés a mese alatti viselkedéssel, egymás zavarása nélküli magatartással.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Szókincsbővítés, a beszédértés fejlesztése az új szavak (körtemuzsika, mákos csík, kevély) érthető közreadásával.
Testi	▪ A finommozgás fejlesztése a dióbél baba megfogásával. ▪ Mozgáskoordináció fejlesztése a mesepárnán üléssel.

TÉMA	8. nap: Mozgásos játékok
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: együttműködési képesség, alkalmazkodási képesség fejlesztésével, szabályokkal. ▪ Értelmi képességek fejlesztése: téri tájékozódással, megfigyelőképességgel, emlékezettel, feladattartással, látás és hallásérzékeléssel, valamint téri viszonyításokkal ▪ Verbális képességek fejlesztése: összefüggő folyamatos beszéddel, a szabályok elmondásával ▪ Testi képességek fejlesztése mozgáskoordinációval, nagymozgással állóképesség növelésével.
A tevékenység feladata	▪ Tapasztalatszerzés arról, hogyan vihetjük az almákat a tányéron ahhoz, hogy ne essenek le. ▪ Megtanítjuk a gyerekeknek a helyes fogást, a technikát. ▪ Ismétléssel és gyakorlással rögzítjük azt, hogyan guríthatjuk a vonalak között a diót. ▪ Közvetlen tapasztalatszerzés a feladatok végzése közben. Ok-okozati összefüggések keresése az erő, az ügyesség és a gyorsaság között. A megosztott figyelem, a téri irányok érzékelésének fejlesztése a játékkal. A tapasztalatok önálló, összefüggő megfogalmazása. ▪ A szem-kéz koordináció fejlesztése a távolság helyes felmérésével és a kar lendítésével.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Mozgásos játékok játszása a mindennapokban. ▪ Versenyjátékok játszása a testnevelés foglalkozásokon.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Tornakarikák, kosarak, kockák, almák, tányérok, diók, székek, padok, zsámolyok
Szervezeti keretek	Csoportos, egyéni
Munkaformák	Csoportos, egyéni

Vázlat

A jó időnek köszönhetően a szabadban tartjuk a foglalkozást. Rendelkezésünkre áll egy gumiburkolatú motoros pálya, ahol elegendő hely van a játékok játszásához.

Egymás mögé állva terpeszben „százlábút” formázunk. Az utolsó gyermek négykézláb végigmászik a lábak alatt, majd kijutva a sor elejére áll. Addig játszunk, míg mindenki átér egyszer. Mindenki ezután egy tornakarikát választ magának, ez lesz a háza. Kismókusok vagyunk, ez a házunk, az odúnk. „Mókusok ki a házból” játék következik! Középen kosárban dió van, ez a mókusok eledele. Jelre kifutunk a házból, játékból eszegetjük a diót, majd jelre visszafutunk a házba. Mindig eggyel kevesebb karika van, a végén az a győztes, aki a leggyorsabb. Ezután két csapatot alkotunk, pincérek leszünk. Almát kell vinni tányéron a számolyig, meg vissza. Az a cél, hogy ne essen le az alma, de gyorsak is legyünk, hogy a mi csapatunk győzzön. Kipróbáljuk 1-1 gyermekkel a feladatot, bemutatjuk a többieknek. Mind a két óvó néni jelen van a foglalkozáson, segíti a csapatokat, a kisebbeket. Ki a győztes a végén? Egymást buzdítjuk, szurkolunk. Utolsó játékunk a diógurító verseny. Mindenki kap egy diót. Több gyermek játssza egyszerre. Felállunk egymás mellé sorban, gurítjuk a diót, megnézzük kié ment a legmesszebb. Vonallal jelöljük a távolságot, a végén megnézzük ki a győztes, ki tud legnagyobbat gurítani.

Levezető játékként „Szoborjáték”. Az udvaron, szabadon futkároznak a gyerekek, dob jelre megmerevedünk, szobor alakot formázunk, majd futunk tovább.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ A figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése a tapasztalásokkal, az ok-okozati összefüggések megállapításával, ítéletalkotással. ▪ Téri tájékozódás fejlesztése az udvaron szaladgálással.
Szociális	▪ Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék során, a csapatszellem alakítása a versenyjátékokkal. Egymás buzdítása, a küzdeni tudás képességének fejlesztése.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Nyelvi kifejezőkészség, összefüggő, folyamatos beszéd fejlesztése a közös játékhoz szükséges kommunikációval, az elképzelések érthető közreadásával, az összedolgozást segítő összefüggő, folyamatos beszéd alkalmazásával, segítségével.
Testi	▪ A nagymozgások, a mozgáskoordinációs képességek fejlesztése a futással, a négykézláb járással. Szem-kéz koordináció fejlesztése a gurítás során.

TÉMA	9. nap: Szőlőszüret
A tevékenység célja	▪ A tapintásos észlelés, az íz- és szagérzékelés fejlesztése a szőlő tulajdonságainak közvetlen megtapasztalása során. ▪ Értelmi: szerialitás fejlesztése ▪ Verbális: aktív és passzív szókincs fejlesztése ▪ Testi: szem-kéz koordináció fejlesztése ▪ Szociális: egymáshoz való alkalmazkodás
A tevékenység feladata	▪ Szerezzenek ismereteket, illetve idézzék fel, rendezzék a már meglévő ismereteiket a szőlőről, tulajdonságairól, jellegzetességeiről (szín, illat, forma, íz, termőhely, felhasználás, fogyasztása). ▪ Ismerjék meg a szüreteléshez szükséges eszközöket, használatukat. ▪ A munkafolyamat közvetlen megtapasztalása, aktív részvétellel. ▪ Étkezés során az egészségügyi szokások betartása.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Képek nézegetése régi szüretről, szüretelés eszközeiről ▪ Részvétel a szüreti felvonuláson ▪ Gyümölcsökkel kapcsolatos versek mondogatása, dalok énekelgetése.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Kisvödörök, ollók, metszőollók, dézsa, hőmérő, bogrács, bográcsállvány, tányérok, kanalak, poharak, szalvéta, fakanál, merőkanál, főzési alapanyag, fényképezőgép.
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat	Előzetesen egyeztettünk a szőlősgazdával és a szülőkkel, majd délelőtt felsétáltunk a szőlőhegyre. Minden kisgyerek kapott egy vödört és egy ollót és az óvó nénik köré gyűlve figyeltek, mit is kell csinálni. Hamar rákaptak a szüretelés ízére. Büszkén vitték teli kis vödreiket a szőlősgazdának, aki egy nagy dézsában gyűjtötte a szőlőfürtöket és kézzel szemezte le. Közben a dajka nénik nekiláttak a tűzrakásnak és a bogrács felállításának. Finom paprikás krumplit készítettek a dolgozó gyerkőcöknek. A gyerekek csipegették, kóstolgatták a szőlőt, versenyeztek ki tölti meg többször a vödört. Néha megálltak egy kis pihenőre, ittak egy keveset. Délben elfogyasztottuk az ebédet, lementünk a pincébe, megnéztük a hordókat, kipróbálhattuk a szőlőprést és megmértük a must cukorfokát. Elköszöntünk a szőlősgazdától, csoportképet készítettünk és visszasétáltunk az óvodába.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ Szerialitás fejlesztése a szüretelési folyamat, a szüretelés megfigyelésével, gyakorlásával.
Szociális	▪ Az eszközök helyes használatára nevelés a szüretelés technikájának elsajátítása során. ▪ Az egymáshoz való alkalmazkodásra nevelés a szüreteléshez szükséges eszközök megosztásával, cseréjével.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Az aktív és a passzív szókincs bővítése az új fogalmak megismerésével (pl. dézsa, prés, metszőolló, fokoló, szemezés).
Testi	▪ Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése a szőlőfürt leszedésével, válogatásával

Szőlőszüret

TÉMA	10. nap: Irodalom – anyanyelv (új mese)
A tevékenység célja	▪ A mese élményszerű bemutatása ▪ Gyümölcséről ismerni meg a fát – a közmondás bemutatása ▪ Értelmi: figyelem, koncentráció fejlesztése ▪ Verbális: nyelvi kifejezőképesség fejlesztése ▪ Szociális: szokásrend fejlesztése ▪ Testi: nagymozgás fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ Az óvónő előadásmódjával érzékeltesse a mese hangulatát, mondanivalóját, játékosságát, sajátos világát ▪ Beszélgessünk a közmondás magyarázatáról, majd a gyerekek próbáljanak meg helyes következtetéseket levonni. ▪ Megfelelő hely, idő biztosítása ▪ Nyugodt, meghitt hangulat alakítása. ▪ Fantázia, képzelőerő fejlesztése. ▪ Kifejező mesélés, metakommunikációs eszközök alkalmazása.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Szüretelés ▪ Ételekkel, ennivalóval kapcsolatos versek, mondókák mondogatása
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Mesegyertya, mesepárnák
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat	Kezdeményeztük a mesét szokásrendünknek megfelelően szőnyegen elhelyezkedés mesepárnákon ülve, mesegyertya gyújtásával meghitt hangulat teremtése. Bemutattuk a mesét. Benedek Elek: A szegény ember szőlője Többszöri ismétlés után adtunk lehetőséget a mese, a történet eljátszására. (Esetleg biztosíthatunk fejdíszeket hozzá.)

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ A figyelem-koncentráció fejlesztése a vers végighallgatásával. ▪ Emlékezet, auditív figyelem fejlesztése.
Szociális	▪ A szokásrend fejlesztése a mesekezdeményezés formájának gyakori ismétlésével (mesegyertya vagy meseszőnyeg stb.).
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A nyelvi kifejezőkészség fejlesztése a mese fordulatainak, kifejezéseinek megismertetésével, használatával mesehallgatás, illetve a meserészek eljátszása során.
Testi	▪ A nagymozgás fejlesztése (törökülés a mesepárnán)

TÉMA	11. nap: Irodalom-anyanyelv (új vers tanulása, mondókák gyakorlása)
A tevékenység célja	▪ Az új vers bemutatása, gyakorlása ▪ A vers hangulatának, az őszi jellegzetes gyümölcsöknek érzékeltetése óvónői bemutatással ▪ hallási (auditív) emlékezet fejlesztése ▪ Értelmi: memória fejlesztése ▪ Testi: Szem-kéz koordináció fejlesztése ▪ Verbális: hangsúly- és ritmusérzék fejlesztése ▪ Szociális: türelem képességének fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ Kifejező előadásmóddal érzékeltessük a vers ritmusát, dinamikáját ▪ A gyerekek ismerkedjenek néhány őszi gyümölccsel (alma, szőlő) és jellemzőikkel
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Gyümölcsök jellegzetességeinek közvetlen megtapasztalása ▪ Beszélgetés a betakarításról, annak menetéről és a gyerekek ezzel kapcsolatos élményeiről.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Almaszeletek, szőlőszemek tálcán, kés, pohár, gyümölcsprés, aszaló.
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat

Kóstoltunk finom gyümölcsöket, és ismerkedtünk tulajdonságaikkal. Egy szem szőlőt kipréselünk, mennyi szőlőlé lett belőle? Almapréselés, mennyi lett a leve? Aszaljuk őket játékidőben! Melyik mekkora volt és mekkora lett? Mi lesz az aszalt szőlőszemből?

Fűzés

Kóstoljuk meg az aszalt csemegéket, fűzzük fel felváltva az almakarikákat és a szőlőszemeket, majd a maradékot tegyük el üvegekbe.

Szőlő (gyakorlás)

Szőlőfürtön szőlőszem,
Mindegyiket megeszem.
Így szólnak a madarak:
Nekünk semmi se marad?

Takács Gyula: Szüreti vers (új vers)

Szüretelnek, énekelnek,
Láttál-e már ennél szebbet?
Dió, rigó, mogyoró!
Musttal teli kiskancsó.
Sose láttam szebbet.
Akkora fürt, alig bírom,
Egy fürtből lesz akó borom.
Dió, rigó, mogyoró,
Csak úgy nevet a kancsó.
Az sem látott ilyent.
Az öregnek aszú bor jár,
A gyerekeknek must csordogál.
Dió, rigó, mogyoró,
Szüretelni jaj de jó.
Igyunk erre egyet!

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ Az íz érzék fejlesztése őszi gyümölcsök kóstolgatásával. ▪ A memória fejlesztése a vers gyakorlásával, beszélgetés során élmények felidézésével.
Szociális	▪ Az egymásra figyelés, a türelem képességének fejlesztése élménymegosztás során egymás meghallgatásával, kivárásával
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A hangsúly- és a ritmusérzék fejlesztése a hangsúlyos versmondás technikai gyakorlásával
Testi	▪ A finommotorika, a szem-kéz koordináció fejlesztése gyümölcsök válogatásán, mosásán, kóstolgatásán, préselésén keresztül.

TÉMA	12. nap: Ének-zene, énekes játékok
A tevékenység célja	▪ A közös játékkal, énekléssel a gyermekek hangulati előkészítése a közelgő eseményre ▪ Dalok, mondókák gyakorlása és új dalos játék tanulása ▪ Szociális: Egymásra figyelés fejlesztése ▪ Verbális: Beszédrítmus fejlesztése ▪ Testi: Nagymozgás fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ A közös játékkal, énekléssel a gyermekek zenei ízlésének fejlesztése ▪ Köralakítás, körbejárás gyakorlása a körjátékok eljátszása során ▪ Éneklési kedv fejlesztése
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Őszi gyümölcsökről dalok, mondókák tanulása ▪ almás fejdíszek készítése vágással, ragasztással
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Almás fejdíszek, dió, kosár
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat	Ének foglalkozásainkkor mindig U alakban helyezkedünk el. Ritmusfejlesztéshez a korábban levert diót használjuk. Egy kosarat teszünk a földre, középre, mindenki vesz két szem diót. A diókat tetszés szerint üthetjük, milyen hangja van. Majd egyenletes lüktetéssel, a diók összekoppintása közben mondjuk, hogy Egy üveg alma..., Dombon török a diót... Összeszedjük a diókat egy üres kosárba, majd körben felállunk és eljátszunk azokat a dalos játékokat, amelyeket még Mihály-napkor tanultunk. Hej, a sályi piacon... dalt almás fejdísszel és kendővel többször eljátsszuk, változtatva a szereplőket. Ügyelünk a körtartásra, egymáshoz alkalmazkodunk, tisztán, szépen éneklünk. Eljárjuk kedvenc páros táncunkat, a Badacsonyi szőlőhegyen.... Többször játsszuk, a fiúk mindig más kislányt kérnek fel. Ezután kedvenc őszi körjátékunkat, a Kiszáradt a diófa... kezdetűt játsszuk. Addig játsszuk, míg akülső kör el nem fogy. Mindenki leül. Hallásfejlesztésnél a halk-hangos gyakorlása történik. Az óvónő összeteszi a két kezét, akkor halkán kell énekelni, ahogy távolodnak egymástól a kezek, annál hangosabban kell énekelni. Figyelni kell, mert a két véglet egymás után hirtelen is bekövetkezhet. A gyerekek a következő dalokkal játszották, melyek a kedvenceik: - Süssünk, süssünk valamit... - Aki nem lép egyszerre... - Hajlik a meggyfa... Zenehallgatásnak pedig az óvónő elénekli az A kálói szőlőbe kezdetű dalt.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ Új ismerethez juttatás, emlékezet, figyelem, gondolkodás fejlesztése.
Szociális	▪ A közösségi érzés, az egymásra figyelés képességének fejlesztése közös énekléssel.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Beszédrítmus fejlesztése a mondókák, dalok felidézésével, gyakorlásával
Testi	▪ Nagymozgások, koordinációs képességek fejlesztése a körbejárással, az egymáshoz igazodással, a körforma tartásával

TÉMA	13. nap: Vizuális nevelés
A tevékenység célja	▪ Értelmi: A gondolkodási műveletek fejlesztése a tevékenység és a közös beszélgetés során ▪ Testi: A finommotorika és a tapintásos észlelés fejlesztése ▪ Szociális: Önmegvalósítás és pozitív énkép kialakítása ▪ Verbális: Beszédrítmus fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ A rajzlap felületén való tájékozódáskor finomodjon a gyerekek ujjmozgása a festés által. ▪ Gyakorolják a színek neveit a zsírkréták használatakor. ▪ Tájékozódás a papír felületén. A gyerekek ujjmozgása finomodjon a kis papírdarabok fogásával és ragasztásával ▪ Az ujjmozgások finomítása a vattapamacs fogása és a vele való festés közben
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ A ragasztás és festés technikájának gyakorlása ▪ Biztonságos eszközhasználat és technikai tudás gyakorlása ▪ Felnőttek által készített meghívó az Alma-partyra
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Aszalt gyümölcsök, tű, fonal, krumpli, kés, rajzlap, kék- és zöld festék, ragasztó, parafa dugó karikák, ecset, szőlőlevél, zsírkréta, olló
Szervezeti keretek	Mikro csoportos
Munkaformák	Mikro csoportos

Vázlat	Az minden asztalnál más lehetőséget biztosítunk. Minden gyermek választ egy helyszínt, leül, majd a munka végeztével mehet másik asztalhoz. Körforgásos formában zajlik a vizuális nevelés. Az alábbi ábrázolási lehetőségeket a következőképpen valósítottuk meg, biztosítva a gyerekeknek a szabad választás lehetőségét: Szőlőlevél lenyomat készítése zsírkrétával (játékidőben óvónővel) A friss szőlőleveleket betesszük a rajlap alá, majd zsírkrétával átszínezzük. Egy lapra akár több színű levél is készíthető, az sem probléma, ha összemosódnak a színek. Fehér- és kékszőlő festése krumplidúccal (foglalkozáson egyik óvónővel) Minden kisgyerek eldönti, melyik szőlő ízlett neki jobban. Műszaki rajzlapra krumpli dúccal elkészíti a szőlőfürtöt. A megfelelő színű festékbe belemártja a dúcot, majd lenyomatot készít a műszaki rajzlapra. Ecsettel megfesti a szárát és levelét. Felkarikázott parafa dugóból szőlőfürt ragasztása (foglalkozáson másik óvónővel) Az óvónő előre felkarikázza a parafa dugót. A gyerekeknek szőlőfürtformát kell ragasztaniuk állított műszaki rajzlapra.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	▪ Vizuális percepció fejlesztése festéssel, vágással és ragasztással járó tapasztalatokkal, az ajándékok elkészítésével.
Szociális	▪ Az ábrázoló tevékenység örömeinek megtapasztalása kreatív önmegvalósítással. ▪ Pozitív énkép formálása a sikerélményhez juttatással, és az önálló tevékenységre kapott pozitív visszajelzéssel
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A verbális emlékezet és a beszéddritmus fejlesztése szülővel kapcsolatos mondókák, dalok felidézésével, mondogatásával
Testi	▪ Az ujjak összehangolt mozgásának fejlesztése az eszközök használatával. ▪ A finommotoros koordináció fejlesztése a satírozás kivitelezésével.

TÉMA	14. nap: Külső világ tevékeny megismerése (Sütés-főzés a nyílt napra)
A tevékenység célja	▪ Akarati tulajdonságok fejlesztése (türelem, kitartás) ▪ Értelmi: figyelem, koncentráció, kitartás fejlesztése ▪ Szociális: érintkezési szokások fejlesztése ▪ Verbális: nyelvi kifejezőképesség fejlesztése ▪ Testi: finommotoros képesség fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ Együttműködés és udvariasság gyakorlása ▪ Az esztétikai érzék formálása ▪ Konyhai eszközök megismerése, használata, közvetlen tapasztalatszerzés. ▪ A tűz hasznának megtapasztalása. ▪ Balesetvédelmi szabályok betartására nevelés.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Ábrázoláskor sütemények gyurmázása, formázása ▪ Játék a babakonyhában ▪ Mondókázás, verselés ▪ Beszélgetés a sütésről és fontosságáról, az élelmiszerekről
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Kötények, keverőtálas mixer, mérőpohár, konyharuhák, sütemények hozzávalói, süteményformák, muffin forma, kanál, sütő, tálca, süteményes kínáló tál, gyümölcsök, villa, pohár, terítő, szalvéta
Szervezeti keretek	Mikro csoportos
Munkaformák	Mikro csoportos

Vázlat

A gyerekeket két csoportra osztjuk aszerint, hogy melyik sütemény sütésében szeretnének részt venni. Először megkérjük azokat, akik a diós muffint szeretnék sütni, hogy mossanak kezet és vegyenek fel kötényeket. Körülálljuk az asztalt, megnézzük és megnevezzük a hozzávalókat. Megbeszéljük, hogy melyik kisgyerek, mit fog csinálni. Elkezdjük a sütemény készítését. Mindenki beleteszi a megfelelő időben azt a hozzávalót, amit választott. Amikor elkészült a muffin tésztája, mindenki megtölthet egy papírkosárformát a masszával, majd az óvónő beteszi a sütőbe. Kézmosás és mehetnek a csoportba játszani. Másodszor azokat kérjük meg, akik az almás piténél szeretnének segédkezni, hogy mossanak kezet és vegyenek kötényt. Elosztjuk a munkát, a gyúrásban mindenki részt vesz. Van, aki almát reszel, van, aki kevergeti a tűzhelyen, van, aki a tészta hozzávalóit adogatja az óvó néninek. Majd sütőbe kerül ez a sütemény is. Kézmosás és mehetnek a csoportba játszani. A konyhában hallani lehet, hogy aki már volt süteményt sütni, mit mesél a többieknek. Mindkét süteményt többször megnézzük a sütőben. Benn a csoportban egy kisgyerek mézet önt egy szép tálkába, a többiek diót szórnak bele. Majd közösen összeállítunk egy gyümölcskosarat az általunk szedett almából, szőlőből.

Végül szépen megterítjük az asztalt, elhelyezzük a süteményes tálkákat, a mézes-diós tálkát, a gyümölcskosarat, kistányérokat, villákat, kanalakat, poharakat, üdítőket, szalvétákat. Megcsodáljuk, milyen ügyesek vagyunk, hogy ilyen szép terített asztalt készítettünk.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	Figyelem, koncentráció, kitartás fejlesztése a recept pontos végrehajtására törekvéssel
Szociális	Az érintkezési szokások fejlesztése az egymásra figyeléssel, a másik végighallgatásával, kivárással
Verbális (verbális, nonverbális)	Beszédértés, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése az alkotómunkát kísérő beszélgetésekkel, a gondolatok verbális megfogalmazásával
Testi	A finommotoros képességek fejlesztése az eszközök előkészítése és használata közben

Sütés, főzés

TÉMA	15. nap: Kiállítás
A tevékenység célja	▪ A kreativitás fejlesztése az egyéni ötletek megvalósításakor ▪ Testi: finommotoros képesség fejlesztése ▪ Szociális: együttműködő képesség fejlesztése ▪ Verbális: összefüggő, folyamatos beszéd ▪ Értelmi: kompozíciós érzék fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ Alkotás és díszítés örömeinek átélése munka közben ▪ Egymás munkájának megbecsülése ▪ Örömszerzés
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Beszélgetés a kiállításokról, mit lehet kiállítani ▪ Ábrázoláson, barkácsoláskor készített dolgok
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Asztalok, lehullott falevél, gyurmázott almafa, tenyérnyomatos őszi fa, dióból-almából barkácsolt állatkák, csuhé állatok, csutka nyúl, fakorongra ragasztott gyurmaállatkák, tökmagból ragasztott tökforma, dekopázs kép, őszi termésekből és terményekből képek
Szervezeti keretek	Egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	A három ábrázolás foglalkozáson elkészített alkotásokat összegyűjtjük az összetolt asztalokon. Megbeszéljük a gyerekekkel, hogy másnap lesz az Alma-party, így a folyosóra kitesszük azokat a dolgokat, amelyeket erre az alkalomra készítettünk. Eldöntjük, hogy minek hol legyen a helye (pl. asztalon, falon, földön) Majd a gyerekek megkapják a feladatokat, hogy ki miben segít az óvó néniknek. Javaslatot tesznek, mit tegyünk ki, mit ne, melyiket hogyan helyezzük el. Az asztalokra ők helyezik el a kiállítási anyagot, majd az óvónővel közösen egyeztetve kerül minden a végleges helyére. A falra felkerül az ajándék (dekopázs kép), a tökmagból készült kép, termésből készült süni, virágszöttes, kézlenyomatós őszi fa, satírozott szőlőlevél, parafa dugós szőlőfürt. Asztalon láthatjuk a dióból készült állatkákat (teknős, egér), gesztenyesüni, gubacshernyó, csutka nyuszi, dióból készült kishajó és kiskosár, csuhéból és csukából készített állatok, só-liszt gyurmás almafa és csiga, falpra festett fa és tökmagból ragasztott leveles fa, gyurma virágok termés díszítéssel. A végleges kiállítási anyagot végignézzük, megnézzük van-e még valami javítanivaló vagy ötlet, hogy még mit tegyünk ki.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	A kompozíciós érzék fejlesztése a kép önálló, párokban történő megtervezésével és elkészítésével
Szociális	Az együttműködő-képesség fejlesztése gyermek és gyermek között a kiállítás közös megtervezésével, a részletek kidolgozásának megszervezésével és kivitelezésével.
Verbális (verbális, nonverbális)	Verbális kommunikáció fejlesztése, az együttműködést kísérő verbalitás, az összefüggő, folyamatos beszéd használatával, segítő kérdésekkel
Testi	A finommotoros képesség fejlesztése a kompozíció elemeinek kiválasztásával, rendezésével, az alkotás elkészítésével

Részlet a kiállított gyermekmunkákból

TÉMA	16. nap: Nyíltnap szülőkkel (Alma-party)
A tevékenység célja	▪ A környezet díszítésének öröme a munka átélésével. ▪ Értelmi: alaklítás és formaismeret fejlesztése ▪ Szociális: társas magatartás fejlesztése ▪ Verbális: önálló vélemény kinyilvánítása ▪ Testi: koordinációs képesség fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ Emlékezet, képzelet, fantázia fejlesztése a versek bemutatásakor ▪ Együttműködés gyakorlása ▪ Auditív emlékezet fejlesztése (dalokkal, versekkel) ▪ Figyelem fejlesztése
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	▪ Dalok éneklése, ▪ Dalos játékok játszása, ▪ Süteménysütés, ▪ Kiállítás
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	almás fejdíszek, laptop, projektor, asztalok, székek, terítők, gyümölcsös tál, süteményes tálak, kistányérok, kanalak, poharak, üdítő
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat	A szülőket 15.30-ra hívtuk intézményünkbe, hogy betekintést nyerjenek a kompetencia alapú nevelésbe. Ezt a délutánt Alma-partynak neveztük el. A gyerekek kis műsort adtak elő. - Olcsó az alma... (mondóka) - Piros alma kesereg... (mondóka) - Egy üveg alma... (dal) - Hej, a sályi piacon... (dalos játék) - Badacsonyi szőlőhegyen... (dalos játék) A gyerekek helyet foglaltak és közösen megnézték egy vetítést az ősszel történt eseményekből. Majd átadták a szülőknek kis ajándékaikat, egy dekupázs technikával készített képet. Az óvónők megmutatták az általuk készített vers- és mesegyűjteményt, melyből igény szerint sokszorosítanak. Lezárásként elfogyasztottak egy kis üdítőt, a gyerekek által készített gyümölcssalátát, almás muffint, almás pitét vagy mézes diót.

Képességfajták	Képességfejlesztés
Értelmi	Az alaklátás és a formaismeret fejlesztése a kiszaggatott sütemény és a gyümölcsök formájának elnevezésével (kerek, szögletes, csillag, félkör stb.).
Szociális	Társas magatartás, együttműködő képesség fejlesztése a játék során az együttmozgás követésével, a társak mozgásának utánzásával
Verbális (verbális, nonverbális)	Az önálló vélemény összefüggő, összetett mondatokba foglalása
Testi	Nagymozgások, koordinációs képességek fejlesztése a körbejárással, az egymáshoz igazodással, a körforma tartásával

Befejezés

*„Nem az a fontos, hogy a gyermek milyen tudással érkezik,
hanem hogy milyen képességekkel távozik”
(Ismeretlen)*

Óvodánk az Őszi kóstolgotó címet adta ennek az élményekben gazdag 16 napnak. Azért választottuk ezt a nevet, mert a kóstolgotóba sokminden beletartozik (gyümölcsök és zöldségek kóstoltatás vagy az új ábrázolási technikák megismerése). Szerettük volna óvodásainknak megmutatni, megtanítani a régi hagyományokat, szokásokat. Ez a szokás, az őszi munkához fűződik. Tartalmazza a termesztett növényekre, foglalkozásokra vonatkozó ismereteket. A munkához való viszonyáról a tevékenységeken, élményeken keresztül fontos tudást szerez. Hiába vagyunk falusi óvoda, a gyerekek attól egy modern világban élnek és meglepődve tapasztalták például, hogy hogyan is kell leverni a diót a fáról, vagy hogyan lehet szőlőt préselni, hogy az egy folyékony finomság legyen.

Hazánkat, népünket akkor szeretjük igazán, ha ismerjük múltunkat. A jövő nem képzelhető el a múlt ismerete nélkül. Az ember nem élhet hagyományok, gyökerek nélkül, s hogy azok a gyökerek milyen talajban, és milyen mélyen kapaszkodnak, a mi gyermekeink szempontjából nem elhanyagolható.

Hagyománynak nevezzük az előttünk járó nemzedék által felhalmozott tudást. Amit az ember a világról tudott – ismeret, tapasztalat, természet, élőlények, életbölcsség, viselkedésforma, erkölcs – örökségként ránk, utódainkra hagyományozta. Minden nemzedék hozzáadott valamit ehhez a tudáshoz, többet vagy kevesebbet.

Sokat tehetünk azért, hogy ez a tudás, hagyomány beépüljön a mi gyermekeink életébe, és így megőrződjön.

Kihasználva a falusi élet adta lehetőségeket, a mélyebb és komplexebb természet szeretetére nevelünk, segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását, biztosítjuk a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségét. Fontos célkitűzésünk, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természet szeretetnek.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Sokoldalú érzékszervi tapasztalatot szerezhetnek, ezeket érzékenyítő játékokkal erősíthetik, elmélyíthetik. A tapasztalatokhoz esztétikai, erkölcsi, intellektuális, pozitív és negatív érzelmek társulnak.

A kompetencia alapú nevelés lehetővé tette, hogy új szemlélettel közelítsük meg a tevékenységeket. Lehetőséget adunk a világ befogadásának gyermeki módjára, mert olyan varázseszközök vannak a kezünkben, melyekkel sokféle kompetenciát fejleszthetünk.

A szokásokat játékosan mutattuk be a gyerekeknek, mert a játékok a bensőséges, közösségi együtt játszást célozzák meg, melyben a játszó, a gyerekek, érzelmileg és szellemileg egyaránt tapasztalatot gyűjthetnek. A közös együtt játszás, a közös és egyéni tanulási formák nem teljesítményre fókuszálnak, hanem valaminek a megélésére.

Fokozódott az aktivitás, hiszen a közösségben, a közösségért tevékenykedtek. Segítik a gyermekeket önmaguk, társaik és a környező világ megismerésében.

A foglalkozások jó része több napra való elfoglaltságot jelent. Hol a fiúk, hol a lányok találnak több lehetőséget, örömet benne. A folyamatos közös munka állandó kapcsolatot jelent nekik, tervezést a következő feladatra, napra. A szépen végzett munka örömforrása életünknek – csak egészséges, boldog embertől várhatjuk el, hogy tegyen valamit a másik emberért és a közösségért.

Ajánlott irodalom

- Bekker Zoltánné, Kocsis Csilla, Kongyikné Kis Klára, Zaveczné Komáromi Katalin: Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez (A világ befogadásának elérhetősége 5). sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., 2006
- S. Tóth László, Schmidt Egon, S. Csóka Eszter, Balázs Anna, B. Méhes Vera: Minden napra egy kérdés. Móra Ferenc Könyvkiadó, Második kiadás, 1987
- Ünnepsoroló. Móra Ferenc Könyvkiadó, Negyedik kiadás, 1979
- A Sinai Miklós utcai Óvoda Nevelőtestülete: Napról napra a mi kalendáriumunk. Pedellus Bt., Debrecen, Második kiadás
- Esztergályos Jenő: Ezer játék. Apáczai Kiadó. 2004
- „Peregnek, porolnak csöppnyi levélhadak...” (Óvodásokhoz szóló őszi témájú irodalmi alkotások gyűjteménye). Color Print Nyomda, Szolnok
- Játékszertár. Tóth Könyvkereskedés és kiadó Kft.
- Itt az ősz (Irodalmi szöveggyűjtemény óvodásoknak és kisiskolásoknak). NOVUM kiadó
- Beke Mária, Bubcsó Klári: Játék természetes anyagokkal. Magyar Könyvklub, Budapest, 1999
- Deák Istvánné, Kiresné Vincze Ilona, Zámbó Béláné: Nagy barkácsuli könyv. Szalay Könyvkiadó, 2007
- Alkotni jó! Igazgyöngy (1. füzet). Pedellus Tankönyvkiadó, Kinizsi Nyomda, Debrecen, 2005
- Platthy György, Dr. Rónai Béla: Népművészet. Tankönyvkiadó, Budapest
- Kriston - Ruzsonyi: Mozgásos játékok könyve. Új Esély Kiadó, 1993
- Szobiné Kerekes Eszter: Kelj ki, cipó... KEMAR, 1996
- Icinke-picinke (5. kiadás). Móra Ferenc Könyvkiadó, 1972
- Forrai Katalin: Ének az óvodában (8. kiadás). Zenemű Kiadó, 1974
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában.
- 77 magyar népmese. Móra Ferenc Könyvkiadó, 2007

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0219

„A kompetencia alapú oktatás, nevelés bevezetése

Bakonycsernyén és Bodajkon”

Zengő Óvoda Bakonycsernyei Tagóvodája

Intézményi innováció: „Nagycsoportosok tízpróbája”

2010. február 22.

Készítette: Gyuris Pálné
Hekl Livia

Bevezetés

„Aki jól mozog, tisztán beszél, és aki tisztán beszél, az erősen gondolkodik.”

(Vekerdy Tamás)

1. Témaválasztás indoklása

Mivel a gyermekek nagy része ebben a korban különösen nagy mozgásigénnyel rendelkezik így a testnevelés foglalkozásokon kívül a szabadban történő mozgásigény kielégítésére is állandó lehetőséget biztosítunk. A rendszeres friss levegőn tartózkodással ellenálló képességüket is növeljük, így hozzásegítjük őket egészségük megőrzéséhez. Az óvoda udvarán történő szabad mozgás lehetőségein kívül séták, kirándulások, szervezésével, a környezetünk adta lehetőségeket kihasználva fejlesztjük, eddük őket, miközben a környezet megismerésére és az esztétikai élmény nyújtására is lehetőséget teremtünk. Fontos a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

2. A tevékenység célja, feladata

Célunk az örömteli, mindennapos mozgás, a mozgáskedv fenntartása és változatos mozgásformákkal való megismertetés. A mozgásigény a gyermek életkori sajátossága, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását is. Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése szükséges és elégséges szabályok megtanítása. Személyes kapcsolatokon keresztül közvetve vagy közvetlenül tanul, kifejleszti ügyességét. Beilleszkedik, alkalmazkodik, szabályokat alkot és használ.

3. Rövid távú cél

- Mozgás- és képességfajták fejlesztése (testi, értelmi, szociális, verbális)
- Egész testre kiterjedő feladatok végeztetése
- Egyéni képességek differenciált fejlesztése
- Új játékok megtanítása
- Mozgásigény kielégítése

4. Hosszú távú cél

A 21. században gyermekeinkre váró terhelés elviseléséhez elengedhetetlen a megfelelő életmód kialakítása. Mivel 3-7 éves életszakaszban a mozgás tölti ki a gyermek életét – azáltal nyer tapasztalatokat az őt körülvevő világról – olyan elemi mozgásminták keresése és gyakoroltatása a cél, amelyek hatnak az idegrendszer éréseire, fejlődésére, és segítik a rugalmas, biztos egyensúlyérzéklet, valamint a mozgáskoordinációt.

Az egészséget befolyásoló egyik legfontosabb életmódbeli tényező, hogy mennyi rendszeres mozgásban veszünk részt.

Javulást legegyszerűbben és leghatékonyabban a testmozgás fokozásával érhetünk el, felnőtteknél, gyerekeknél egyaránt. Az aktivitás, a befektetett energia rögtön megtérül, visszajön hozzánk.

Az egészségmegőrzés egyre inkább elismert, lényeges eleme az egészségfejlesztésnek. Mozgásos tapasztalás nélkül intelligencia nem fejlődhet, a személyiség nem bontakozhat ki.

Egészség óvoda nem képzelhető el egészséges óvónők nélkül. A kisgyermek számára az óvó néni példa, ahogy beszél, mozog, reagál, viselkedik, ha kiegyensúlyozott, boldog, testileg pozitívabb példát közvetít. Ha a pedagógusok is mozgást szerető emberek, fontosnak tartják a testi-lelki egészséget, és tesznek is érte, akkor mozgást szerető nemzedéket nevelhetnek fel.

5. Tevékenységgel érintett korosztály

- nagycsoportosok (6-7 évesek)

6. Tevékenység időtartama

- egy délelőtt

7. Tevékenység javasolt helyszíne

Mór, Wekerle Sándor Szabadidőközpont (fedett sportpálya)

- szabadban (pl. sportpályán, udvaron)
- tornateremben

8. Megelőző tevékenységek

- mindennapos torna
- heti egy testnevelés foglalkozás tornateremben
- téli kirándulás, séta
- téli udvari tevékenység (hólapátolás, hógolyózás, hóemberépítés, szánkózás)
- mozgásos és ügyességi játékok játszása mindennap

9. Módszerek

Megfigyelés, összehasonlítás, beszélgetés, gyakorlás, magyarázat, tapasztalatszerzés, cselekedtetés, felidézés, számlálás, differenciálás, gondolkodás, ítéletalkotás, következtetés, megállapítás, osztályozás, viszonyítás, együttműködés, bemutatás, észlelés, tájékozódás, utánpótlás, felfedezés, megismerés, dicséret, ösztönzés.

10. Eszközök

- célba dobáshoz babzsák
- egyensúlyozáshoz gördeszka, zsámoly, füles labda, szék, gólyalábak, akadályok
- iskolatáska, műanyag téglák
- bújás hengerben
- zsák, plüss jegesmedve, jéghegy
- zsinór, zsámoly
- hokiütő, kapu, labda
- színes háló, labdák

11. Szervezési feladatok

- Javaslat a tagintézmény vezetőknek, a közös rendezvény ötletének felvetése vezetői értekezleten
- A tízpróba feladatainak közös összeállítása, ajándékkészítés tagóvodánként
- A helyszín kiválasztása, időpont egyeztetése a Szabadidőközponttal
- Autóbusz rendelése, egyeztetés a vállalkozóval
- Munkatársak bevonása az eszközök és ajándékok elkészítésében
- Szülők tájékoztatása a rendezvényről

TÉMA	1. feladat Célba dobás
A tevékenység célja	▪ Értelmi: Összehasonlítások és következtetések levonása ▪ Szociális: Siker és kudarctűrő képesség fejlesztése, pozitív énkép és versenyszellem fejlesztése ▪ Verbális: Beszédértő-képesség fejlesztése ▪ Testi: Szem-kéz-koordináció és egyensúlyérzék fejlesztése. Kitartás fejlesztése.
A tevékenység feladata	▪ A feladat elmagyarázása, figyelmes meghallgatása, szabálya, bemutatása. Játékszabály betartása. ▪ Célba dobás felső-vagy alsó dobással, a gyerekek szabadon dönthetik el a dobásformát. ▪ Nehezebb-könnyebb, több-kevesebb felismerése és megfogalmazása. ▪ A tapasztaltakról önállóan vonják le a következtetéseket, és fogalmazzák meg azokat. Egymást hallgassák meg.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Téli örömök, hógolyózás, célba dobás hógolyóval
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Oroszlánszáj kartondobozból, homokzsákok
Szervezeti keretek	Egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Az oroszlán szája kartondobozból készül. Fonaltól ragasztottunk sörényt, kartontól vágtuk ki a szemét és száját, melyeket lelamináltunk. Az elkészült szájhoz megfelelő méretű homokzsákokat („húsdarabokat”) készítettünk. Anyagdarabokat megtöltöttünk homokkal, majd összekötöttük. Bemutatjuk a gyerekeknek az eszközöket, felidézük a cirkuszi emlékeket. Az a legügyesebb, aki nem hagyja éhesen az oroszlánt. Elmondjuk a játékszabályokat, bemutatjuk a feladatot. Tanácsot adunk, hogyan kényelmes és célszerű fogni a homokzsákot. Felhívjuk a gyerekek figyelmét arra, hogy aki a sorban a második, hátrább álljon, hogy legyen hely a lendítéshez. Az oroszlánszájat elhelyeztük a gyerekekkel szemben. A földre rajzolt vonal mögé felsorakozó gyerekek közül az elsőnek öt homokzsákot adunk. Eldobja mind az ötöt, megnézzük mennyi ment az oroszlán szájába és mennyit dobott mellé. Aki legalább hármat be tudott dobni az oroszlán szájába, megkapta kezére a pecsétet, hogy teljesítette ezt a feladatot. A cél az, hogy a gyermek minél többször találjon az oroszlán szájába.

Képességfajták	
Értelmi	▪ Célbadobós játék során összehasonlítások és következtetések levonása pl.: öt „húsdarabom” volt, kettő talált, három nem talált. Tehát kevesebb húsdarab találta el az oroszlánszáját, mint ahány nem találta el. ▪ Mennyiség és számnév összekapcsolása a húsdarabok számosságának megállapításával. ▪ Osztályozás képességének fejlesztése a találatok mennyiségének sorba rendezésével (több, kevesebb, ugyanannyi megállapításával.)
Szociális	▪ Siker és kudarctűrő képesség fejlesztése a célba dobó játék kivitelezésével ▪ Versenyszellem fejlesztése, hogy minél több húsdarab kerüljön a szájba ▪ Pozitív énkép formálása sikerélményhez juttatással, az önálló tevékenységre kapott pozitív visszajelzéssel
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Beszédértő-képesség fejlesztése a célba dobás eredményeinek összehasonlításával, a szabály megértése ▪ Egymás segítése, ha valaki nem értette meg a feladatot
Testi	▪ Szem-kéz-koordináció és egyensúlyérzék fejlesztése a célba dobó játék kivitelezésével ▪ Kitartás fejlesztése a hosszabb ideig tartó dobásokkal.

1. feladat: Célba dobás

TÉMA	2. feladat Iskolatáskával akadálykerülés „Iskolába indulunk!”
A tevékenység célja	▪ Értelmi: osztályozás, téri tájékozódás fejlesztése ▪ Verbális: Érzelmek, indulatok megfogalmazásának fejlesztése ▪ Szociális: Siker és kudarc elviselésére nevelés, egymás biztatása ▪ Testi: mozgás feletti uralom és állóképesség fejlesztése
A tevékenység feladata	▪ A figyelem és a türelem fejlesztése ▪ Ismerkedés az iskolatáskával, megfigyelések, tapasztalatok szerzése ▪ Megtanítjuk a gyerekeknek a helyes futási módot. ▪ Ismétléssel és gyakorlással rögzítjük azt, hogy merre kell futni és merre kell visszafele haladni. ▪ Szerezzenek tapasztalatot arról, ha gyorsabban futnak, hamarabb teljesítik az adott távolságot. ▪ Érzékeltetjük azt, hogy nem nehéz az iskolatáska, mindenki el fogja bírni.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Futóverseny a játékos testnevelés végén
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Iskolatáskák, műanyag téglák
Szervezeti keretek	Egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Óvó néni ismerteti a feladatot, bemutatja egy kisgyermekkel. A két oszlopban felsorakozó gyerekek közül az első két gyermeknek iskolatáskát adunk fel. Az első elindul és kerülgetve (szlalomozva) végigfut az akadályok között. Majd ahogy visszaér, átadja a táskát a következő gyermeknek. A két oszlop folyamatosan versenyzik, hogy melyik gyerek ér vissza rövidebb idő alatt.

Képességfajták	
Értelmi	▪ Osztályozás (hosszabb-rövidebb): a két gyermek közül melyik ér vissza rövidebb idő alatt ▪ Téri tájékozódás fejlesztése az iránytartással, a pályán haladással.
Szociális	▪ Siker és kudarc elviselésére nevelés ▪ Egymás segítése, buzdítása a feladatvégzés során.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Érzelmek, indulatok megfogalmazásának fejlesztése a siker és kudarc átélése során
Testi	▪ A mozgás feletti uralom fejlesztése ▪ Az állóképesség fejlesztése a futóverseny közben

2. feladat: Iskolatáskával akadálykerülés „Iskolába indulunk!”

TÉMA	3. feladat Egymás húzása zsákon „Jeges páros”
A tevékenység célja	▪ Szociális: Az együttműködő képesség fejlesztése a közös cél érdekében, egymás buzdítása. ▪ Értelmi: Probléma megoldó képesség fejlesztése. ▪ Verbális: Mondatalkotás, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése. ▪ Testi: Összerendezett mozgás fejlesztése.
A tevékenység feladata	▪ A felfedezés, a tapasztalatszerzés átélése. ▪ A játék örömének átélése. ▪ A tapasztaltakról önállóan vonják le a következtetéseket, és fogalmazzák meg azokat. Egymást hallgassák meg. ▪ Párválasztással a pár fogalmának szemléltetése, gyakorlása. ▪ Páros feladatmegoldással, összedolgozással a feladat végrehajtása.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Talicskázás a játékos testnevelés végén
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	létra, lepedő („jéghegy”), jegesmedve, zsák
Szervezeti keretek	Páros
Munkaformák	Páros

Vázlat	A felnőttek elmondják a szabályokat és megkérnek egy kisgyereket, hogy üljön rá a zsákra, felnőtt húzza félútig, majd cserélnek. A gyerekek párokba állnak. A páros egyik tagja leül egy zsákra és az ölébe veszi a plüss jegesmedvét. A másik elhúzza őket egy jéghegyig. Ahogy elérte a jéghegyet, cserélnek. Aki ül, feláll és húzza a másikat. A cél az, hogy a gyerekek egymással összedolgozva, minél rövidebb idő alatt teljesítsék a feladatot.

Képességfajták	
Értelmi	▪ Problémamegoldó képesség fejlesztése, hogyan kell ráülni a zsákra, hogy ott is maradjak, gyorsan vagy lassan húzzam a társam, hogy ne essen le.
Szociális	▪ Együttműködő-képesség fejlesztése gyermek- gyermek között, megbeszélni, hogy ki melyik résszel kezd, társ segítése. ▪ Egymás segítése, buzdítása a feladatvégzés során.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Egyszerű és összetett mondatok alkotása a játék izgalmaiban való spontán megnyilvánulás során
Testi	▪ Az összerendezett mozgás fejlesztése, egyensúly megtartása

3. feladat: Egymás húzása zsákon „Jeges páros”

TÉMA	4. feladat Színes ernyővel labdák feldobása
A tevékenység célja	▪ Értelmi: A figyelem és a türelem fejlesztése, látási-hallási emlékezet fejlesztése. ▪ Szociális: Együttműködési készség fejlesztése. ▪ Testi: szem-kéz koordináció, mozgás koordináció fejlesztése. ▪ Verbális: Nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
A tevékenység feladata	▪ A közös játék örömeinek fokozása. ▪ Figyelmesen hallgassák a magyarázatot. ▪ Szerezzenek tapasztalatot arról, hogy annyi gyermek tud játszani, ahány színű az ernyő, ugyanannyi fogalmának gyakorlása. ▪ Annak érzékeltetése, mennyire emeljék fel az ernyőt, hogy a labdák ne guruljanak ki belőle. ▪ Egyöntetű mozgással, egymáshoz való alkalmazkodás. ▪ Számlálás gyakorlása. ▪ Tartsák be a játékszabályt.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Kék lepedő, mint tó mozgatása (fodrozódó víz)
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Színes ernyő, labdák
Szervezeti keretek	Csoportos
Munkaformák	Csoportos

Vázlat	Két óvónő elmondja és bemutatja a feladatot. Javasolja a gyerekeknek, hogy úgy állják körbe az ernyőt, hogy mindenki egy színcsíkhoz álljon. Annyi gyerek tud játszani, ahány színcsík van. Térbeli irányok meghatározása: fel-lemozgatás. A csoport körbeállja a színes ernyőt. Megfogja a szélét. Óvatosan kell mozgatni, hogy ne essenek le a labdák. 10-ig kell számolni, minden számnál fel kell emelni az ernyőt. Ahogy kimondják a 10-et, jó nagyot kell lendíteni az ernyőn, hogy kipotyogjanak a labdák. Majd össze kell szedni a labdákat, hogy újra elkezdhessük előlről.

Képességfajták	
Értelmi	▪ A koncentráció és a figyelem növelése, számolás közben figyelni a labdákra ▪ Látási- és hallási emlékezet fejlesztése, számolás és figyelem, hogy mikor kell a labdákat kiejteni
Szociális	▪ Együttműködő-képesség fejlesztése gyermek- gyermek között, hogy egyszerre mozgassák a színes ernyőt
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Nyelvi kifejezőképesség fejlesztése a színárnyalatok meg-, illetve elnevezésével
Testi	▪ Szem-kéz koordináció fejlesztése, ne essenek ki a labdák, egymás figyelése, hogy mennyire emeljem magasra az ernyőt

4. feladat: Színes ernyővel labdák feldobása

TÉMA	5. feladat Füles labdán ugrálva zsámoly megkerülése „Kenguruzás”
A tevékenység célja	▪ Verbális: Egymás véleményének meghallgatása. ▪ Értelmi: figyelem és megfigyelőképesség fejlesztése, ok-okozati összefüggés. ▪ Szociális: együttműködő képesség fejlesztése, pozitív énkép fejlesztése. ▪ Testi: Egyensúlyérzék, állóképesség és kitartás fejlesztése.
A tevékenység feladata	▪ Az udvariassági szokások elmélyítése az eszközök átadásakor. ▪ Megfigyelések, tapasztalatok szerzése hogyan kell helyesen ülni a labdán. ▪ A gondolkodási műveletek gyakorlása a tervezés és a megvalósítás folyamatának során. ▪ Közvetlen megfigyeléssel ismerkedjenek meg a füles labdával, annak tulajdonságaival. Tanulják meg a használatát. ▪ Téri viszonyok elmélyítése (előre, vissza fele...). ▪ Helyes irány megválasztásával minél gyorsabban teljesíteni a kijelölt utat.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Labdás és kengurus játékok játsszása
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Füles labda, zsámoly
Szervezeti keretek	Egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Óvó néni elmondja a feladatot, és be is mutatja. Ismerteti, hogyan kell helyes ülni a labdán. Megkéri a gyerekeket, hogy mindenki álljon egy lépéssel hátrább, hogy legyen hely elhelyezkedni a labdán. A gyerekek sorban állnak egymás mögött. Az első gyermek felül a füles labdára, elugrál a zsámolyig, megkerüli és visszamegy a sorhoz. Majd átadja a füles labdát a következő gyermeknek. A cél az, hogy a gyermek ne essen le a labdáról és minél rövidebb idő alatt teljesítse a feladatot.

Képességfajták	
Értelmi	▪ A figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése a tapasztalásokkal ▪ Ok-okozati összefüggések felismertetése: nagyobb ugrik előbb körbeér, kisebbet ugrik, többször kell elrugaszkodnia, hosszabb idő alatt ér vissza a kiinduló helyre
Szociális	▪ Együttműködő-képesség fejlesztése felnőtt és gyermek között a kérdésnek megfelelő feladatok végrehajtásával ▪ Pozitív énkép formálása sikerélményhez juttatással, az önálló tevékenységre kapott pozitív visszajelzéssel.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A füles labdával való ugrálás eredményének (milyen messzire, milyen magasra) összehasonlítása közben egymás véleményének türelmes meghallgatása
Testi	▪ Az egyensúlyérzék fejlesztése, ne essen le a labdáról ▪ Állóképesség, kitartás fejlesztése a hosszabb ideig tartó ugrálással.

5. feladat: Füles labdán ugrálva zsámoly megkerülése „Kenguruzás”

TÉMA	6. feladat Gördeszkán ülve, nyújtott lábbal gurulás, akadály megkerülése, kézzeel segítve a haladást.
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: együttműködési képesség, alkalmazkodási képesség fejlesztésével, szabályokkal. ▪ Értelmi képességek fejlesztése: téri tájékozódással, megfigyelőképességgel, emlékezettel, feladattartással, látás- és hallásérzékeléssel, valamint téri viszonyításokkal. ▪ Verbális képességek fejlesztése: összefüggő, folyamatos beszéddel, szókincs bővítéssel. ▪ Testi képességek fejlesztése: nagymozgással, állóképesség növelésével, mozgáskoordinációval.
A tevékenység feladata	▪ Közvetlen megfigyeléssel ismerkedjenek meg a gördeszkával, annak tulajdonságaival. ▪ Tanulják meg a gördeszka használatát. ▪ Szerezzenek tapasztalatot arról, ha lassabban hajtják magukat, kisebb távolságot tudnak megtenni, ha gyorsabbak, hamarabb célba érnek. ▪ A tapasztaltakról önállóan vonják le a következtetéseket, és fogalmazzák meg azokat. Egymást hallgassák meg. ▪ Ismerkedjenek új fogalmakkal: gördeszka, bója, haladási irány ▪ Tartsák be a játékszabályt. ▪ Figyelmesen hallgassák a magyarázatot.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Játékautóban ülve gurulás, egymás tolása. Mozgásos foglalkozáson nyújtott ülésben csúszás padon. Gurulás biciklin, motoron.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Gördeszka, bója
Szervezeti keretek	Csoportos, egyéni

Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Bemutatjuk a gyerekeknek a gördeszkát, elmondjuk, hogy attól lehet vele haladni, mert kerekeken gurul. Megszámoljuk hány kereke van. Lehet állva vagy ülve játszani vele, a feladat elvégzéséhez most rá kell ülni nyújtott lábbal és kézzel kell hajtani. Meg kell kerülni a néhány lépéssel arrébb letett bóját és vissza kell érni a kiindulási helyre. 1 gyermek bemutatja a feladatot, a többiek figyelmesen hallgatják a magyarázatot, és figyelik társukat. Elmondjuk, hogy a fordulónál lassítsanak kicsit, nehogy leessenek a deszkáról. Célunk az, minél rövidebb idő alatt tegyék meg az adott távolságot.

Képességfajták	
Értelmi	▪ A figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése a tapasztalásokkal, az ok-okozati összefüggések megállapításával, ítéletalkotással. ▪ Téri tájékozódás fejlesztése az iránytartással, az egyenes pályán haladással. Számlálás, sorszámnevek gyakorlása
Szociális	▪ Az akarati tényezők fejlesztése a tevékenykedés során, a biztonsági szabályok betartásának gyakorlási lehetőségével (felnőtt felügyelete mellett)
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A verbális kommunikáció, a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése a beszélgetések során, önálló gondolatok, vélemények megfogalmazásával, az összefüggő, folyamatos beszéd gyakorlásának lehetőségével.
Testi	▪ A nagymozgások, a mozgáskoordinációs képességek fejlesztése a hajtással, a gördeszkán haladással.

6. feladat: Gördeszkán ülve, nyújtott lábbal gurulás, akadály megkerülése, kézzel segítve a haladást.

TÉMA	7. feladat Kapura lövés ütővel, koronggal
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: társas magatartás erősítése viselkedési szabályokkal. ▪ Értelmi képességek fejlesztése: probléma megoldásokkal, összehasonlításokkal, konkretizálással, érzékelésekkel, fogalomalkotással. ▪ Verbális képességek fejlesztése: nyelvi kifejezőkészség alakításával ▪ Testi képességek fejlesztése: nagy- és finommozgásokkal
A tevékenység feladata	▪ Tapasztalatszerzés arról, hogyan juttathatjuk a korongot hokiütővel a kapuba. ▪ Megtanítjuk a gyerekeknek a helyes ütőfogást. ▪ Ismétléssel és gyakorlással rögzítjük azt, hova kell letenni a korongot, milyen erővel kell megütni ahhoz, hogy gólt lőhessünk. ▪ Közvetlen tapasztalatszerzés a feladat végzése közben. Ok-okozati összefüggések keresése az erő és a gyorsulás között. A megosztott figyelem, a téri irányok érzékelésének fejlesztése a játékkal. A tapasztalatok önálló, összefüggő megfogalmazása, új fogalmak megismerése (hokiütő, korong.). ▪ A szem-kéz koordináció fejlesztése a távolság helyes felmérésével és az ütő lendítésével.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Kapura lövés labdával. Babzsák csúsztatása vonalak között. Célba dobás.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Kapu, ütő, korong
Szervezeti keretek	Csoportos, egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Elmondjuk a játékszabályt a gyerekeknek: 3 korongot kell egymás után a kapuba juttatni az ütővel, bizonyos távolságról. Piros kör jelzi a korong helyét. Aki szeretné, kipróbálhatja a játék kezdete előtt, hogyan kell az ütőt megfogni, milyen erővel kell megütni a korongot ahhoz, hogy eljusson a kapuig. Hogyan kell jól célózni a találat eléréséhez. Egymás feladatvégzését figyeljék a gyerekek, abból vonják le a következtetést maguknak. Ki hányszor talált célba, megszámoljuk, összehasonlítjuk egymás eredményét. Dolgozzanak ki magukban taktikát, mire sorra kerülnek.

Képességfajták	
Értelmi	▪ A figyelem, a gondolkodás, az emlékezet fejlesztése összehasonlí-tásával, az ok-okozati összefüggések megfogalmazásával. ▪ A vizuális percepció, a téri tájékozódás fejlesztése az irányok gyakorlásának lehetőségével (egyenes, ferde, jobb, bal, lent, fent).
Szociális	▪ A társas magatartás, az együttműködési képesség, az alkalmazkodás fejlesztése a közös játék során, az ellátandó feladatok megszervezésével, a feladatok felosztásával, az együttműködés gyakorlásával.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A verbális kommunikáció és a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése a beszélgetések során segítő kérdésekkel, a gyermekek ösztönzésével az összefüggő, folyamatos beszéd használatára
Testi	▪ A nagymozgások, finommozgások fejlesztése az ütő lendítésével, az ütő fogásával.

7. feladat: Kapura lövés ütővel, koronggal

TÉMA	8. feladat Bújás hengerbe
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: együttműködési képesség, udvariasság alakításával ▪ Értelmi képességek fejlesztése: megfigyelőképesség fogalomismereti, ítélőképesség, problémamegoldó képesség, testséma erősítésével ▪ Verbális képesség fejlesztése: verbális kommunikációval, új fogalmakkal való ismerkedéssel ▪ Testi képességek fejlesztése: nagymozgással, finommotoros mozgás gyakorlásával
A tevékenység feladata	▪ Tapasztalatot szereztetünk a gyermekekkel arról, milyen módon lehet egyik hengerből a másikba átbújni. ▪ Figyelünk arra, hogy a játék során ne lökjük meg egymást, aki végzett a játékkal, udvariassan maga elé engedi a játékba bekapcsolódó gyermeket. ▪ Megállapítjuk, hogy a gyorsabb mozgás rövidebb ideig tartó feladatvégzést jelent. ▪ Próbálják érthetően, önállóan megfogalmazni mondanivalójukat. ▪ Szemléltetés során érzékeltetjük azt, hogy nem lehet a hengerbe beszorulni, mindenki átfér rajta, elég nagy a henger átmérője. Ok-okozati összefüggések felfedeztetése. ▪ Szókincsbővítés: henger, átmérő
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Bújás asztal alatt. Átbújás gumikerekeken. Bújás tornakarikákon át.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	2 henger
Szervezeti keretek	Csoportos, egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Bemutatjuk a gyerekeknek a hengereket, bekukucskálunk, megnézzük milyen hosszú, hol a vége. Tudatosítjuk bennük, hogy ne féljenek, senki nem fog beszorulni, elég nagy az átmérője. Egy gyermek bemutatja, hogyan kell a feladatot elvégezni, a többiek figyelik, mikor ér ki a másik henger végén. Aki végzett a feladattal, udvariasan félreáll, engedi a többieket is.

Képességfajták	
Értelmi	Vizuális percepció, gondolkodás fejlesztése megfigyelésekkel, magyarázattal, ok-okozati összefüggések megállapításával. Kisebb, nagyobb, ugyanakkora kifejezések használata.
Szociális	- Társas magatartás, társas kapcsolatok fejlesztése az együttműködés gyakorlásával, a konfliktushelyzetek önálló megoldásának motiválásával. Egymás segítése, buzdítása a feladatvégzés során. - Pozitív énkép formálása sikerélményhez juttatással, az önálló tevékenységre kapott pozitív visszajelzéssel.
Verbális (verbális, nonverbális)	A verbális kommunikáció és a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése a beszélgetések során segítő kérdésekkel, a gyermekek ösztönzésével az összefüggő, folyamatos beszéd használatára
Testi	Nagymozgások, téri tájékozódás nagymozgással történő fejlesztése a játék során a mozgásformák pontos kivitelezésével. Állóképesség, kitartás fejlesztése a hosszabb ideig tartó mászással.

8. feladat: Bújás hengerbe

TÉMA	9. feladat Páros futás, összekötött lábbal
A tevékenység célja	▪ Szociális képességek fejlesztése: társas kapcsolatok erősítésével, együttműködéssel. ▪ Értelmi képességek fejlesztése: fogalom ismerettel, térbeli viszonyításokkal, problémamegoldással, testséma ismerettel, figyelemmel. ▪ Pár fogalmának tisztázása. ▪ Verbális képességek fejlesztése: nyelvi kifejezőkészség fejlesztésével, párbeszéddel. ▪ Testi képességek fejlesztése: nagy- és finommozgással, egyensúlyérzéssel.
A tevékenység feladata	▪ Párkereséssel, páros feladatmegoldással elvégezni a feladatot, összekötött lábbal futni a kitett bójáig és vissza. ▪ Egymás türelmes meghallgatásával dolgozzák ki a technikát, amellyel sikeresen célba jutnak. ▪ Önálló döntéssel a távolság megtételénél, döntésük indoklásával. Gondolják át, beszéljék meg, hogyan oldják meg. ▪ Tudatosuljon bennük, hogy egymás segítése nélkül nincs megoldása a feladatnak. Tanulják meg, hogy a siker érdekében gyakran áldozatot kell hozni.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Talicskázás-páros gyakorlat Páros fogó futójáték Lovacskázás
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	Gumi, bója
Szervezeti keretek	Csoportos, páros
Munkaformák	Páros

Vázlat	A játék egyetlen szabálya az, hogy el kell jutni a kitett bójáig, meg vissza. Az a nehézség csupán, hogy a párok egyik lábuknál össze vannak kötözve, rá kell találni a közös ritmusra, egymást segíteni kell. Egy páros bemutatja a többieknek, ők hogyan csinálnák, a társak figyelik, gondolkodnak, taktikát dolgoznak ki, párt választanak. Megállapítjuk, hogy adott létszámú gyermekcsoportból hány pár alakítható. A cél az, minél hamarabb tegyék meg a távolságot, ne essenek el, ne üssék meg magukat.

Képességfajták	
Értelmi	▪ Logikai gondolkodás fejlesztése összefüggések keresésével, ok-okozati magyarázatokkal. Jobb-és baloldaliság erősítésével, általánosításokkal.
Szociális	▪ Társas kapcsolatok fejlesztése a közös tevékenykedtetéssel, együttműködéssel, egymás segítségével. ▪ Az összetartozás érzésének megélése az összekötött lábbal való játék során.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ Verbális kommunikáció fejlesztése egymásnak mondott biztató szavakkal, nonverbális kommunikáció fejlesztése az érzelmek mutatóásával, különböző érzelmek differenciálásával a kifejezésben is.
Testi	▪ Nagymozgással, térbejárással, mozgáskoordinációval. ▪ Állóképesség fejlesztésével. ▪ Egyensúlyérzék fejlesztése az összekötött lábbal való haladáskor.

9. feladat: Páros futás, összekötött lábbal

TÉMA	10. feladat Akadályfutás
A tevékenység célja	▪ A szociális képességek fejlesztése a baleset-megelőzési szabályokkal. ▪ Az értelmi képességek fejlesztése a fogalomismerettel, a térbeli viszonyok, valamint az azonosság felismerésével és a problémamegoldó képesség alakításával. ▪ A verbális képességek fejlesztése a verbális kommunikációval, a nyelvi kifejezőkészség fejlesztésével. ▪ A testi képességek fejlesztése a mozgások koordinálásával.
A tevékenység feladata	▪ Ismerkedés az akadályfutással, az akadályokkal, az ugrási technikákkal. ▪ Térbeli viszonyok meghatározásai: fent, lent, közelebb, távolabb ▪ A játékban a jó irány megtalálása. ▪ Az összefüggések, tapasztalatok verbális kifejezése, új szavak használata (gátfutás, elrugaszkodás) ▪ A kéz és a láb mozgásának összehangolása.
Ajánlott megelőző tapasztalatszerzés	Ugrás babzsákon át. Ugróiskola-játék. Ugrás karikába.
Nevelési területek	Matematika
Eszközök	3 azonos méretű gát
Szervezeti keretek	Csoportos, egyéni
Munkaformák	Egyéni

Vázlat	Közösen megnézzük az akadálypályát, mely 3 azonos magasságú, egymástól azonos távolságra lévő akadályból-azaz gátból áll. Megszámoljuk az akadályokat, összehasonlítjuk a magasságokat. Megállapítjuk, hogy azonos magasságú mindegyik. Ezt a sportot a versenyeken gátfutásnak nevezzük. Tudatosítjuk a gyermekekben azt, hogy csak akkor jutnak át az akadályon, ha kellő sebességgel közelítik meg, és elég magasra rugaszkodnak el a földtől. 1 kisgyermek bemutatja a feladatot, a többiek közben figyelmesen hallgatják a felnőtt magyarázatát.

Képességfajták	
Értelmi	▪ Vizuális percepció, differenciálás, gondolkodás, következtetés fejlesztése az akadályok azonosításával, a hozzá tartozó elvonatkoztatott tartalmak megfogalmazásával, magyarázó beillesztéssel. ▪ Téri relációk gyakorlása (köze- távol, közelebb- távolabb) egészen finom differenciálással, akadályhoz kötötten.
Szociális	▪ Szabály elmondásával és a szabálytudatra való pozitív visszacsatolással. ▪ Az egymásra figyelés, a türelem, a tolerancia és a kivárás segítségével a társas kapcsolatok (társas magatartás, közösségi szokások, együttműködő-képesség, érintkezési szokások, alkalmazkodás), az érdeklődés, a motiváltság és az akarati tényezők fejlesztése.
Verbális (verbális, nonverbális)	▪ A társ közreműködésével a szabad önkifejezés, véleményalkotás gyakorlásának lehetősége.
Testi	▪ Mozgáskoordináció fejlesztése a célok megközelítésével, az akadályok átugrásával, a karok összerendezett eszközhasználatával.

10. feladat: Akadályfutás

Összegzés

A mozgás, fogantatásunktól kezdve végigkíséri életünket. létfontosságú, mert általa fejlődik személyiségünk, fizikumunk – testünk – lelkünk.

A mai rohanó világban arra kell törekednünk, hogy az egészséges testben az egészséges lelkét megőrizve a mozgás életfilozófiánkka váljon. Mindehhez hozzátartozna az egészséges környezet és táplálkozás feltételeinek megteremtése, amely nagyban elősegítené a harmonikus élet kialakulását. Elég lehetetlennek tűnik e feladat megvalósítása, főleg, ha mindehhez egyfajta természetes közeget is szeretnénk nyújtani, de hát, aki az oktatást, nevelést választja hivatásul, nem ismerheti a „lehetetlen” szót.

Minden élettevékenységünkre más mozgásforma jellemző. A tudatos mozgásfejlesztést először az óvodáskorra tehetjük. Ezt megelőzően a gyerekek a természetes mozgást, azok kombinációját – csúszás, mászás, kúszás – a körülöttük lévő világ felfedezését spontán, ösztönszerűen gyakorolják. Nagyon fontos, hogy ebben a korban a természetes mozgásigény feltételei adottak legyenek a kicsinyek számára, mert a további fejlődésük erre alapozva ad majd biztonságot.

A tudatos mozgásfejlesztés elősegíti a gyerekek természetes mozgását: a járást, a futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást, sokszínű változatos játékokat.

Lehetőséget biztosít a gyerekek mozgástapasztalatainak rendszeres bővítésére, fejleszti cselekvő- és feladatmegoldó képességüket, erősíti a szép mozgás iránti vonzalmukat. Fejleszti testi képességeiket, az ügyesség sokféle formáját, a testi erőt, gyorsaságot és állóképességet. Az örömmel végzett gyakorlatok és játékok elősegítik a gyerekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását, s megkedvelik a szabad levegőn történő testmozgást.

A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.

Az óvodáskorban a rendszeres testmozgás fontos szerepet játszik az egészség megővésében, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. A gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, fejleszti az alkalmazkodás képességét is, így támaszkodik, illetve előkészíti a vizuális-, a matematikai-, a zenei- és a környezet megismerésére nevelés fontos, kapcsolódó feladatait, ezzel is fejleszti a gyerek személyiségét.

A tudatos mozgásfejlesztés hatására a gyerekekben fontos személyiségtulajdonságok alakulnak és erősödnek meg: mint a bátorság, a fegyelmezettség, a kitartás. A közösségi élet alakuláshoz is fontos tulajdonságokat fejleszt: pl. egymás segítése, együttműködés stb.

Porkolábné dr. Balogh Katalin pszichológus, egyetemi tanár szerint:

„Minden mozgásfejlesztő programnak tartalmaznia kell a következőket:

- fizikai állóképesség fejlesztését,
- a nagy- és finom mozgások, testséma és fizikális erőnlét fejlesztését,
- egyensúlyfejlesztést,
- a laterális (kezesség) fejlesztését, a dominancia fejlesztését,
- a vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetve azt kiegészítő szerepű mozgások gyakoroltatását,
- pantomimika fejlesztésével és gyakoroltatásával a testséma és az emocionalitás fejlesztését,
- problémamegoldások erősítését mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal,
- a mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészlet fejlesztését,
- a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítését,
- a mozgásos sikeres feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelését.”

Minden gyermeknek szüksége van arra, hogy élvezhesse a mozgás örömét. Ez nem csak a mozgáskészséget fejleszti, hanem hozzásegíti a gyermekeket az „én csinálom”, „én meg tudom csinálni” élményhez, ezért önbizalmát, biztonságérzetét, kompetenciaszintjét növeli

A gyermek „világmegismerése” elsősorban érzékszervi-mozgásos úton történik. A világ felfedezése és a felfedezett világban történő tájékozódás, a világ „belakása” az érzékszervi-mozgásos intelligenciát építik föl, amely alapja lesz a későbbi, felnőtt intelligenciának.

Ezért nagyon fontos, hogy a tér megismerése – érzékeléssel és mozgással nyert tapasztalatokban – jól sikerült legyen. Ha sikeres, a világ és a gyermek kapcsolatában létrejön az említett kompetenciaélmény, az „én meg tudom csinálni”, „és megismertem” öröme.

Ebben a korai intelligenciafejlődésben nagy szerepe van a gyermek spontán érdeklődésének, mozgásának és szervezett, megtervezett gyermeki mozgásnak is.

A zenére végzett játékos mozgás egyben érzelmi katarzis is lehet, felnőtt és gyermek is „átmosva” érzi magát.

Speciális hatása is van a gyermekek mozgásfejlesztésének. Mindazok a gyermekek, akik fejlődésük valamilyen területén kisebb-nagyobb elmaradással bajlódnak, vagy mozgásuk, érzelmi, indulati életük diszharmonikus, problémájuk rendezéséhez, feloldásához kapnak segítséget: pl.: beszédfejlődésben megkésett gyermekek esetén az önkontrollált, összerendezett mozgás fejlesztése serkentően hat a beszédmotorikára.

Beszédritmusos zavarok esetében (hadarás, dadogás) segít az időérzék, ritmusosság fejlesztésében – ezzel könnyebbítve a beszédzavar oldását – egyben az együtt járó feszültséget is oldja. Igen jelentősen járul hozzá a szociabilitás fejlesztéséhez, mivel a közös mozgás együttes élményt jelent: együttműködés és rivalizálás, a másik segítése és legyőzése – valamennyien együttesen alakítják a társakkal való érintkezés képességét.

Az óvodában bekerülő gyermekek szeretnek ugrándo­zni, futkáro­zni, csúszni-mászni, manipulálni, vagyis mozogni. Az őket körülvevő felnőttek szemléletétől és a megfelelő feltételek, megteremtésétől függ, hogy megmarad-e természetes mozgáskedvük. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges felkeltsük ez a mozgáskedvet, és tudatosan építünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése szükséges és elégséges szabályok megtanítása. A gyermekek napirendjét úgy kell kialakítani, hogy egész nap biztosítunk számukra megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre, a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodjunk.

*„Egyetlen parancs van, a többi csak tanács:
igyekezz úgy élni, gondolkodni, cselekedni,
hogy mindennek javára legyél.
Egyetlen ismeret van, a többi csak toldás:
alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.”
(Weöres Sándor)*

Ajánlott irodalom

- A játék... Az gyönyörű! (rég­i szabadtéri csoportos gyermekjátékok). Novum Kiadó, 1998
- dr. Tótszóllósné Varga Tünde: Mo­zgásfejlesztés az óvodában, 1994
- Balázs­né Szűcs Judit – Szaitzné Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel (A komplex foglalkoztatás kézikönyve), Szort Bt., 1998
- dr. Krizsaneczné Németh Edit: Játékos gyermektorna (Sport), 1979
- Komplex prevenciós óvodai program (Kudar­c nélkül az iskolában), Volán Humán, 1999
- Testnevelési játékok az óvodában (Útmutató óvónők számára), Országos Pedagógiai Intézet, 1

14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Programot a 2018. 08.30. napján tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal elfogadta.

Bakonycsernye, 2018.08.30.

.....
a nevelőtestület nevében

Az óvoda helyi Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve a dokumentumról az óvodában működő Szülői Szervezet véleményt alkotott, ellenvetést nem fogalmazott meg.

.....
Szülői Szervezet elnöke
Bakonycsernye, 2018.08.30.

Az óvoda elfogadott Pedagógiai Programját jóváhagyta:
Bakonycsernye, 2018.08.30.

.....
Óvodavezető